

E T M, B L M VE TEKNOLOJ BAKANLI I

Yaygın E itim İlkö retim Be inci Sı nı fa Yönelik

Ö RET M PLAN VE PROGRAMI

Pri tine, mayıs 2007

Redaktör:

Ramush Lekaj
Nazan Safçi

Lektör ve Düzeltme:

Nazan Safçi

UNMIK

IPVQ

INSTITUCIONET E PËRKOZHME VETËQEVERISËSE
PROVISIONAL INSTITUTIONS OF SELF-GOVERNMENT
PRIVREMENE INSTITUCIJE SAMOUPRAVLJANJA
GEÇ C ÖZYÖNET M KURUMLARI

QEVERIA E KOSOVËS GOVERNMENT OF KOSOVO VLADA KOSOVA KOSOVA HÛKÛMET

MINISTRIA E ARSIMIT, E SHKENCËS DHE E TEKNOLOGJISË	MINISTRY OF EDUCATION, SCIENCE & TECHNOLOGY	MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE, NAUKU I TEKNOLOGIJU	E T M.B L M VE TEKNOLOJ BAKANLI I
Kabineti i Ministrit	Office of the Minister	Kancelarija Ministra	Bakanlık Ofisi

GENELGE

Yaygı ne itim be inci sı nı fö retim programı nı n uygulanması

SAYI: MASHT 16/2006

Tarih: 26.05.2006

Kosova Geçici Özyönetim Kurumları Yürütme Birimi ile ilgili 2001/19 sayılı UNMIK Kararı 1.3 maddesi (d) bendi ve Kosova Geçici Özyönetim Kurumları Yürütme Birimi ile ilgili 2001/19 sayılı UNMIK Kararı VI. Eki (iii) fıkrası, İlk ve Ortaö retim Kanunu 4, 42 maddeleri, Yeti kinlerin E itim ve Yeti tirilmesi Kanunu 1. maddesi gere ince E itim, Bilim ve Teknoloji Bakanlı ı i bu genelgeyi yayı mlar.

Madde 1

Amaç

Bu genelgenin amacı e itim sisteminin yeniden yapı lanması sonucu olarak hazı rlanan yaygı ne itim be inci sı nı fa yönelik ders programı nı n uygulanması dır.

Madde 2

Ö retim Plan ve Programı

2.1. Yaygın e itim be inci sı nı fa yönelik ders programı , bu genelgenin ekinde sunulmu tur.

Madde 3

Uygulama

3.1. Yaygın e itim be inci sı nı fa yönelik ders programı 2004/2005 ö retim yılı nda uygulamaya girer.

3.2. Yaygın e itim be inci sı nı fa yönelik ders programı nı n uygulamaya girmesiyle, tüm di er ders programları uygulamadan kaldı rılı r.

Madde 4

4.1. Bu genelge Bakan ın imzası yla yürürlü e girer.

Agim Veliu, Bakan

Ç İNDEK İLER

Genelge, **3**

I. Giriş, **7**

II. Hedefler, **8**

III.Öğretim yöntem ve teknikleri, **8**

IV. Değerlendirme, **10**

V. Öğretim araç ve gereçleri, **13**

VI. Ders planı, **13**

D İLLER VE İLET İM

Türkçe, **17**

İngilizce, **25**

MATEMATİK

Matematik, **51**

FEN BİLİMLER

İnsan ve Doğa, **63**

SOSYAL B L MLER

Yurtta lı kE itimi, **81**

Tarih, **91**

SANATLAR

Resim-i E itimi, **105**

Müzik E itimi, **113**

TEKNOLOJ

Eli i, **127**

BEDEN E T M

Beden ve Spor E itimi, **137**

I. G R

E itim, Kosova'nın toplumsal, siyasi ve ekonomik gelişiminin etki alanını temsil eder.

E itim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (EBTB) savaşın bitiminden sonra başlayan, en gelişmiş uluslar arası standartlar düzeyinde bir okulun yaratılması fikrini, bütün çalı ma sahalarında çok yönlü ve pratik adı mlar atarak gerçekleştiriyor.

Kosova toplumunun kalkınması ve gelişmesi için tarihi öneme haiz bu yapı lanmada EBTB bakı açısı nı , kendi gelece i ve ülkesi hakkında somut görüşe sahip bireyleri yeti tirecek ekilde, de i tirmeyi amaç edinmiştir.

Bu gelişme Kosova insanını ve toplumunu, gelişmiş Avrupa ve dünya ülkelerinin siyasi etkinlik, ekonomik, entelektüel, bilimsel ve teknolojik ve de sosyal-kültürel gelişmelerde yer almasını ön ko ullarını sağlamaktadır.

Bu ders programının geliştirilmesi ekil, metodolojik yaklaşım, ders yönetimi ve kapsamı , ders araçları , yöntemler, de erlendirme teknik ve araçları açısı ndan gelişmiş bir bilimsel süreci temellerine dayanmaktadır.

Program geliştirme grubu, e itimdeki yeni gelişmeleri takip edip uluslar arası uzmanlarla sürekli temas halindeydiler. EBTB'nin uzun vadeli stratejisi olan program geliştirme sürecine UNICEF ve bazı ülke kurulu ve hükümetlerinin önemli katkı ları olmu tur.

Ders programı geliştirilirken öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu tutum geli tirmek, okul hayatına katılı mını do ru bir ekilde sağlamak için yöreklendirme ve günlük alış kanlı klarını geli tirmelerine özellikle dikkat edilmiştir. Onuncu sınıf ve ortaö retim ile yüksekö retim süresince öğrenciler akademik bilgiler, bilimsel veriler ve farklı kültürel alanlarla karşı karşı ya kalacaklardır.

Ö retmenlerimize adanmış olan bu programın hayata geçirilmesi, kendilerinin görevlerine verdikleri önem derecesinde gerçekleştirilecektir. Ders programının uygulanmasını kolayla tı rmak için E itim, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı , ek talimatların verilece i, alan uzmanları tarafından yönetilen hizmet içi e itim kursları düzenleyecektir.

II. UZAK HEDEFLER

Be inci sı nı f yaygı n e itim ders programı nı n hedefleri:

- Ö rencilerin ruhsal de erlerinin geli mesine devam edebilme, bilgileri peki tirebilme, geleceklerini in a edecek ilgi ve becerilerini geli tirip yönlendirebilme.
- Grupta davranma kurallarına uyup ö rencileri aile içi ve çevresinde ba ı msız giri im ve eylem üstlenmelerini yüreklendirebilme.
- Herhangi bir nedenle ö renimini yarı da kesmi yurtta lar da dahil olmak üzere, Kosova'nı n tüm yurtta ları nı e itebilme.

Müfredat geli tirme grupları içeri e uygun olan, yukarı da belirtilen hedeflerden ikinci sı nı fı n sonunda geli tirilecek davranı ları temin etmek için genel ve özel amaçları seçmi lerdir.

III. Ö RET M YÖNTEM VE TEKN KLER

Ö retim yöntemi seçiminde ö retmen kendi yetkisini kullanı r. Seçim, ö rencilerin ihtiyaçları do rultusunda ders kapsamı özellikleri, ö retim esasları , ö rencilerin seviyesi vb. hususlar göz önünde bulundurularak yapı lı r.

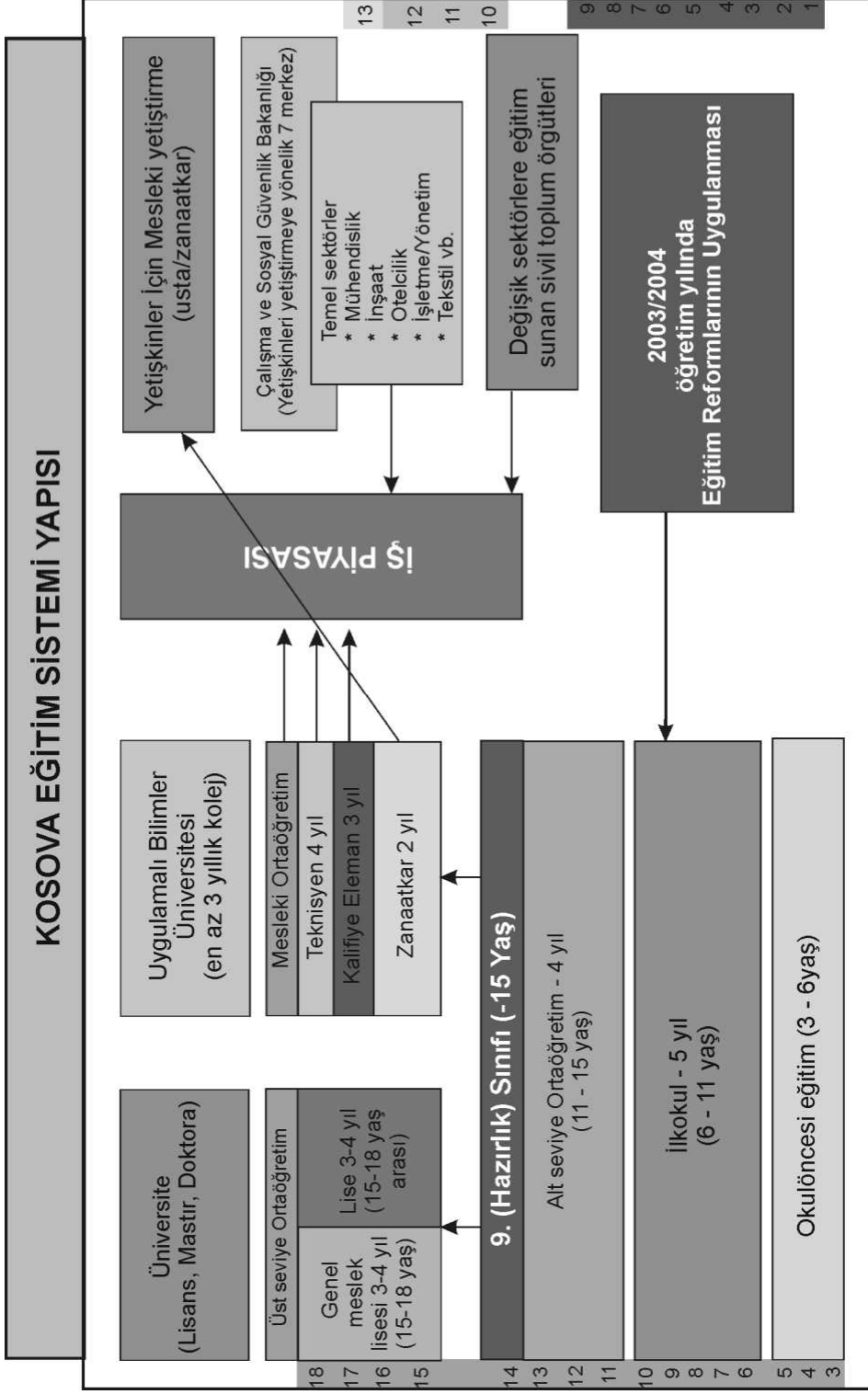
Dersin daha hareketli olması , tekdüzeli in kı rı lması ve ö rencilerin katı lı mı nı n sa lanması için yöntem ve tekniklerin uygun bir eilde harmanlanması gerekir.

Ö retim yöntem ve teknik türleri ö renmenin kendisi kadar farklı lı k arz eder. Ö retim sürecinde en yüksek ba arı derecesini yakalayabilmek için ö retmen, birkaç yöntem ve teknikten kombinasyonlar yapabilir.

Daha nitelikli bir ö renimin temini için uygulanacak muhtemel yöntem ve tekniklerin ba lı caları ö yle sı ralanabilir:

- Anlatma yöntemi
- Sözlü ifade
- Yazı lı ifade
- Problem çözme

- Tartı ma
- Grupta çalı ma
- Gösterme ve yorumlama
- Ele tirel dü ünme
- Beyin fı rtı nası
- Ara tı rma yöntemleri

Çok sayı da bilgiyi kapsayan konular için etkile imli teorik ve uygulamalı yöntemler de uygulanabilir.

Belli konular için do ada ö renme, teknik gezi, kurum ve kurulu ları ziyaret vb. yöntemler ba arı yla uygulanabilir.

Arzu edilen sonuçları n elde edilmesi için yukarı da sözü edilen yöntemlerin uygulanması , uygun ö retim araç ve gereçleri e li inde yapı lmalı dır.

IV. DE ERLEND RME

De erlendirme, ö rencilere kazandı rı lmaya çalı ı lan davranı lar hakkı nda bilgileri algı lama, sistematik derleme, inceleme ve yorumlama sürecidir. De erlendirme, ders programı nda belirlenen davranı ları n kazanı lma derecesi esası na dayanı r.

Bu süreç a a ı da belirtilen bazı temel ilkelere dayanı r:

- De erlendirme sürecinde hedef ve öncülüklerin tespiti;
- Ölçülmek istenen amaca uygun araçları n uygulanması ;
- Sürekli ölçme ve de erlendirme aracılı ı yla ö rencinin ba arı derecesi hakkı nda nitelikli verilerin sa lanması ;
- Ders programı nı kapsayacak ekilde ölçme ve de erlendirmenin dengelenmesi;
- Ö rencinin ba arı derecesi verilerininin do ru ve kalı cı olması ;
- Ö rencilerin ba arı ları arası ndaki farkları belirleyecek do ru tekniklerin uygulanması .

IV.1. De erlendirme Araçları

Okul yönetimi ve ö retmen yeterli ölçme ve de erlendirme aracı seçip uygulamalıdır. Bu araçlar öyle sıralanabilir:

- Algılama
- Soru sorma
- Uygulama veya deney raporu
- Sözlü ifade
- Yazılı ifade
- Belirtke tablosu
- Ölçüt ve amaçlara dayalı testler
- Soru sorarak oluşturulan başarı testleri
  - çoktan seçmeli
  - kısa açık cevaplı
  - uzun açık cevaplı testler

ve ö retmenin uygun gördüğü diğer araçlar olabilir.

IV.2. Başarı Derecesi

Okul yılı sonunda her öğrenci a a ındaki başarı derecesi ile değerlendirilir:

- Pek iyi (başarı derecesi çok yüksek)
- İyi (başarı derecesi yüksek)
- Orta (başarı derecesi orta)
- Yeter (başarı derecesi sınırlı)
- Zayıf (başarı derecesi zayıf)

Başarı derecesi, genel amaçlarda belirlenen öğrencilerin kazanacakları davranışlar esasına dayanır.

Genel amaçlar	Çok yüksek başarı % 90	Yüksek başarı % 80	Orta başarı % 60	Sınırlı başarı % 40	Yetersiz başarı
Ders bilgisi	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada çok yüksek başarı .	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada yüksek başarı .	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada orta başarı .	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada sınırlı başarı .	Ders bilgilerini basit durumlarda bilme ve uygulamada yetersiz.
Bilimsel süreçleri anlama	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada çok yüksek anlama ve uygulama yetene i	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada yüksek anlama ve uygulama yetene i	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada orta anlama ve uygulama yetene i	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada sınırlı anlama ve uygulama yetene i	Kanıtları , ilkeleri, sebep sonuç ilişkilerini bilme; bilgilerin toplamı p yönetilmesi ve basit yargı lara varmada yetersiz anlama ve uygulama yetene i
Ele tirdü ünme	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünce geli tirmede çok yüksek başarı .	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünce geli tirmede yüksek başarı .	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünce geli tirmede orta başarı .	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünce geli tirmede sınırlı başarı .	Do ru bilgiye sahip olma, uygulanabilir ilke ve deneyler yardımıyla problemlerin çözümü gibi karma ık durumlarda ele tirdü ünce geli tirmede yetersiz başarı .
Manevra becerisi	Manevra becerisi yüksek			Manevra becerisi dü ük	

V.Ö RET MARAÇ VE GEREÇLER

Bu programın etkin öğrenim ve öğrenimi için öğretmenler ve öğrenciler farklı bilgi kaynaklarına başvurmalıdırlar. İmdiye kadar temel bilgi kaynağı olarak ders kitapları kullanıldı. Belli bir ders kitabı olmaması halinde öğretmen ve öğrenciler, kazanılan bilgi ve deneyimin daha sağlıklı bilimsel temellere dayandırılması için, alt ve üst sınıflardan aynı ders için yazılmış kitaplar ve diğer öğrenim araçları nda yararlanabilirler.

Ders kitaplarının yanı sıra aşağıda belirtilen bilgi kaynaklarının da kullanımı faydalı olacaktır:

- el kitabı , atlas, broür;
- resim, poster, afiş , ema, diyagram, harita, tabela;
- model, ekil, maket;
- slayt, saydam (asetat), video kayıtları ;
- bilgisayar yazılımları , Internet, CD vb.

Örenilmek istenen bilginin türüne göre öğretmen sözel, görsel, işitsel ve görsel-işitsel bilgi kaynakları ndan herhangi birinin önemini vurgulayarak okuldan temin edebilir.

Bilgi seçimi hakkı öğrenciye de tanı nmalıdır.

VI. DERS PLANI

No	Dersin Adı	Ders sayısı	
		5. sını f	%
1.	Türkçe	90	
2.	İngilizce	36	
3.	Matematik	90	
4.	İnsan ve Do a	36	
5.	Tarih	36	

6.	Yurttalı k E itimi	36	
7.	Müzik e itimi	18	
8.	Resim-i e itimi ¹	18	
9.	Eli i	18	
10.	Beden ve spor e itimi *	(36)	
	Toplam:	342 + (36)	

---

¹ Öğretmenler, Müzik E itimi ve Resim E itimi derslerini dönüşümlü olarak haftada kaç saat ve hangi sınıfta okutacaklarına karar verirler.

* Bu dersin yapılmasını, öğrencilerin istekleri dikkate alınarak, okul yönetimi karar verir.

D LLER VE LET M

TÜRKÇE
NG L ZCE

TÜRKÇE

Haftalık ders sayısı 5, yıllık toplam 90 ders saati
(Ders, toplam 18 hafta içerisinde tamamlanır.)

G R

Beşinci sınıf Türkçe Dersi Plan ve Programı'nın yapısal uzak hedefler, genel hedefler, kategori ve alt kategoriler, özel hedefler, kazanımlar, öğretim yöntemleri ile ölçme ve değerlendirilmeden oluşmaktadır.

Bu plan ve program, dinleme, konuşma, okuma ve yazma dört kategori üzerine yapılandırılmıştır. Her kategoriye ilişkin özel hedefler ve kazanımlar belirlenmiştir. Kazanımlar, öğretim yılı ve eğitim süreci sonunda öğrencilerin edinecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkları kapsamaktadır. Bu nedenle öğrencilerin öğrenme alanlarındaki gelişmeleri, kazanımların edinilmesine bağlıdır. Kazanımlar bu programda öğrencilerin yaş, zihinsel, bedensel ve toplumsal gelişim düzeylerine; kategorinin özelliğine göre bu sınıfta biraz daha artırılıp çeşitlendirilmiştir.

Öğretmen, Türkçe dersini öğrenciye yalnızca dil becerilerini kazandıran bir ders olarak ele almamalıdır. Öğrenci bu derste kazandığı ve geliştirdiği becerilerini diğer derslerde de kullanma gereksinimi duymaktadır. Bu nedenle, Türkçe dersi beşinci sınıfta öğrenilen diğer ders ve disiplinlerle ilişkilendirilmelidir.

Türkçe öğretim yılılık ders saatinin dağılımı öğrenme alanlarına göre yapılmıştır.

UZAK HEDEFLER

- Sözlü ve yazılı iletişim becerilerini geliştirebilme;
- Türkçe'nin kurallarını sezgi, anadilini bilinçli bir şekilde özenle kullanabilme;

- Dinleme ve okumanın bilgi edinme, öğrenme yollarından biri olduğunu kavrayarak okumaya istekli olabilme;
- Ya grubuna uygun çağda iletişim araçlarından yararlanabilme
- Yaşam boyu öğrenmenin önemini kavrayıp bu eylemi gerçekleştirebilme

Açıklama:

Evde okunacak kitapların seçimi, öğrencilerin hayal dünyasını geliştirecek, iddet ve nefret unsurları içermeyen, hak ve fırsat eşitliğini yüreklendirecek, Kosova'nın çok etnili ve çok kültürlü yapısına hitap edecek nitelikte olmalıdır. Okutulacak kitaplar, bu yaş grubuna uygun tüm edebi türlerden Türkiye ve Kosova Türk Edebiyatı örnekleri ile Türkçeye tercüme edilmiş dünya ve Kosova edebiyatları örneklerini kapsamalıdır. Dördüncü sınıf süresince evde okunacak kitapların sayısı sekizden fazla olmamalıdır.

Dil bilgisi konuları dilden ayrı bir birim olarak düşünmemelidir.

İkinci öğretim öğrencilerinin gelişim özellikleri dikkate alınarak, onlara dil bilgisi kurallarını aktarmak yerine, bu kuralları onlara sezdirerek uygulayabilmeleri için gerekli beceriler kazandırılmalıdır.

GENEL HEDEFLER

1. Öğrencilere, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak anlama ve anlatma becerisini geliştirebilme
2. Güzel bir sözlü ve yazılı iletişim becerisi ile iletiler alabilme ve iletebilme
3. Sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıyabilme
4. Kişisel ve kültürel benlik duygusunu; ulusal duygu ve coşkusunu geliştirep güçlendirme;
5. Farklı etkinliklerle, yeni sözcük ve anlatımlarla öğrencilerin sözcük varlığını zenginleştirme;

Kategori: Dinleme		
Alt kategoriler	Özel hedefler	Kazanımlar
1.1 Dinleme Kuralları 1.2 Anlama 1.3 Tür, Teknik ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> - Dinleme için hazırlık yapabilmek. - Kendisine konuları nın konularını dinleyebilmek. - Öğretmenin veya arkadaşının okumasını dinleyip kitaptan izleyebilmek. - Bilgi, düşünce, haber, ileti (mesaj) almak için dinleyebilmek; - Anlatımdaki düz ve yan anlamları anlayabilmek - Dinlediklerinde neden-sonuç ilişkisi kurabilmek; - Dinlediklerinde 5N+1K (Ne, Nerede, Ne zaman, Nasıl, Kim) sorularına yanıt arayabilmek; - Sözcüklerin terim anlamlarını öğrenebilmek. - Dinlediği iletilerde ad, sıfat, zamir, eylem türünden sözcükleri belirleyebilmek 	<ul style="list-style-type: none"> - Dinlemeye hazırlık yapar. - Konu alanı üzerine dikkatini toplar. - Konu alanlarının sözlerini kesmeden sonuna kadar dinler. - Dinlediklerini çizim ya da çizgi resimle ifade eder. - Anlatımdaki yan anlamları bulmaya çalışır. - Dinlediği olayın neden - sonuç ilişkilerini belirler. - Dinlediği olayın geçtiği zamanı ve yeri belirler. - Dinlediklerini bütünüyle anlamaya çalışır. - Dinlediği konu ile ilgili sorular sorar. - Masal, öykü, fablet vb. dinler. - Küme (grup) konularını ve tartışmalarını dinler. - Çeşitli alanlarla ilgili terimlerin anlamlarını bulur. - Dinlediklerinden ad, sıfat, zamir, eylem türünden sözcükleri bulup, söylem içerisindeki görevlerini bulmaya çalışır.

Kategori: Okuma		
Alt kategoriler	Özel hedefler	Kazanımlar
2.1 Okuma Kuralları 2.2 Anlama 2.3 Anlam Kurma 2.4 Kelime Servetini Geliştirme 2.5 Tür, Teknik ve Yöntemler Görsel Okuma	<ul style="list-style-type: none"> - Sözcükleri ve sesleri doğru söyleyebilme; - Okuma sırası nda noktalama işaretlerini (nokta, virgöl, soru ve ünlem işaretini); görebilme, - Okurken sesi söyleyiş özelliklerine göre uyarlayabilme; - Tekerlemeleri devinmeler yaparak, ezgileriyle söyleyebilme; - İirleri okurken duraklama ve tonlamaya özen gösterebilme - Düzeye uygun hazırlanmış sözlüklerden yararlanabilme; - Okuduğu bir metindeki olayları kavrayabilme - Okuduğu metindeki kişiler bulup belirtebilme; - Metnin ana düşüncesini belirleyebilme; - Kimi metinleri oyun biçiminde dramatize edebilme; - Okudukları nda ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim sorularına yanıt arayabilme; - Okudukları ile ilgili kendi yaşantılarından ve günlük yaşamdan örnekler verebilme; - Okuduğu metnin iir veya düzyazı olduğunu belirleyebilme. - Okuduğu iir veya düzyazıların içerik ve ekil özelliklerini belirleyebilme 	<ul style="list-style-type: none"> - Düzeye uygun bir metni konuşma sesi ve hızıyla okur. - Noktalama işaretlerine gerekli ve uygun duraklamalar yapar - Sesli okurken, ses tonunu dinleyicilerin duyabileceği biçimde ayarlar - İirleri anlayarak, duyarak okur - Bilmediği sözcüklerin anlamını sözlüğün gelinden ya da sözlükten bulur. - Sözcük hazinesini (dağırcıyı) zenginleştirir. - Okuduğu metinlerdeki olayları kavrar; - Okuduğu metinde olayın geçtiği zamanı ve yeri belirler. - Metindeki kişiler bulur, - Okudukları nda ne, nerede, ne zaman, nasıl, niçin ve kim sorularına yanıt arar; - Metnin ana düşüncesini belirler - Okudukları ile ilgili kendi yaşantılarından ve günlük yaşamdan örnekler verir; - Okuduğu metnin iir veya düzyazı olduğunu belirler - Edebi metinlerde konu, ana düşünce, mısra hece sayısı, mısra sonu uyak özelliklerini belirler.

Kategori: Konu ma		
Alt kategoriler	Özel hedefler	Kazanımlar
3.1 Konu ma Kuralları 3.2 Sözlü Anlatı m 3.3 Tür, Teknik ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> - Konu ma etkinliklerine katılmak için söz isteyebilme - Çe itli konularda sorular sorabilme - Bilinen kı sa bir masalı , bir öyküyü bir fabli, bir fı krayı anlatabilme - izlenen ya da ya anan bir olayı anlatabilme - Bazı tekerlemeleri söyleyebilme - Bir hayvanı n, bir bitkinin (meyve çiçek vb.) yalı n bir e yanı n ba lı ca özelliklerini sezip betimleyebilme - Anlatı mda eksiklik ve a ır lı a kaçmadan anla ı lı r bir üslupla konu abilme - Her durumda heyecanı nı kontrol ederek konu abilme - Konu ması nda yan anlamlı ifadeler, deyimlere ve atasözlerine yer verebilme 	<ul style="list-style-type: none"> - Sözcükleri do ru, açı k seslendirir ve söyler. - Düzeye uygun sorular düzenler; sorulara açı k, kı sa, do ru kar ı lı k verir. - Konu maları nda konu dı ı na çı kmaz. - Konu maları nda yinelemelere (tekrarlara) yer vermez. - Konu ile ilgili duygu, dü ünçe ve izlenimlerini kı sa yoldan anlatı r. - Yeni ö rendi i sözcük, deyim ve atasözlerini do ru ve yerinde kullanı r. - Sesini dinleyicilerin duyabilece i biçimde ayarlar. - steklerini açı k ve uygun bir dille ilgililere söyler. - Yakı n çevrede gördüklerini, bildiklerini, yaptı kları nı , dinlediklerini, ya adı kları nı , edindi i bilgileri do ru ve kı saca anlatı r. - Günlük ya amda, her yerde duygu, dü ünçe ve izlenimlerini düzgün ve güzel Türkçe ile anlatı r. - Resimler üzerinde konu ur. - Anlam karga ası yarartmayacak uzunluk ve sadelikte tümceler kurar - Konu ması nı analtı mı n tüm olanakları yla zenginle tirir.

Kategori: Yazma		
Alt kategoriler	Özel hedefler	Kazanımlar
4.1 Yazma Kuralları 4.2 Yazılı Anlatım 4.3 Tür, Teknik ve Yöntemler	<ul style="list-style-type: none"> - Tümceleri, düzgün, açık ve anlaşılır bir biçimde yazabilme; - Sözlü sorulara yazılı yanıt yazabilme - Daha önce öğrenilen bir masalı, öyküyü vb. resimlere bakarak yazabilme; - Yalın bir anlatımın, bir hayvanın, bir bitkinin bazı özelliklerini sezip yazılı olarak betimleyebilme; - Yazılarında sözlük ve yazım kılavuzundan yararlanabilme; - Öğrendiği yeni sözcükleri yazılarında kullanabilme; - Yazılarında neden-sonuç ilişkileri kurabilme; - Kendini tanıtan yazılar yazabilme; - Özel adlara getirilen ekleri kesme işaretiyle ayırabilme - “mi” soru ekini ayırarak yazabilme - “de” bağlacı ile “-de” durum ekini doğru yazabilme - “ki” bağlacı ile “-ki” ilgi ekini doğru yazabilme - “Kağıtla ilgili” yazım kargaşasını giderebilme 	<ul style="list-style-type: none"> - Sorulara yazılı olarak yanıt verir. - Bilinen bir masalı, bir öyküyü, bir fabli kendi sözleriyle kısaca yazar. - Görünen ya da yaşanan bir olayı 4-5 tümce ile yazar. - Tümce anlamına göre uygun noktalama işaretlerinden birini kullanır. - Özel adların sonlarına gelen çekim eklerini kesme işaretiyle ayırır. - Bir yazı yazarken anlamlı ve kurallı tümceler kurar - Yazılarında sözlük ve yazım kılavuzundan yararlanır - Konu dışına çıkmadan yazar - Öğrendiği yeni sözcükleri yazılarında kullanır - Yazılarında ana düşünceye yer verir - Yazılarında neden-sonuç ilişkileri kurar - Kendini tanıtan yazılar yazar - “mi” soru ekini, “de” bağlacı ile “-de” durum ekini, “ki” bağlacı ile “-ki” ilgi ekini ve “ ”yi doğru yazar

Ö RET MYÖNTEMLER

İkõ retimin bütün e itim ve õ retim etkinliklerinin, çalı maları nı n yürütülmesi, hedeflerin, genel ve özel amaçları nı n gerçekleştirilmesi, tüm õ retimin temellerine dayanmaktadır.

Õ retmen, ders programı nı n amacı na ulaşabilmesi için õ renci merkezli bir yaklaşı m uygulamalı dır; uygulamalı etkinliklerine a rlık vermelidir. Bu yaklaşı mda õ retmen, gösterici, yönlendirici, uyarıcı , düzenleyici, yol gösterici ve rehber konumunda olmalıdır.

Õ retmen, derste uygulayacağı õ renme ve õ retme yaklaşı m, yöntem ve tekniklerini kendi seçer. Diğer derslerde olduğu gibi, Türkçe e itiminde de tek bir yöntem uygulanamaz. Türkçe dersi bilimsel olmaktan çok bir beceri dersidir de. Bunun için de çe itli yaklaşı m, yöntem ve teknikler gerektirir.

Yeni õ renme ve õ retme yaklaşı mı , yöntem ve tekniklerin kullanımı , õ rencileri õ renme etkinlikleri merkezine, birbirinden õ renme modeline dayanarak i birli i yapmaya yöneltir. Ö renciler, çe itli õ renme etkinlikleriyle ne kadar çok kapsanı rsa, sonuçlar (ba arı) o kadar iyi olur.

Õ retmen Türkçe Dersi Plan ve Programı nı n hedef, genel amaç ve özel amaçları nı gerçekleştirilmesi sı rasında, bilim bakı mı ndan kanıtlanmı ş , yeni, çadı yaklaşı m, yöntem ve teknikleri uygulamalı dır.

Õ retmen, planlama sı rasında Bu sı nı fta õ renilmesi öngörülen õ retim gerecini bu sı nı fta n plan ve programı nda öngörülen toplam yıllık ders saatlerine uyarlanmalıdır.

ÖLÇME VE DE ERLENDİRME

Ölçme ve değerlendirme õ renme-õ retim sürecinin ayrı lmaz parçası dır. Ö renme ve õ retim sürecinin ne kadar etkili olduğu düzenli olarak ölçülmeli ve değerlendirilmelidir. Bu uygulama, õ rencilerin ve õ retmenlerin ba arılı ve ba arısız yönlerini belirlemeleri açısından son derece önemlidir. Ölçme ve değerlendirme, aynı zamanda õ retmenlerin kullandıkları yöntem, teknik ve beceriler ile gelişim düzeyleri hakkında bilgilerin sürekli toplandı ğı bir çalı madır.

De erlendirme, õ retmen õ rencilerin gelişim düzeyi, gereksinimleri, bunlara uygun õ renme etkinlikleri belirleme ve õ renme ortamı nı düzenlemede yol göstericidir. Böylece õ retmen Türkçe dersi õ retimini õ rencilerin düzey, ilgi ve gereksinimlerine uyumlu duruma getirebilir. Ö retmen çe itli değerlendirme araçları yla

Öğrencilerin gelişim sürecini öğrenme amaçlarını ve dil gelişim hızlarını belirlemeli ve bu konularda öğrencileri bilgilendirmelidir. Değerlendirme sürecinde öğrencilerde sınav kaygısını yaratmamalı, bu sürecin öğrencinin gelişimine ilişkin bilgi toplama süreci olduğunu kanıslandırmalıdır.

Ölçme ve değerlendirme süreci, bir yandan öğrencilere kazandırmak istenen becerilerin hangi ölçüde kazandıllıklarını belirlerken öte yandan da bu becerilerin kazandıllması sırasında hangi amaç ve becerilerde yetersizlik, eksiklik ve yanlışlıkların ortaya çıktığını belirler. Öyle ki öğretmen bu yetersizlik, eksiklik ve yanlışlıkları saptayıp onları giderilmesi ve düzeltilmesine yönelik çalışmalar düzenler.

Değerlendirmeyi, öğretmen okul içinden ve okul dışından görevlendirilmiş kişiler ve öğrenciler kendileri yapabilir.

EĞİTİMDE KULLANILAN BAĞLAMSAL ÖLÇME ARAÇLARI:

Bilişsel Alan Davranışlarının Ölçülmesi

1. Gözlem
2. Sözlü yoklamalarının yapılması (Ders süreci içinde)
3. Yazılı yoklamalarının yapılması (Ders süreci içinde)
4. Test
  - a) Kısa yanıtlı testler;
  - b) Doğru – yanlış testleri;
  - c) Çoktan seçmeli testler;
  - d) Ekleme testleri;
  - e) Zımlama testleri;
  - f) Kendini değerlendirme testi;
  - g) Öğrenci başarılarını saptama testi;
  - h) Öğrenme eksiklerini saptama testi;
5. Ödev ve ev ödevleri;
6. Yazdılları (dikteler) ve yazdıllı çeşitleri.

ENGLISH

(2 hours per week, 36 in total)

INTRODUCTION

The program of English language will emphasize the importance of experiencing language in context. Learners' background knowledge, skills and attitudes will be used as means of developing communicating abilities. As the learners develop communication skills, they also increase their linguistic accuracy and develop language learning strategies.

In the English language program learners will acquire various kinds of knowledge, skills and attitudes about:

- 1.** interpreting, expressing and negotiating meaning (communication).
- 2.** Sounds, written symbols, vocabulary, structure and discourse (language).
- 3.** Cognitive, socio-cognitive and meta-cognitive process (general language education).
- 4.** Patterns of ideas, behaviours, manifestations, cultural artefacts and symbols (culture).

Acquiring the language incorporates communication skills such as listening, speaking, reading, writing, viewing and showing. Learners develop these communication skills by using knowledge of the language, including grammar, and culture, communication and learning strategies, technology, and content from other subject areas to socialise, to acquire and provide information, to express feelings and opinions. Knowledge of other cultures, connections to other disciplines, comparisons between language and cultures, and community interaction all contribute to and enhance the communicative language learning experience, but the communication skills are the primary focus of language acquisition.

THE GOALS

English as a foreign language will be introduced for the first time in the third grade of primary education in Kosova. The purpose of this early introduction in the school curriculum is to enable the students to reach a working language competence after completion of upper secondary education for both further education and career. Learning English as a foreign language throughout their pre-university education will enable learners to develop the knowledge, skills, and attitudes they need to communicate in English, in a variety of school, travel, leisure and job-related contexts. English as a foreign language will extend the cultural experience of pupils and will facilitate the integration of our society in the European integration processes.

The overall approach during the initial years of English language learning experiences will be focusing on the non-analytical aspect (learning as communication through interaction without in-depth study of linguistic elements). As they advance in their language experience and competence, the focus will shift towards more analytic approach, but always keeping a balance between the two.

In this grade, however, learners will be able to:

- a) **Participate** in various language experiences that will enable to engage in situations dealing with: (1) school, people around us, weather, animals, holidays and celebrations., (2) **understand** a series of simple oral and written statements in a controlled and structured context, and (3) **express** their thoughts by producing simple oral and written messages of a few statements in a controlled context.
- b) **Identify** the presence of English (speaking) individuals and groups and concrete facts about English cultures;
- c) **Understand** and **use** orally and in writing the sound – symbol system, vocabulary and word order in simple structures.

The scope of grade five English Language curriculum

<p>Communication Enable learners to develop their language skills and gain ability and some confidence for effective communication</p>		
<p>Listening General Objective: Learners should be given the opportunity to listen to the teacher, peers and media (audio, tapes, videos)</p>		
Specific objective	Suggested language activities	Attainment targets
<p>Learners should be able to: Recognise and respond to familiar words and basic phrases concerning themselves and their families; Understand the gist of short, clear and simple messages;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identify and explain events illustrated in pictures; • Listen to, enjoy and respond to stories, poem and songs; • Produce learned words, phrases, and short sentences when listening; 	<ul style="list-style-type: none"> • Listen and repeat; • Listen and do; • Listen and guess; • Listen and draw; • Listen and fill in charts; • Matching activities; • Role play; 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Understand simple classroom commands • Understand phrases related to familiar topics and familiar information • Express opinions and respond to thanks; • Express good wishes and accept offers;
<p>Speaking: General Objective: Learners should be given the opportunity to speak in a variety of situations and for different age appropriate purposes related to their interests</p>		
Specific objective	Suggested language activities	Attainment targets
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Discuss and talk about the everyday activities by using familiar words and expressions; • Use simple phrases and short sentences to 	<ul style="list-style-type: none"> • Matching activities; • Singing rhymes; • Role play; 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Respond briefly, with single words or phrases, to what they see and hear;

<p>describe where they live and people they know;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Describe in simple terms their family and other people. • Respond briefly, with single words or short phrases, to what they see or hear; • Share information on their ideas and feelings; • Express emotions, feelings, preferences, ideas using familiar words and expressions; 	<ul style="list-style-type: none"> • Pronunciation of words; 	<ul style="list-style-type: none"> • Use short phrases to express personal responses (likes, dislikes, and feelings); • Ask for help and permission by using familiar words and phrases; • Show some understanding of messages found on pictures, signs, posters.
<p>Reading General objective: Learners should be given the opportunity to read simple texts for different purposes</p>		
<p>Specific objective</p>	<p>Suggested language activities</p>	<p>Attainment targets</p>
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recognize the beginning and the end of sentences; • Read aloud short, simple texts and recognize familiar words; • Understand and follow short, written instructions, especially if they contain pictures; • Read and understand everyday signs and notices in public places, such as streets, restaurants, school; 	<ul style="list-style-type: none"> • Read short texts; • Read and match the pictures; • Read and act; • Read and write; • Read and draw; 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Read and understand single words presented in a familiar context; • Read and follow short, written instructions, especially if they contain pictures; • Read and understand everyday signs and notices in public places, such as streets, restaurants, school.

<p>Writing General Objective: Enable learners to develop the ability to make and shape very simple written texts.</p>		
Specific objectives	Suggested language activities	Attainment targets
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Understand some of the functions of writing; • Write simple descriptions of people • Write simple notes and messages related to matters of everyday activities focusing on the message rather than accuracy; • Exchange information using time and date. 	<ul style="list-style-type: none"> • Copy texts; • Writing messages; • Write and say; • Write and do; • Dictate numbers; • Complete forms 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Write simple notes to friends; • Write simple notes and messages related to matters of everyday life; • Fill in forms with personal details; • Express personal responses (likes, dislikes and feelings).
<p>UNDERSTANDING AND USING ENGLISH General Objective: Develop learners' awareness and deepen their cognitive and meta-cognitive skills. They should be given the opportunity to understand and use the sound system of English and the vocabulary related to familiar topics;</p>		
Specific objectives	Suggested language activities	Attainment targets
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gain some control of simple structures used to express present and past actions and events; • Gain some control of simple functions; • Recognize vocabulary of common words; • Recognize vocabulary common to the environment (school, community); • Understand and use the vocabulary related to areas such as: clothes, food and drinks, colours, 	<ul style="list-style-type: none"> • Role play; • Rhymes and songs; • Match spelling and drawings; • Correcting mistakes; • Guessing; • Interviewing each other; • Group work. 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pronounce the most frequently used words correctly; • Recognise and use simple spelling patterns. • Use punctuation marks correctly in their writing; • Begin to obtain the rules of pronunciation

<p>shapes, numbers, time</p> <ul style="list-style-type: none"> • Understand and use vocabulary to express themselves on topics such as: family, hobbies, interests, and so on; • Try to use simple phrases to describe the world they know; • Use simple connectors (and, but, then) in order to connect simple phrases; • Understand and use vocabulary items to express feelings and emotions; • Develop their knowledge of word order and the structure of language. 		<ul style="list-style-type: none"> • Learn to recognise letters; • Begin to use spelling, capitalisation and punctuation with some accuracy; • Spell familiar words correctly; • Use simple structures to express present, past and future actions and events; • Describe the world they know; • Recognise frequently used classroom vocabulary; • Try to use and express present, past and future actions and events;
<p>MAKING CONNECTIONS General objective: The learners use the language to make connections with other subjects and acquire information and reinforce other areas of study</p>		
<p>Specific objective</p>	<p>Suggested language activities</p>	<p>Attainment targets</p>
<p>Learners should be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Try to transfer skills and content of mother tongue to the first language; • To participate in language activities involving: (music, short stories, fairy tales, cinema, use of ICT. • Recognize and recreate basic patterns; • To increase their awareness of: school environment, home environment, 	<ul style="list-style-type: none"> • Number games; • Role play; • Matching activities; • Work groups; • Work in pairs; 	<p>Learners can:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Recall a range of number rhymes, songs, stories and counting games; • Understand the use of a variety of information sources (books, TV, posters...); • Recognize and describe pictures; • Use words associated with specific occasions (greetings, seasons...);

neighbourhood, nature, society, and so on; • Begin to understand about different places such as the countryside and the town.		
ENGLISH IN THE WORLD General objective: Learners develop an understanding of the nature of language and culture and use this knowledge to compare languages and cultures and to expand insight into their own language and culture		
Specific objectives	Suggested language activities	Attainment targets
Learners should be able to: <ul style="list-style-type: none"> • Demonstrate care, respect and affection for others; • Recognize holidays and festivals of countries where English is spoken; • Learn about rights, obligations and responsibilities in the context of the classrooms; • Demonstrate a willingness to participate in cultural activities; • Demonstrate good manners: at home, at school, in public places; • Understand the similarities and differences between different countries e.g. through different signs and symbols (flags, pyramids, kangaroo- identity symbols) of the culture; • Recognize the customs, songs, dances, and national emblems of other countries; • Recognize traditional and religious holidays of different countries and cultures. 	<ul style="list-style-type: none"> • Clothes; • Songs; • Role play; • Parties; 	Learners can: <ul style="list-style-type: none"> • List activities that take place in your daily life • Begin to appreciate the importance of the environment; • Recognize and identify cultural differences between different countries ; • Recognize and identify the most immediate holidays and festivals. • Try to use words associated with specific occasions (greetings, celebrations);

GRADE FIVE TOPICAL CONTENT

1. This is me My favourite things Out for fun 2. Happy days Festivals Hobbies 3. Fruit basket Fruits Vegetables	4. I like music My favourite music My favourite song 5. Let's have fun At the picnic At the swimming pool 6. Travelling At the bus station At the airport

Note to the teachers: In order to achieve the targeted aims and objectives of **Grade five Curriculum**, and cover the topical content of **Grade five syllabus**, teachers should select teaching materials from course-book(s) (if available) and other sources which should primarily be age-appropriate, which means that they should be dedicated to **young learners**.

On the other hand, teachers should use supplementary materials according to the time available and dedicated to the English language within the school curriculum, in order to suit their learners' needs and to meet the attainment requirements.

Although it is estimated that within a school year, approximately 10 content areas should be covered, it is the teachers' responsibility to plan the number of topical areas (units) and the composition of it, in accordance with the total amount of hours dedicated to English.

METHODOLOGY

The Communicative Approach and Task – Based Learning

The overall aim of the English Language Curriculum is to enable learners to communicate successfully. Successful communication means getting our message across to others effectively. The Communicative Approach to language learning aims at facilitating genuine interaction with others, whether they live in the neighbourhood, in a distant place, or on another continent.

In language learning, the attention of the learners may be focused on particular segments, or on the language as a whole. In cases when we want to focus learners' attention on particular segments, then a segment may be a grammatical structure (a tense), a language function (expressing gratitude), a vocabulary area (food and drinks), or a phonological feature (stress or particular sounds).

On the other hand, when attention is focused on the language as a whole, learners, through a wide range of language activities, use the language for practical and realistic purposes. In other words, they act as genuine users of the language. Participating actively in communicative language activities, they in fact play roles, simulate situations related to real life, and learn through personalisation. In the earlier stages of learning, learners should be allowed to use gestures, body language, facial expressions, mime, drawings and so on. When they *learn by doing*, they realise that language is a powerful means of communication and will use it as such.

Since communication basically means sending and receiving messages, learners should develop the four language skills, which are the core of communication. Development of *receptive skills*, that is *listening* and *reading* skills, will enable learners to receive messages and, depending on tasks they are expected to fulfil, select essential information. However, since language skills do not occur in isolation, but are normally integrated for communicative purposes, after having received a message, learners should be able to make decisions, and respond appropriately. In a situation which involves language, their response is a communicative function, which is performed by one of the *productive skills*-either by *speaking* or by *writing*.

The Learning - centred classroom

The objective of learning centred teaching is to make teachers aware of the importance of learner autonomy in the classroom. The teacher is required to do more preparation before the lesson, and less stand up teaching in the classroom. But it doesn't mean that the teacher should sit back and relax. The teacher has a role, to support and help learners. The learners learn more actively and with enjoyment. The environment requires a learning centred approach that relies on participant's share in the learning, and responsibility for furthering discussion. In all cases learners need clear guidelines and preparation for effective discussion participation.

The major aims, or set of aims will relate to the development of learning skills. Such aims may include the following:

- To provide learners with efficient learning strategies;
- To assist learners identify their own preferred ways of learning;
- To develop skills to negotiate the curriculum;
- To encourage learners to adopt realistic goals and a timetable to achieve these goals;
- To develop learners' skills in self-evaluation.

The use of the mother tongue in the classroom

Contrary to the principles of the direct method and natural approach in language learning, which favour exclusive use of the target language, excluding the mother tongue completely from the classroom, most recent approaches today suggest that the use of the mother tongue at particular stages of foreign language learning may prove useful.

While there is clearly a place for the mother tongue in the classroom, teachers should make efforts to keep the use of the mother tongue to a minimum. Instead of translating words and/or asking learners to translate, they should demonstrate, act, use simple drawings and/or pictures, explain, give simple definitions. If teachers readily intervene with translation, as soon as learners are provided with an 'equivalent' word or expression, as soon as their curiosity is satisfied, they may lose interest in that particular item. In consequence, the English word or expression is easily forgotten and cannot be easily recalled. This method is easiest for teacher and learner, but may be the least memorable.

Classroom Management

Good classroom management is essential to effective learning. The teacher not only has knowledge of his or her subject (English), but is also the manager of the learning process.

Strategies for classroom management

Classroom management should be thought of in two major parts: Proactive (preventative) and reactive (discipline). Proactive classroom management means establishing the right physical and psychological environment.

- The physical environment is the shape, size, seating arrangements, materials, and equipment in the classroom.
- The psychological environment refers to the emotional tone achieved in the classroom.

Successful classroom management involves not only responding effectively when problems occur, but preventing the frequent occurrence of problems. The most effective decisions in classroom management are based on a clear concept of the goals and intended outcomes that a teacher wishes to accomplish.

Rules and procedures for the organization of the classroom should be developed in conjunction with teaching strategies that help learners meet their personal and academic needs. The teacher should arrange seating and provide simple step-by-step instructions and check they have been understood.

Communication: If we accept that language is a vehicle for communication in class and not simply the content of the class, then teachers need to put the learners in situations where they need to communicate. Group and pair work (see further) can provide such situations.

Effective communication is the foundation for good classroom management. There are certain forms of communication skills that are beneficial in the classroom.

Monitoring : Often misbehaviour occurs because learners find “acting out” more interesting than a boring lesson or more rewarding than another experience. Learners may also misbehave when they are not involved in the learning activity, do not understand the task, or cannot obtain assistance when it is needed. So the teacher should find useful techniques for responding to minor classroom disruptions.

How a lesson is taught

Quality of instruction is a key factor influencing learners' behaviour and achievement. Response to learner misbehaviour is most effective when it maintains or increases the learner's dignity and self-esteem and encourages the learner to be responsible for his or her own behaviour.

Therefore, the teacher should:

- Involve learners in evaluating their own work as well as the teacher's instructions;
- Vary the style as well as the content of instruction in order to address diverse learner learning styles;
- Relate materials to learners' lives whenever possible;
- Create anticipation, and use activities to catch learner interest or increase learner motivation to participate;
- Engage learner learning through cooperative group work, competitive teams, group discussions, debates, and role-playing.

In group and pair work learners are responsible for their behaviour, for organising the work in hand, they choose the language that is used, and have to collaborate with the others in the group in order to achieve the task.

Group work and pair work

Group and pair work go hand in hand with the communicative approach, and learning-centeredness.

- Increase the opportunities for learners to use the language;
- Improve the quality of learners talk;
- Allow greater potential for the individualisation of instructions;
- Promote a positive affective climate;
- Have been found to increase learners' motivation.

According to Long and Porter (1985) small group work in the language classroom provides the optimum environment for negotiated comprehensible output. Group and pair work help to use class time more effectively, increase effective learner talking time and encourage cooperation between learners, their independence and responsibility for others.

The roles of both teacher and learners change according to what kind of grouping they are in. In the traditional lecture-style group the teacher controls both the content and the language that is used, s/he is active,

taking the lead in the classroom and controlling the behaviour of the learners. The learners are receptive, following the teacher's lead and receiving the content of the message, possibly without really thinking actively about it.

Group work

Group work is based on the idea that learners can learn the language and information from each other. The principle of cooperative learning is basic to classroom education. It also allows the opportunity for teachers to help with individual problems, for stronger and weaker learners to work on their own and for more learners to get more practice. Group work can be used for problem solving activities, project work, consensus reaching, or information gap activities where more than two learners are involved.

Group work gives learners chances for greater independence as they work together without the teacher controlling every move. They take some of their own learning decisions, they decide what language to use to complete a certain task.

Pair work

Pair work is a specific kind of group work, usually used for doing oral or written exercises. The pairs may work together to produce the answers, or they may ask each other questions in turn.

Pair work is often quite outside learners' experience of school and so we need to train them in the routines of working together, guide them towards acceptable behaviour, give them the opportunity to practise the necessary skills, and make sure they know what we expect of them.

Pair work involves learners working in pairs simultaneously. The reasons for the use of pair work are similar to those of group work. Pair work allows more learners to get more practice. Learners working in pairs are able to share ideas and help each other. Pair work is useful for dialogues and information gap activities, but it can also be used when working on grammar and vocabulary activities, or checking answers.

Teachers need to introduce pair work slowly and gently into classes, allowing the learners to get used to the idea of working more independently, and to develop the necessary skills.

Speaking and Listening

Speaking

Speaking is an interactive process of constructing meaning that involves producing and receiving and processing information (Brown, 1994; Burns & Joyce, 1997 in Harmer, 1998).

When we think about speaking, we mean the learners use any and all the language at their command to perform some kind of oral task. The important thing is that there should be a task to complete and that the learners should want to complete it.

There are three basic reasons why it is a good idea to give learners tasks which encourage them to use all the language at their command.

Rehearsal: getting learners to have a free discussion gives them a chance to rehearse having discussions outside the classroom. For example, having them take part in a role-play at an airport check-in desk allows them to rehearse such a real-life event in the safety of the classroom.

Feedback: speaking tasks where learners are trying to use all and any language they know provides feedback for both teacher and learners. Teachers can see how their class is doing and what language problems they are having whereas learners can find a particular kind of speaking and what they need to do to improve.

Engagement: good speaking activities can and should be highly motivating. If all the learners are participating fully-and if the teacher has set up the activity properly and can give useful feedback, they should get tremendous satisfaction from it.

	Teacher's Role	Learner's role	Possible activities
Level 1	<p>The teachers role is the same for all levels. It is marked by children's gradual movement from dependence on the teacher and other language users to increasing independence as a learner.</p> <p>The teacher will:</p> <ul style="list-style-type: none"> Be like role-model and involve herself/himself in different activities; Guide learners and advice according to their needs; Facilitate when needed, and have the role of co-learner. 	<p>S/he will</p> <ul style="list-style-type: none"> memorise words, imitate the teacher and peers, take orders and respond. 	<ul style="list-style-type: none"> Producing short sentences; Singing a song in English; Reading a text aloud; Information gap (Describe and Draw).

Listening

Listening is basic to language learning. It is a fundamental skill for the improvement of spoken and written language. Listening is the first skill to develop when language is learnt. Listening is important because it helps in gaining spoken fluency. There are two types of listening situations in real life, non–interactive and interactive.

- non–interactive listening situations include listening to the radio, TV, films, lectures. In such situations we usually do not have the opportunity to ask for clarification, slower speech or repetition partner.
- interactive listening situations include face–to–face conversations, and telephone calls, in which we are alternately listening and speaking, and in which we have a chance to ask other participant(s) for clarification, repetition or slower speech.

There are two basic approaches to listening in the classroom: extensive and intensive.

Extensive listening or listening for gist (listening to an entire piece to gain an overall impression or understanding of what it is about).

Intensive listening or listening for detail (learners listen to the same piece with greater attention to detail).

	Teacher's Role	Learner's role	Possible activities
Level 1	To motivate the learners; To raise learner's interest; To introduce and develop sounds of English; To familiarise learners with some vocabulary; To monitor; To provide lots of exposure to comprehensible input; To help and encourage learners; To provide learners with regular listening; Facilitator.	Try to understand meaning, not detail; Understand and respond to simple instructions.	Listen and do; Listen and guess; Listen and draw.

Reading and Writing

Reading

Reading is a very important part of daily life. We read in order to obtain information which is presented in a written form. People read for:

- Specific purposes
- General purposes
- Pleasure

Reading for pleasure is very important because while reading novels or magazines we receive information. We can also acquire vocabulary and even grammar. At the end of level 2 learners should be able to know what the importance is of reading in English. One reason why learners sometimes fail to understand a text even when they know all the vocabulary is because they cannot link what they are reading to something they already know.

At this level it is very important that teachers give learners an opportunity to read material of their choice in English. For example, some learners might enjoy reading a history textbook in English and then telling other learners what they have read.

Writing

The reasons for teaching writing to learners of English as a foreign language include reinforcement, language development, learning style and, most importantly, writing as a skill in its own right.

- Reinforcement: Learners often find it useful to write sentences using new language shortly after they have studied it;
- Language development: The mental activity we have to go through in order to construct proper written texts is all part of the ongoing learning experience;
- Learning style: Some learners are quick at picking up language just by looking and listening, but for many learners the time to think things through, to produce language in a slower way, is invaluable;

- Writing as a skill: Writing is a basic language skill, just as important as speaking, listening and reading. Learners need to know how to write letters, how to put a written reports together, how to reply to advertisements. They need to know some of writing's special conventions, for example punctuation and paragraph construction.

	Teacher's Role	Learner's role	Possible activities
Level 1	The teacher will <ul style="list-style-type: none"> • Design the task; • Be a role-model; • Guide, coach, advise, facilitate the learners. 	<ul style="list-style-type: none"> • To copy the teacher, follow simple model. 	<ul style="list-style-type: none"> • Writing short sentences on a familiar topic; • Writing postcards; • Copying text.

Dictation

When learners know how to write, one way of encouraging listening is to set a dictation exercise. Here the learners have to write down exactly what the teacher reads out. It is also an exercise in spelling, pronunciation and punctuation. Dictation involves different kinds of mental processes. There is more time to think, to correct mistakes. Teacher should tell the learners how many times the text will be read. It is important to read the text at least twice.

At the end of level 1, learners should be able to write a limited number of words about: greetings, numbers, families, colours, parts of the body, food and drinks.

Vocabulary

Vocabulary teaching and learning is central to learning English. Words have a central place in culture, and learning words is seen by many as the main task in learning another language.

According to Carter and Nunan (2001), knowing vocabulary actively and productively as well as receptively, means that we all understand many more words than we actually use in every day situations. Our active vocabulary is the use of words that we know and are able to use. Our receptive vocabulary is the set of words that we recognize and understand. A definition of learning a word depends crucially:

- on what we mean by a word;
- on how a word is remembered;
- over what period of time and what circumstances it can be recalled;
- and whether learning a word also means that it is always retained.

To answer all these questions, four things should constantly be involved such as: putting words in storage through the ear, through the eye, keeping words in storage, retrieving, and using them.

The processing of words at different levels is crucial to learning. The different levels include integration in the learning process of pronunciation, the visual shape of the grammatical structure and semantic patterns of the word.

A systematic approach to vocabulary teaching

A language teacher needs to find systematic ways of helping learners with the vocabulary. A systematic approach might devote lesson time to helping learners at each of the following stages of learning vocabulary when the learners:

- Meet new words and understand their meaning(s) and the ways they are used;
- Practise using the words;
- Find ways that help them memorize the words;
- Recall and use the words appropriately.

The teacher in the classroom can help learners understand the meaning by:

- Avoiding language more complex than the word s/he is trying to explain;
- Focusing on the most important usages;
- Using examples;
- Using teachers own and learner's knowledge and feelings to focus on what we understand by this word.

At level 2 they are beginning to read independently selecting simple texts and using a bilingual dictionary or glossary to look up new words. When reading on their own they are beginning to use context to work out what unfamiliar words mean etc.

	Teacher's role	Learner's role	Possible activities
Level 1	<ul style="list-style-type: none"> • To recycle words appropriately; • To act or mime words; • To focus learners' attention on pronunciation. 	<ul style="list-style-type: none"> • To imitate, follow orders and respond; • To listen and pick up things correctly; • To match words and pictures. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matching pictures to words; • Miming; • Listen, read and say.

The Role of Grammar

If we see language as a building, the words as building blocks or bricks, and grammar as the architect's plan, then we must admit that without a plan, even a million bricks do not make a building. Similarly, one may know a million English words, but if s/he does not know how to put them together, s/he cannot speak English (Sesnan, 1997).

In the light of this statement, the question is not whether to teach grammar or not, but *how* to teach it. We should consider which approach to adopt in teaching grammar, whether to teach form before meaning, or meaning before form, and what strategies and techniques to use in order to enable learners to put their knowledge of grammar into use and communicate effectively. It is the teacher's responsibility to estimate which approach would yield best effects at a particular stage of learning, or with a particular class.

	Teacher's role	Learner's role	Possible activities
Level 1	<ul style="list-style-type: none"> • To expose learners to particular language items; • To offer appropriate examples; • To provide opportunities for restricted use of language items; • To make activities playful and enjoyable. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gasp the meaning of the language items; • Show readiness to participate in activities; • Practice language items in communicative activities. 	<ul style="list-style-type: none"> • Demonstration ; • Games; • Songs; • Magic tricks; • Drawing.

According to the findings of the authors mentioned above, at this level, learners should be able to recognize different word categories and

put words into phrases. They may also be able to combine phrases in order to form sentences. They should be able to deal with both Yes/No questions and WH-questions. At this level, learners may be able not only to grasp the meaning of language items, but also to understand particular aspects of the language system. Developing their cognitive and meta-cognitive skills, learners should be able to understand and use the rules of grammar. Regardless of this, teachers should be careful, when discussing explicitly and explaining the grammar, not to overdo, that is not to lecture on grammar. Instead, they should demonstrate grammar through substitution tables, or drills incorporated within communicative activities.

Assessment and Evaluation

There are many reasons for assessing learners. Some of them are:

- to compare learners with each other;
- to see if learners have reached a particular standard;
- to help the learners' learning;
- to check if the teaching programme is successful.

Teaching means changing the learner. Teachers will always want to know how effective their teaching has been- that is, how much their pupils have changed.

This change can be in:

- The amount of English learners know;
- The quality of the English they use;
- Their ability to use English.

The general word for measuring the change is assessment. Naturally if we want to assess how much pupils have changed, we have to know exactly what they already **know** and what they can already **do**.

There are different types of assessment (or evaluation):

Self assessment (self - evaluation) relies on:

- The amount of effort expended in research;
- The amount of effort expended on initial organization;
- The amount of organization;
- The amount of effort spent on writing.

Group assessment (group - evaluation) can be done by:

- Evaluating individual learner progress within the group;
- Awarding group and individual marks.

This fosters cooperation among the learners, they promote higher achievement, greater motivation, and a more positive attitude towards the subject area and greater social skills.

Individual assessment (evaluation) is more readily accepted by learners, shows learners activity, his/her participation level in the group activity, willingness to respect the viewpoints of others.

Combination of group and individual assessment - the group component may foster the spirit of cooperation, and the individual component may permit the recognition of individual contributions.

The use of work samples, portfolios and projects. These folders or portfolios may be used to collect samples of a range of learners' work over the course of a term or a year. All these may reflect the learners' overall development and show learners' progress.

If teachers want to find out how effective their teaching has been, or if they want to evaluate the learners' progress the tests are used. Tests are conducted in class by the teacher. They measure the results of learners' performance. Teaching and testing always go hand-in-hand. Questions are often asked to check if the learners have understood what has been said. Equally, they may be asked to find out whether a particular point needs to be taught. We instinctively know why we ask a question: whether it is to teach or to test something.

Some major reasons for testing are:

- To diagnose learners' standard on arrival;
- To measure learners' progress;
- To find out how much pupils have learned;
- To find out the quality of learning;
- To find out how many of the class have learned what they were supposed to learn;
- To motivate pupils;
- To show the teacher what to teach next.

There are different kinds of tests, such as:

- **Proficiency tests** to examine a general standard in ability, regardless of the teaching programme;

- **Achievement tests** that examine whether learners can do what they have been taught, either by testing specific syllabus items or general objectives;
- **Placement tests** are a mixture of the above two, depending on what criteria we use to place the learner;
- **Diagnostic tests** use **proficiency** or **achievement tests** to analyse strengths and weaknesses in the learner or the teaching programme itself.

We see **evaluation** as wider than testing. Testing may be a successful tool in evaluation, but we also think there are other criteria for assessing someone's performance. Evaluation is not limited to numbers or just giving learners marks. Instead of trying to count or measure learner's ability to make useful contribution to the class, we can simply judge whether s/he makes a contribution or not, and sometimes we will have to justify, negotiate, and possibly modify our opinions.

Evaluation looks for illumination: How did you learn that? Why did you learn that? This means that we are doing something **with** the learner, rather than **to** the learner. By asking these questions, we will learn a lot of extra information, such as:

- What the learner thinks s/he is learning;
- What the learner thinks is easy / difficult;
- What the learner enjoys / hates doing in the class;
- Where the teaching programme and the learner don't meet;
- Where the teaching programme need re-designing.

With the evaluation we are trying to help the learner to learn, so it is not an assessment, in fact it is aid to learning. In other words, we can use assessment procedure to develop and improve, not only the learner, but also the teaching programme and even the school.

Band Descriptors for Assessing Language Skills

Band	Listening	Speaking		Reading	Writing
		Fluency	Accuracy		
5	Can understand all the message	Does task very well. Little or no hesitation	Good pronunciation, use of vocabulary and grammar	Can understand all the text	Work is well organised. Good punctuation. Few or no mistakes
4	Can understand most of the message	Does the task well. Some hesitation	Good pronunciation, vocabulary and grammar. A few mistakes	Can understand most of the text	Work is mostly well organised. Good punctuation. A few mistakes
3	Can understand some of the message	Does the task adequately. Quite a lot of hesitation	Pronunciation, vocabulary and grammar are adequate. Quite a lot of mistakes but it is possible to understand the learner	Can understand some of the text	Some problems with the message and/or punctuation and/or organisation, but it is possible to understand the message
2	Can understand a little bit of the message	Does not do the task adequately. A lot of hesitation	Pronunciation, vocabulary and grammar are limited. It is difficult to understand the learner	Can understand a little bit of the text	Problems with the message and/or punctuation and/or organisation. It is difficult to understand the message
1	Can understand very little of the message	Is not really able to do the task at all	Very hard or impossible to understand the learner.	Can understand very little or none of the text	Significant problems with the message and/or punctuation and/or organisation. It is almost impossible to understand the message

The table above sets out bands which describe levels of achievement in the four skills. These band descriptors are intended to apply to specific tasks (e.g. listening to a story, talking about a picture, reading about an invention, writing a letter), as an aid to the teacher and learner in assessing performance. It is of course perfectly possible for a learner to perform to different bands of achievement for different tasks and different skills.

MATEMATIKA

MATEMATİK

(haftalık ders sayısı 5, yıllık toplam 90 ders saati)

GİRİŞ

XXI. yüzyılda matematik eğitimi yalnızca olayları nın arastırılması ve teknikte de il insanın lunun mantıklı, ele tiri ve estetik düşünme duygularını geli tiren niteliklere sahip, insan yeti tirilmede her geçen gün daha büyük önem taşı maktadır. Baş ka sözlerle matematik eğitime ya adını mız dünyada çok büyük önem verilmektedir. Matematik eğitimi insanın lona kar ılı tı ılı do a olayları nı do ru ve mantıklı olarak anlaması na, hayatta ve toplumda kar ılı tı ılı birçok problemin çözümünde kolaylık sa lar. Matematik eğitimin en önemli amacı, kalkınma için gerekli olan niteliklere sahip insan gücünün yeti tirmesidir. Bu nedenle ilkö renim matematik eğitimi genel olarak çok yönlü öğretim, eğitim ve bilgi edinme açısı ndan en önemli derslerden biridir. Öğrenciler dördüncü sınıfı ta matematik dersinin esas kavramları olan küme, alt küme, bire bir e leme, farklı geometrik şekil ve alanları benimsemi durumdadı r. Dördüncü sınıfı ta öğrenciler edindikleri bilgileri adı m, adı m peki tirmeleri gerekir. Aynı zamanda öğrenciler günlük yaşamda kar ılı tı ılı pratik problemlerin çözümlerine büyük önem vermeleri gerekir. Matematik problem çözme yetene ini geli tirmek öğrencilerde büyük akıl becerisi isteyen bir olgudur. Problemler seçilirken düşünmeyi gerektiren matematik problemleri seçilmelidir. Dördüncü sınıfı ta oldu u gibi öğretim öğrencilerin benzerlik, farklı şekillerin ayrıştırılması, oranlar ve kı yaslama yapabilme kavramlarını geli tirmeleri gerekir. Öğrenciler daha çok ba ı msız çalış maya teşvik edilmelidir. Ayrıca dördüncü sınıfı ta öğrenciler matematik problemlerini kesirle sayılarla çözme alış kanlı ılı da kazanmaları gerekir. Tüm bu kavramları öğrencilerin kavrayabilmeleri ve benimseyebilmeleri için öğretim birçok yeni yöntem kullanması gerekir.

UZAK HEDEFLER

Beşinci sınıf matematik müfredat programının hedefleri:

Öğrencilerin:

- hayal ve düşünme gücünü, matematiğe karşı merak ve estetik duyguları geliştirebilmeleri;
- düşüncelerini doğru tarafsız ve açık kılıkla geliştirebilmeleri;
- başarımsız ön yargısız çalışmaya ve işbirliği yapma özelliğini geliştirebilmeleri;
- matematik dersinde edinilen bilgi ve becerileri günlük hayatta uygulayabilmeleri;
- matematik dersinde edindikleri bilgi ve becerileri diğer derslerde ve ileriki eğitim yıllarında kullanabilmeleri gerekir.

GENEL HEDEFLER

Müfredat programının genel amaçlarını özetle aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

- 10000-1000000'e kadar sayılarla yapılan toplama, çıkarma, çarpma ve bölme işlemlerini yapabilmeleri, ayrıca ondalık sayıları sayıdoğrusunda gösterebilmeleri;
- Matematik dersinde edindikleri bilgi ve becerileri günlük hayatta karşılaştıkları problemlerin çözümünde kullanabilmeleri;
- Sayısal ehtlik ve ehtsizlikleri somut problemlerin çözümlerinde uygulayabilmeleri;
- Uzunlukları ölçebilmeleri ve çok rakamlı birimleri bir rakamlı birimlere dönüştürebilmeleri;
- Bir rakamlı ölçü birimlerini çok rakamlı ölçü birimlerine dönüştürebilmeleri;
- Sivilerini hacimlerini ve zamanı ölçebilmeleri ve birimleri küçük birimlere dönüştürebilmeleri;

- Yüzeylerin alanlarını ölçebilmeleri ve yüzey birimleri ile yapılan dönüştürme işlemleri;
- Cisimlerin hacimlerini ölçebilmeleri;
- Üçgenin, dikdörtgenin ve altıgenin çevre uzunluğunu hesaplayabilmeleri;
- Köşeli ve yuvarlak cisimleri ayırt edebilmeleri;
- Ölçme sonuçlarını toplayabilmeleri ve sıranılandırması yapabilmeleri;
- Ölçmelerde elde edilen verileri tablo ve diyagramlar halinde gösterebilmeleri;

MÜFREDAT PROGRAMININ ÇER

KATEGOR LER	ALT KATEGOR LER	Ders saatleri	%
1. Kümeler	Kümeler	8	8,8
	Bağıntılar		
2. Aritmetik ve Cebir	1000000 kadar doğal sayılar	51	57,5
	1-1000000'e kadar sayılarla yapılan işlemler ve işlemlerin özellikleri.		
	Eşitlik ve Eşitsizlikler		
3. Geometri ve ölçme	Doğrular	23	25,5
	Geometrik şekiller		
	Ölçmeler		
4. Verilerin işlenmesi	Verilerin işlenmesi.	8	8,2

DERS ÇERÇELERİ VE KAZANIMLAR

Kategoriler	Alt kategoriler	Program içeriği	Kazanımlar
1. Kümeler ve bağıntılar	1.1. Kümeler 1.2. Bağıntılar	Kümelerde yapılan birleşim ($\cup$), kesişim ($\cap$), fark (çıkarma) işlemi, ($\setminus$) ve boş kümelerle (ϕ) yapılan işlemler. Kümelerle yapılan işlemlerin Ven diyagramları ile gösterimi.	Örnekler: Kümelerle yapılan birleşim, kesişim ve fark alma işlemlerini yapabilmeleri; Kümelerle yapılan işlemleri Ven diyagramları yardımıyla gösterebilmeleri.
2. Aritmetik ve cebir	2.1. 1 000 000' kadar doğal sayılar. 2.2. 1-1000000' kadar doğal sayılarla yapılan işlemler ve özellikleri 2.3. Etilik ve eitsizlikler.	10000 den 1000000 ve daha büyük doğal sayılarının okunması ve yazılması . Sayılarının basamak deşerleri ve sıralaması . Doğal sayılarının onluklara, yüzlüklere, binliklere, on binliklere ve yüz binliklere yuvarlak yapılması . Tek ve çift sayılar. Büyük sayılarla yapılan toplama, çıkarma, bölme ve çarpma işlemleri; Basit etilik ve eitsizlikler. Üslü sayılar (sayılarda kuvvet alma işlemi). Sayısal matematik ifadeler; Toplananlar ya da toplam, eksilen, çıkan, fark, çarpanlar, çarpım, bölün, bölünen, bölüm ve kalan gibi matematik	1-1000000'e kadar doğal sayılarını doğru olarak okuyabilmeleri ve yazabilmeleri; 1-1000000' kadar sayılarla yapılan eldesiz (onluk, yüzlük, binlik ve onbinlik bozmadan) toplama ve çıkarma işlemlerini yapabilmeleri; 1-1000000' kadar sayılarla yapılan eldeli (onluk, yüzlük, binlik ve binlik bozarak) çıkarma işlemlerini yapabilmeleri; Büyük sayılarla yapılan çarpma ve bölme işlemlerini yapabilmeleri; $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $a = b$, $a \neq 0$, $x \cdot a < b$, $a \neq 0$, $x \cdot a > b$, $a \neq 0$, $a \cdot x = b$, $x \neq 0$, $a \cdot x < b$, $x \neq 0$, $a \cdot x > b$, $x \neq 0$, $a : x = b$, $x \neq 0$, $a : x < b$, $x \neq 0$, $a : x > 0$, $x \neq 0$, x

		<p>İlemlerin adlandırılması . Matematik ilemlerin özellikleri. İlem önceliği. Rasyonel sayılar. Paydaları farklı kesirlerle (paydaları eşitleyerek) yapılan toplama ve çıkarma işlemleri.</p> <p>12 sayısının $\frac{2}{3}$ 'ü gibi kısımları ; Roma rakamları 1 (I) den, 100 (C)'e kadar.</p>	<p>$a = b, a \neq 0, x : a = b, a \neq 0, x : a < b, a \neq 0, x : a > b, a \neq 0$; Eklindeki eşitlik ve eşitsizlikleri çözebilmeleri ve pratikte uygulayabilmeleri;</p> <p>Toplama, çıkarma ve bölme işlemlerinin toplananlar, toplam, eksilen, çıkan, fark, bölen, bölünen, kalan ve bölüm gibi terimleri adlandırabilmeleri.. "Bir" sayısından daha küçük ve daha büyük olan kesirleri anlayabilmeleri; denk kesirleri, payı ve paydası aynı olan kesirleri anlayabilmeleri. Paydası farklı olan kesirlerle yapılan toplama ve çıkarma işlemlerini yapabilmeleri; I den C'ye kadar Roma rakamlarını yazabilmeleri.</p>
3. Geometri ve ölçme	<p>3.1. Doğrular 3.2. Geometrik şekiller 3.3. Ölçmeler</p>	<p>Uzunlukların ölçülmesi ve birimleri; Birimlerin birbirine çevrilmesi; uzunluk ölçü birimleriyle yapılan işlemler. Kütlelerin ölçülmesi ve birimleri Kütle ölçü birimleriyle yapılan işlemler; Sıvı ölçü birimleri. Sıvı ölçü birimleriyle yapılan işlemler.</p>	<p>Uzunlukları mm, cm, dm, m birimleri ile ölçebilmeleri ve dkm, hm ve km birimleri anlayabilmeleri gr, dkg, hg, kg gibi kütle birimleri ile yapılan ölçmeleri yapabilmeleri; Sıvı ölçü birimleri ile yapılan ölçmeleri yapabilmeleri;</p>

		<p>Alan ölçü birimleri. (mm^2, cm^2, dm^2, m^2) Alan ölçü birimleri ile yapı lan i lemler. Hacimlerinin ölçülmesi. Hacim ölçü birimleri (mm^3, cm^3, dm^3, m^3); Düzlem. Do ru, çember ve daire arası ndaki ili kiler. Düzgün çokgenler. E kenar üçgen, dikdörtgen, kare, be gen ve düzgün altı gen. Formül kullanmadan çokgenlerin çevre uzunlukları nı n hesabı . Yukarı da belirtilen çokgenlerin formül kullanmadan alan hesabı . Kup, dikdörtgen prizma, koni, silindir ve açılı mları .</p>	<p>alan ölçü birimleri ile yapı lan ölçmeleri yapabilmeleri; hacim ölçü birimleri ile yapı lan ölçmeleri yapabilmeleri; Do ru ve çember arası ndaki ili kiyi (çember dı ı ndan geçen do ru, çemberi kesen do ru ve çemberi iki noktada kesen do ru); Çembersel bölge ve do ru arası ndaki ili kiyi ayı rtdebilmeleri (çembersel bölgenin dı ı ndan geçen do ru, çemberi kesen do ru – kiri); Çokgenlerin çevre uzunlu unu ölçebilmeleri; Küp, dikdörtgen prizma, koni ve silindir açılı mları çizebilmeleri.</p>
4. Verilerin i lenmesi	4.1. Verilerin i lenmesi	<p>Verilerin toplanması . Verilerin farklı tablo ve diyagramlar halinde gösterimi. Farklı tablo ve diyagramları n okunması .</p>	<p>Verileri tablo halinde gösterebilmeleri ve okuyabilmeleri. Tablo ve diyagram halindeki verileri kı yaslayabilmeleri gerekir.</p>

Ö RET M YÖNTEMLER

Okullardaki matematik e itimi ö rencilerin matematik dersine kar ı olumlu tutumunu, estetik dü üncelerini adı m, adı m geli tirecek nitelikte bir ortam yaratmalı dır.

- Okullardaki matematik e itimi hiçbir ekilde, soyut ve konu ma ekinde olmamalı dır. Çünkü matematik dersi özde olarak anlam ve ba ıntı ları açısı ndan soyut bir kavramdır. Ö rencilere matematik konuları ö retilirken oyun ve deneylerden yararlanılı r. Ö renciler matematik dersinde edindikleri bilgi ve becerileri günlük hayatta kar ı la tı kları problemleri çözmeye kullanabilecek düzeyde olmalı dır.
- Matematik konuları ön ko ul bir yapı ya sahiptir. Matematikteki konuları nı bir kereden tümüyle anlamak mümkün olmadı ı ndan ö renciler matematik dersine ait bilgileri sarmal yay ekinde geli tirmek zorundadır. Matematikte herhangi bir kavram, onun ön ko ulu durumundaki di er kavramlar kazandı rı lmadan verilemez. Küçük, küçük matematik konuları birle tirerek ön ko ul durumundaki di er kavramları kazandı rmak iyi bir yol olur. Bu ekilde matematik bilgiler daha kolay benimsenir, peki tirilir ve ön ko ul durumundaki matematik kavramlar için ön hazı rlık gerçekte ir.
- Te vik matematik dersinin ö renme anahtarı dır. Demek oluyor ki ö rencilere çalı ma alı kanlı ı kazandı rmak için onları sistematik bir ekilde te vik etmek ve çalı maları nda süreklilik kazandı rmak, ö retmenin becerisine ba lı bir i lemdir. Söz konusu özellikler ö rencilerde mantı ksal dü ünmeyi hı zlandı rır.
- Be inci sı nıfta ö renciler sayı larla yapı lan i lemleri ö renmeleri ve daha iyi benimsemeleri gerekir. Ö renciler arasında zekâ açısı ndan ferdi farklı lıklar olabilir. Bu nedenle ö retmen ö renciler arasındaki ferdi farklı lıkları ortadan kaldı rmak için yöntemler aramalı dır. Ö renciler arasındaki zekâ bakı mı ndan ferdi farklı lıkları gidermek için bireysel ve küçük gruplarla çalı mak zorundadır.
- Farklı yöntemlerle çözülen problemler te vik edilmeli. Ö rencilere problemlerin bir kaç çözüm yolu verilmelidir. Matematik dersinde edinilen bilgi ve becerileri, ö renciler her zaman günlük hayatta uygulayabilir durumda olmalı dır.

Matematik e itiminin amacı problemlerin çözümlerini mekanik olarak de il, konuları nı benimseyerek nitelikte olmalı dır. Bu ekilde ö renci matematik e itiminin öneminin anlamı olacaktı r.

- Matematik e itiminin amacı ö renmenin mekanik etkenlerini yada maddenin esas özelliklerini benimsemek için rutin özellik kazanmak de ildir. Matematik e itiminin amacı ö rencilerin edindikleri bilgi ve becerileri her zaman kullanabilecek duruma gelmeleridir.
- Ö renci her zaman ya ı na uygun olan matematik problemleri çözümlerini sezgi gücünü geli tirir ve “*bir adı m*” önde hareket eder.
- Ö retmen bir yı llı k *90 ders*, yı llı k müfredat programı nı yeterli olmadı ı nı her zaman göz önünde bulundurması gerekir. Bu nedenle aynı nitelikli problemlerin çözümlerine fazla önem vermemesi gerekir. Ö retmen farklı problemler çözmek zorundadı r.

Ö renme kar ılı klı etkile midir. Programda, hedef ve davranı ları n gerçeğe mesi için seçilen iyi metot ve teknikler, ders kitapları ve ö retmenlerin iyi bir e itime sahip olmaları büyük önem ta ır.

DE ERLENDİRME

De erlendirme, e itim etkinliklerinin ayrı lmaz bir parçası dır.

Ö retmen ö renci ba arı sını de erlendirmede öncelikle programla belirtilen amaçlara ne derece ula tı ı , ba ka sözlerle, davranı ları n ne kadarını kazandı ı nı n saptanması i lemidir. Bu çalı maları n sonunda, ö renci ba arı sını de erlendirilir.

Ö rencilerin davranı düzeyleri

Ö rencilerin davranı düzeyleri genel olarak üç basamakta de erlendirilir.

1. basamak – Ö renci ba arı sını de erlendirmede öncelikle ö rencinin programda belirtilen amaçlara ne derece ula tı ı nı n saptanması dır. Ö renciler gördükleri derslerin benimsenmesinde müsaade edilen *alt sınır* (minimum) % 40 olmalı dır. Söz konusu düzeye sahip ö renciler,

sı nı rlı sayı da matematik yöntem kullanarak ve ö retmenin yardımı ile her zaman matematik problem ve konuları nı n açığı klaması nı yapabilen öğrencileri kapsar.

2.basamak – Burada dersleri benimseme sı nı rı % 50 - % 80 arasında de i ir. İkinci basamak bilgisine sahip öğrenciler matematik problem ve konuları nı ö retmenin sı nı rlı yardımı ve çok olmayan matematik yöntem ve hatalarla çözebilen öğrencileri kapsar.

3.basamak – Burada derslerin benimseme sı nı rı % 80 'in üzerindedir. Bu düzeydeki öğrenciler *en yüksek* (maksimum) bilgi düzeyine sahip olan öğrencilerdir. Üçüncü basamak bilgisine sahip öğrenciler, matematik problem ve konuları nı farklı matematik yöntemlerle çözer, problemlerin analizini yapar, verilerin de erlendirmesini ise çok yüksek bir düzeyde mantıklı , açık ve süreklilik içinde ba ı msız olarak yaparlar.

ÖLÇME VE DE ERLENDİRME SÜRECİ

Ölçme ve de erlendirme süreci programda öngörülen amaç ve davranış lara uyum içinde yapılması önerilir. Ölçme ve de erlendirme i lemi e itimin amaçları na ve ö retim gerçeklerine uygun olmalıdır. Öğrencilerin bilgi ba ı rı sını de erlendirmede a a ı da belirtilen elemanlar ile saptanabilir.

- Sözlü yanı tları nde erlendirmesi;
- Sı nı ftaki etkinliklerin de erlendirmesi;
- Grupçalı maları sı rası ndaki yardı mla ma de erlendirmesi;
- Evçalı maları nı n de erlendirmesi;
- Belirli konular için test de erlendirmesi;
- Ünite sonundaki test de erlendirmesi;
- İlk yarı yıl sonunda test de erlendirmesi;
- Yıl sonundaki test de erlendirmesi vb.

Yıl sonunda de erlendirmeler dayanarak ö retmen öğrencinin ortalamama notunu çıkartmalıdır.

DERSLER ARASI İLİŞKİLER

Beşinci sınıfın matematik alanındaki derslerle yakınlığı şunlardır.

- **Ana dili** – Matematik anlatımlarının konuşma diline “Çevirisi”.
- **Güzel sanatlar** – Düz, eğri, açık, kapalı eğrilerin ve çeşitli geometrik şekillerin çizimleri;
- **Beden Eğitimi ve spor** – Uzayda yönlendirme (öne - arkaya ve sağ - sol) ve hareketler; yüksek atlama vb. çeşitli ölçme işlemleri;
- **El işi** – Kartondan, kili boya ve plastik macundan çeşitli geometrik cisimlerin yapımı vb.

FEN B L MLER

NSAN VE DO A

NSAN VE DO A

(haftalık ders sayısı 2, yıllık toplam 36 ders saati)

G R

Be inci sı nı fta ö renilecek nsan ve Toplum dersi, ilk defa üçüncü ve daha sonra dördüncü sı nı fta ö retilmeye ba lanmı tır ve biyoloji, kimya, fizik ve co rafya gibi bilimlerden tümle ik bir ekilde sunulmaktadır. Ö renci, kendini çevreleyen do ayı , do adaki cisimleri, insanı n do adaki konumunu ve görevini, yeni enerji kaynakları na duyulan gereksinimler, ya amsal çevrenin zararlı maddelerle kirletilmesinden korunması nı veya do al kaynakları n ve di er maddi zenginliklerin kontrollü kullanı mını ö renmeye ba lar.

UZAK HEDEFLER

nsan ve Do a dersi uzak hedefleri unlardır:

- Do ayı , do adaki cisimleri, ya amsal çevreyi ve korunması nı ö renme yetene ini geli tirebilme
- Do adaki cisimlerin maddi bütünlü ü ve sürekli hareketlili inin farkı na varabilme
- Farkı nda olma, ölçme, do al yasalarla ili kili do ru sonuçlar elde etme ve sonuçlar arası nda ili ki kurup somut problemleri çö zme alı kanlı ını geli tirebilme
- Dengeli, öz ele tirel, dayanı klı , okuldaki ö retmeniyle i birli ine açık ve ya am zorlukları yla kar ı kar ı ya gelebilecek ki ili i olu turabilme

GENEL VE ÖZEL HEDEFLER

Bilgi açısı ndan:

- Mantarlar; salgı, üreme ve duyu organları ile ilgili terim ve kavramları ve ecza bitkilerinin, çe itli ya amsal çevrelerde ya ayan omurgalı ları n yapı sını ve çe itlili ini ö renebilme
- Maddenin birle imini, özelliklerini ve hal de i imlerini ö renebilme
- Do ada hareket ve etkile im çe itlerini ö renebilme
- Yakı n ve daha geni çevrede meydana gelen do al olayları ö renebilme.

Anlama açısı ndan:

- Mantarlar; salgı, üreme ve duyu organları ile ilgili terim ve kavramları ve ecza bitkilerinin, çe itli ya amsal çevrelerde ya ayan omurgalı ları n yapı sını ve çe itlili ini anlayabilme
- Maddenin her yerde ve do a artları na ba lı olarak katı, sı vı ve gaz halde bulundu unu anlayabilme
- Bazı enerji ekillerini ve ta ınma biçimini anlayabilme
- Yakı n ve daha geni çevrede do al ortamı n de i mesine neden olan bazı do al süreçleri (rakım, hava durumu ve iklim) anlayabilme

Uygulama açısı ndan:

- Canlı lar, insan ve canlı aleminin ya amsal çevre bilgilerini uygulayabilme
- Süzme, çöktürme, buharla tırma, eleme, kristalizasyon vb. ayrı tırma yöntemlerini uygulayabilme
- Günlük ya amda temizlik, gıda ve sa lık ürünlerinin kullanımı nı uygulayabilme
- Basit elektrik devre bilgilerini uygulayabilme
- Uzunluk, kütle, hacim, zaman ve sıcaklık ölçme araçlarını kullanabilme
- Grafik, kroki, plan, harita ve havadan çekilmi foto rafların verilerinden yararlanabilme

Analiz açısı ndan:

- Mantar, insan, omurgalı hayvanlar ve ecza bitkilerinin yapı sı yla ilgili kavramları n bilgi ve anlamları nı analiz edebilme.
- Toprak, hava ve suyun ya amsal öneme sahip maddelerin karı ı mı oldu unu analiz edebilme
- Çe itli maddelerin yapı sı nı analiz edebilme
- I ı ın optik ortamlarda yayılma ve düz yüzeylerden yansı ma olayları nı analiz edebilme
- Atmosfer, hidrosfer, yerkabu u ve biosferde bazı do al süreçleri analiz edebilme

Sentez açısı ndan:

- Farklı özelliklere sahip yeni bir maddeyi elde edebilmek için iki veya daha çok maddeyi birle tirebilme
- Do ada etkile en cisimlerin ortak özelliklerini sentezini yapabilme

De erlendirme açısı ndan:

- İnsan ya amı ve etkinlikleri açısı ndan do anı n rolünü de erlendirebilme
- İnsan ya amı niteli inin yükseltilmesi için do al süreçleri de erlendirebilme
- İnsan ya amı açısı ndan do al zenginliklerin önemini ve kullanı mını de erlendirebilme

D E R S Ç E R

Kategoriler	Alt kategoriler	Ders saati	%
I.Canlı lar ve ya amsal süreçler	1.Canlı ları n özellikleri 2. Bitkiler ve hayvanlar 2.Canlı lar ve çevre	12	32.43
II.Madde ve enerji	1.Madde ve özellikleri 2.Madde dönü ümleri	8	22.97
II.Fiziksel süreçler	1.Kuvvet ve hareket 2.Elektrisite, manyetizma ve ı ık	9	24.32
IV.Yeryüzü ve uzay	1.Ya amsal çevre, Dünya, Güne , Ay ve gezegenler	7	20.27
Toplam		36	99.99

Kategori	Alt kategori	Ders içeriği	Kazanımlar	Dersler arası ilişki
			Örncü:	
I. Canlı varlıklar ve yaşam süreçleri	I.1. Canlı varlıkların özellikleri ve	<ul style="list-style-type: none"> • Mantarlar • Küf ve antibiyotikler • Yenir ve zehirli mantarlar <ul style="list-style-type: none"> • İnsan vücudu sistemleri • Sinir sistemi ve duyu organları • Boşaltım ve üreme organları • İnsanın fiziksel gelişim evreleri • İnsan ve sağlıklı <ul style="list-style-type: none"> • Ecza bitkileri <ul style="list-style-type: none"> • Omurgalı hayvanlar Balıklar, kuşlar, sürüngenler, kurbağalar, memeliler <ul style="list-style-type: none"> • İnsanın tarihi gelişimi 	<ul style="list-style-type: none"> - Mantarları bitkilerden ayrılan özelliklerini açıklar. - Küf mantarlarından penisilin antibiyotiklerinin elde edilmesini açıklar. - Yenir ve zehirli mantar özelliklerini ayrırt eder. - Sinir hücresi ve sinir sistemi kısımlarının isimlerini sıralar. - Duyu organlarını ve bu organların Merkez Sinir Sistemiyle ilişkilerini sıralar. - Boşaltım kavramını açıklar. - Böbrekten itibaren boşaltım organlarını sayar. - Her iki insan cinsinin üreme organlarını sayar. - İnsanın fiziksel gelişim evrelerini ve buluşlarını açıklar. - Sağlıklı yaşamdan kişisel hijyenin önemini ve sigara, içki ve uyuşturucunun olumsuz etkilerini açıklar. - Ülkemizde yetişen ecza bitki türlerinin isimlerini sıralar ve insan sağlığına açıklığından önemini açıklar. - Balıkların diyet yapısını açıklar. 	<p>Canlıların vücut kısımlarının çizilmesinde resim. İnsan kalbinin nabız yoklaması ve uzunluk ölçülmesinde matematik vb.</p> <p>İnsan ve Doğa dersi bilgilerinin pekiştirilmesine yönelik İnternet araştırmalarında Bilgisayar dersi</p> <p>Doğa ve canlı alemini korumaya yönelik öğrencilerin bilinçlendirilmesinde Yurttaşlık Eğitimi dersi.</p> <p>Doğayla ilgili</p>

	<p>I.2 Canlı lar ve çevre</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yok olmu canlı türleri ve kalı ntı ları – fosiller • Dinozorlar ve yok olmaları • Ya am ortamları • Bozkı rlarda ya am ortamı , Çöllerdeki ya am ortamı , Tropikal ya mur ormanları nda ya am ortamı , Bataklı klarda ya am ortamı • Dünyada ve bizde tehdit altı nda olan hayvanlar • Su ve toprak kirlili i 	<ul style="list-style-type: none"> - kya ayı lı ları ndı yapı sı nı , üreme eklini ve ba lı ca tür temsilci isimlerini sı ralar. - Sürüngenlerin özelliklerini ve her grubun birer temsilcisinin ismini söyler. - Ku ları n özelliklerini ve grup temsilcilerinin isimlerini söyler. - Tavuk yumurtası nı n yapı sı nı ve tavu un ya am sürecini açı klar. - Memelilerin temel özelliklerini söyler ve bu familyanı n plasentalı , torbalı ve yumurtalı grupları nı sayar. - Her memeli grubundan bir iki temsilciyi sı ralar. - nsanı n tarihi geli imini açı klar. - Fosil terimini belirler ve yok olan sürüngen cinsinin (dinozor) temel özelliklerini açı klar. - Bozkı r, çöl, tropikal ya mur ormanları , bataklı k ve denizlerde ya am ortamları nı n temel özelliklerini açı klar. - Yukarı da adı geöen ya am ortamları tipik hayvanları nı n isimlerini söyler. - Hayvanları n yok olması na tehdit olu turan nedenleri açı klar. - Dünyada ve bizde yok olma tehdidiyle kar ı kar ı ya olan bazı hayvan türlerini 	<p>kavramları n do ru adlandı rı lı p yazı lması nda Türköe dersi.</p>
--	--------------------------------------	--	--	---

			<p>söyler.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Su ve toprağı kirleten çeşitli kaynakları sıralar - İnsan ve diğer canlıların sağlığı açısından su ve toprak kirliliğinin sonuçlarını açıklar. 	
Madde ve Enerji	1. Madde ve Özellikleri	1. Maddelerin gruplandırılması ve sınıflandırılması <ul style="list-style-type: none"> - Katı, Sıvı ve Gaz maddeler - Saf maddeler ve karışımlar-çözeltiler 	<ul style="list-style-type: none"> - Odun-kömür, ta-demir, su-sıvı, buhar-duman, tuz ve tuzlu suları bunların çözeltileri, mermer-granit vb. maddelerin duyu organları aracılığıyla ayrı yönlerini fark edip açıklar. - Maddeleri bileşenleri, görünümü, sertliği vb özelliklerine göre (plastik, cam, lastik, kâğıt, kumaş vb.) sınıflandırır. - Özelliklerine göre maddelerin kullanımını açıklar. - Mutfak tuzu, tuzlu suları vb. çözeltileri hazırlar. - Saf suyu, yağmur, deniz ve kaynak suyundan ayırır. - Havanın farklı gaz ve maddelerin (oksijen, azot, karbon dioksit, buhar, su vb); toprağın ve besinleri de aynı şekilde farklı maddelerin karışımı olduğunu analiz eder. - Günlük yaşamda çözücü olarak suyun önemini değerlendirir. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Yanlış yapmadan güzel yazmada Türkçe dersi. ▪ Kâğıt, ağız, plastik, çeşitli folyolar vb. malzemelerle çalışmada El İşi dersi. ▪ Sağlıklı ve yaşamsal çevre korunması bilincendirilmesinde Yurttaşlık Eğitimi dersi. ▪ Çeşitli model ve şekil çizimlerinde kullanılan kalem, boya, plaselin vb. malzemelerde Resim dersi.

		<p>2. Çeşitli faktörlere bağlı madde dönüşümleri</p> <p>- Geri dönüşlü ve dönüşü olmayan değişimler</p> <p>3. Mineral ve diğer maddi zenginliklerin kaynağı olarak toprak</p> <p>Metaller: demir, bakır, alüminyum, kireç, alçı, çimento vb. Yakıtlar: katı, sıvı ve gaz yakıtlar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bazı karışımların bileşenlerine ayrırtırılma yöntemlerini gösterir. - Mekanik karıştırımayı çözünmeden ayrırtır. - Mekanik karışım ve çözeltilerde ayrırtırma yöntemlerini belirler. - Katı maddelerin suda çözünürlüğünün sıvırlı olduğunu ve buna sıvırlı etkidiğini gösterir. - Solunum açısındaki havanın önemini uygulamalı şekilde gösterir. - Maddelerin, bazı mekanik etkiler altında (basınç, çekme vb.) şekillerini değiştirebileceklerini açıklar. - Maddelerin geri dönüşlü ve dönüşü olmayan değişimlerine (suyun fiziksel hal değişimi, toprağın suda çözülmesi, maddelerin yanması) örnekler verir. - Yaşam açısındaki geri dönüşlü ve dönüşü olmayan süreçleri değerlendirir. Örneğin, maddenin sıvı ve enerjiye dönüşümü, çözeltilerin gıda olarak kullanılması, çözeltilerin tıbbi alanlarda kullanılması gibi. - Biosferde önemli süreç olarak suyun döngüsünü analiz eder. - Metal ve diğer minerallerin yer ve yeraltı zenginlikleri olduklarını açıklar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ölçme, birimleri hesaplamada (sıcaklık, uzunluk, kütle, hacim) ve grafik hazırlamada Matematik dersi
--	--	--	---	---

		4. Çe itli maddelerin i lenmesi çevre kirlili ine neden olabilir.	<ul style="list-style-type: none"> - Ya amı mı zda önemli bazı metalleri tanı r. Örne in, demir, bakı r, alüminyum, kur un vb. - Metallerin bazı ayrı cı özelliklerini analiz eder. - Yeraltı ndan çı karı lan maden cevherinden metal elde etme, i leme ve kullanma teknolojik süreçlerini aç ı klar. - Bazı minerallerin (kireç ta ı , mermer, kum, kil) önemini aç ı klar. - Günlük ya amı mı zda yak ı tları n önemini de erlendirir. - Yak ı tları n, enerji ve sı caklı kayna ı ile sanayi ve eczacı lı kta hammadde olarak önemini analiz eder. - Ço u maddelerin kazanı lması süreçlerinden ya amsal çevrenin kirlendi ini aç ı klar. - Kimyasal madde, suni gübre vb. insan sa lı ı na zara veren maddelerle kirlenme sorunları nı de erlendirir. - Ö renci ve toplumun çevre konusunda sorumlu oldukları konusunda bilinçlendirilir. - Cinslerine göre (cam, metal, plastik vb.) çöpleri belirlenen yerlere atma kuralları na uyar.	
--	--	--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> - Atırların geri dönüşümü veya enerji amaçlı kullanılmaları açıklar. - Evde, okulda vb. yerlerde ağaç, çiçek ve çim ekerek yeşillik alanını genişletir ve çevreyi korur. 	
Fiziksel Süreçler	1. Kuvvet ve Hareket	<ul style="list-style-type: none"> • Cisimler, doğada hareket ettiklerinde iş yaparlar. • Doğadaki cisimler enerjiye sahiptirler, o halde iş yapabilirler. • İnsanano lu birkaç işi kaynağı cinsinden yararlanır. • Doğadaki bazı cisimler salınım hareketi yaparlar. • Doğadaki cisimler aralarında etkileşirler. • Bazı cisimler suda batır veya yüzerler. • Sıvılar buharlanır, kaynar ve dar çaplı borularının içinde kendiliğinden yükselirler. 	<ul style="list-style-type: none"> - Çekme, itme veya yükselme durumlarında olduğu gibi cisimlerin yaptığı işlere örnek verir. - Mekanik enerji türlerine ve bir enerji türünden başka bir enerji türüne dönüşümlerine örnekler bulur. - Çeşitli işi kaynaklarını fark edip, işinin sadece cisimden oluşan cisme taşındığını açıklar. - Günlük oyunlardan salınım hareketlerine örnekler verir. - Mekanik dalga çidini göstermek için ip ve spiral yayı kullanır. - Doğada sadece etki değil, cisimler arasında etkileşimin olduğunu ispatlayan örnekler verir. - Farklı yoğunluklardaki malzemelerden yapılmış cisimlerin suda yüzmeye veya batma olaylarını gösterir. - Buharlanmanın kaynamadan farkını, özelliklerini ve kapılarite olgusunu açıklar. 	<p>Programda yer alan araçların yapısında El işi dersi.</p> <p>Belirtilen büyüklüklerin ifadesinde Matematik dersi.</p>

	<p>2. Elektrik, manyetizma ve ışık</p>	<ul style="list-style-type: none"> • İnsanlar tarafından kullanılan birkaç elektrik kaynağı türü kullanılır. • Basit elektrik devresini öğrenelim. • Günlük yaşamımızda elektrik enerjisinin uygulama alanı geniştir, ancak sürekli bir tehdit oluşturur. • Yeryüzünü saran hava sargısında (atmosfer) da elektrik vardır ve bu elektriğin tehlikelerinden insanın korunması gerekir. • Işık çizgisel olarak yayılır. • Işığın yansıdığı tüm düz yüzeyler düz aynadır. • Periskop yapalıdır. • Işık, yoğunlukta farklı iki ortamdan geçerken (hava-su, prizma vb) kırılır. 	<ul style="list-style-type: none"> - Çeşitli doğrudan akım kaynaklarını (batarya, bisiklet jeneratörü) fark eder. - Basit elektrik devre elemanlarını (üreteç, iletken teller ve tüketici olarak lamba) gösterir. - Pil, iletken tel, anahtar ve lamba kullanarak basit bir elektrik devresi oluşturur. - Elektrikli ev aletlerinde elektriğin kullanımını ve açık teller, kırık prizler, elektrik kaynaklarına doğrudan temas gibi tehlikeleri açıklar. - Yıldırım çarpmasını, diğer elektrik kirliliklerine benzer şekilde, atmosfer elektriğinin toprağa boşalması olayı olarak ve bu tehlikeden korunma yöntemlerini açıklar. - Işığın çizgisel yayılmasına günlük yaşamdan örnekler (gölgenin oluşumu) bulur. - Düz yüzeyli cisimlerin (cam, durgun su, ayna) hepsinden ışığın yansıdığını açıklar ve cisim ile görüntüsünün özelliklerini karşılaştırır. - Kartondan yapılmış prizma ve iki düz aynadan periskop yapar. - Farklı yoğunlukta iki optik ortamdan 	
--	---	--	---	--

			1 1 1 n geçmesi esnasında kırılma olayına örnekler verir (çaya batırılmış kâğıt veya su dolu kabın dibine batırılmış madeni para).	
Dünya ve Uzay	1. Benim Çevrem	<ul style="list-style-type: none"> • İnsan ve çevresi - Yeryüzü şekilleri – rölyef, kayalar, mineralleri toprak çeşitleri, - Atmosfer, atmosferin yapısı, güneş ışığı, sıcaklık, havadaki nem, hava basıncı, hava hareketi, yağışlar, rüzgarlar, hava durumu, iklim - Su, su özellikleri, su döngüsü, yeryüzünde su kaynakları, su yapıları, okyanuslar, akarsular, göller, buzullar, bataklıklar 	<ul style="list-style-type: none"> - Çevresinde ve daha geniş boyutlardaki yamsal çevrenin fiziksel özelliklerini tanımlar. - Mineral yapıları kaya tiplerini ve önemini tanımlar. - Kayaların sürekli değişimlere (dağılıma, taşınma ve çökme) maruz kaldıklarını açıklar. - Başlıca toprak cinslerini tanımlar. - Atmosferin çeşitli gazlardan ve diğer maddelerden oluştuğunu açıklar. - Doğal süreçler ve yeryüzünde yaşam açışından (Güneş ışığı, meteorit kalkanı, sudolaşımı vb.) atmosferin önemini açıklar. - Yeryüzünde ısı kaynağını güneş olduğunu ve ısıyı nasıl yeryüzünde rastgele dağılım nedenlerini açıklar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dünya şekillerinin gösterilmesinde Resim dersi. • Çeşitli modellerin kullanılması dersinde El İşi dersi. • İnsanları yerel yaşam ve ilişkileri ile çeşitli bölgelerde yaşayan insanlar ve ilişkilerinde Yurttaşlık Eğitimi dersi. • Kavramların standart kullanımıyla Türkçe dersi.
	2. Kroki, Plan, Harita, Küre Okuma ve Kullanma	<ul style="list-style-type: none"> • Kroki, Plan, Harita, Küre Okuma, Kullanma ve Doğada Yön Bulma 		

	3. Yer, Güne Sistemi ve Uzay	<ul style="list-style-type: none"> • Güne Sistemi, Yeryüzünde Yaşam ve İlk Kaynağı Olarak Güne • Güne Sistemi Cisimleri, Neden İnsan Uzayı Araştırıyor ve Fetheder? • Yer ve Hareketleri • Mevsimlerin Değişimi ve Sonuçları, Ay-Dünyanın Uydusu • Yerkabuğu ve Özellikleri (Kıta ve Okyanuslar), • Yerkabuğunda Kayalar, Enerji Zenginlikleri ve Mineraller	-	
--	-------------------------------------	---	---	--

Ö RET MYÖNTEMLER

nsan ve Do a dersinin ba arılı gerçekle mesi için çok sayı da yöntem, teknik ve çalı ma biçimi uygulanı p, süreç ve olanaklar kompleksine (yeni bilgi, tekrarlama, peki tirme, alı tırma, ödev, proje çalı ması , uygulama; resim, peyzaj, grafik, model, diyagram, laboratuvar araçları , a da teknik araç ve gereçleri-bilgisayar, Internet gibi olanaklar) gereksinim vardı r.

Yöntem seçimi, ders ö retmeninin yetkisindedir. Ancak seçim, ö renci, ders konusunun içeri i, ö rencilerin bilgi seviyesine ba lı olarak yapılmalı dır.

Ö rencilerle çalı ma yöntem ve teknikleri, ders ritmini canlandı racak ve tekdüzeli i kı racak ekilde karma ve e itli olmalı dır.

Ö rencilerle çalı ma yöntem ve teknikleri, ö renme kadar çok e itlidir. Çalı ma biçimi, ders içeri inin daha çabuk benimsenmesini ve bilgi, beceri, alı kanlık, tutum ve de erlerin kolay uygulanmasını sa layacak ve günlük problemlerin çözümünde kullanılacak ekilde olmalı dırlar.

Nitelikli bir e itim amaçlanarak u yöntem ve teknikler önerilmektedir:

- Do rudan ö retim (açıklama, alı tırma yapma ve örnek özme)
- Dolaylı ö retim (gözden geçirme, ke fetme, problem özme)
- Soru sorarak ö retim (ö rencilere yönelik soru sorma yöntemleri)
- Tartı ma ve i birli ine dayalı ö renme (küçük gruplar, daha büyük ve tüm ö rencileri kapsayacak gruplar)
- Dü ündürerek ö retme (ele tirel dü ünme, yaratıcı dü ünme, bilgisayarla problem özme);
- Projeye dayalı ve sahada ara tırma yaparak ö retme
- zletme, örneklendirme ve deney yaptı rma ile ö retme
- Çoklu ortam/Bilgisayar destekli ö retim ve ö renme
- Öz ara tırma
- Do ada ve sanayi tesislerini ziyaret ederek ö renme

Her durumda istenen ba arı ya ula abilmek için uygulanacak yöntemlerle uyumlu ders araç ve gereçleri kullanılmalı dır.

DE ERLENDİRME

De erlendirme, yapı lan i i ve ö rencilerin ba arı larını ölçmede kullanılan bir etkinlik ve araçtır. Ö rencinin durumunu açık bir eilde gösteren bir aygıt rolünü oynamaktadır. Ö rencilerin öğrenme sürecini kapsayan geni bir sistem olarak u ekilleri içerir:

- biçimlendirici
- tanı layıcı
- genel
- güdüleyici

Her üiteden sonra yapı lan sürekli de erlendirme en iyi sonuçları verir. Sadece kazanılan bilgileri de erlendirmekle kalmayı p, öğrenme sürecinde öğrencilerde meydana gelen davranış de i ikliklerinin derecesini de. Sonuç de erlendirmesi (sözlü cevaplar, proje çalışması, seminer çalışması, grup çalışmaları, deneysel çalışmaları, ev ödevleri, test ve sınav sonuçları) ise öğrencinin genel öğrenme etkinliklerini kapsar. De erlendirme öğrencilerin öğrenme alanına göre yapı lır:

- bili sel alan (kognitif)
- duyu sal alan (afektif)
- devini sel alan (psikomotor)

Ö retmen çe itli ölçme araç ve tekni i kullanarak belli derecelerle notlandırır ve i ledi i program kapsamına göre de erlendirmeyi: üite sonunda, birkaç üiteyi kapsayarak, dönem sonunda ve yıl sonunda olmak üzere birkaç defa yapar. De erlendirme öğrenci, ebeveyn, e itim yöneticileri ve topluma açık, effaf olmalıdır.

De erlendirme sonuçları öğretmenlerin u amaçlarına hizmet eder:

1. Öğrencilerin gelişmelerini izler
2. Öğrencilere dersle ilgili ek bilgiler sağlar
3. Öğrencileri motive eder
4. Hedeflerin gerçekleştirilmesini izler
5. Öğrencilerin daha fazla bilgi edinme azılığını de erlendirir
6. Başkasını ve kendini de erlendirmeye dayalı öğrenmeye yansıtmasını izler

DERS ARAÇ VE GEREÇLER

İnsan ve Doğa dersi öğretiminin başarıları için öğretmenlerce titli bilgi kaynak ve araçları kullanılmalıdır. Örneğin:

- 1) Türkçe ve diğer dillerde İnsan ve Doğa dersine yönelik kitaplar
- 2) Mesleki ve bilimsel dergiler, sözlükler ansiklopediler
- 3) Fotoğraf, model, tema, diyagram, maket, mineraller, harita, küre vb.
- 4) Çoklu ortam araçları (bilgisayar yazılımları, İnternet, CD).
- 5) TV, videorekorder, tepegöz, foto slayt, öğrencilere yarayacak bilimsel ve belgesel film içerikli video kasetler
- 6) Kütüphanelerde bulunabilecek diğer kaynaklar ve piyasada bulunabilecek araçlar

Öğretmen bulunduğu ortamları dikkate alarak araç ve gereç seçimini yapar, ancak önemli olan görsel, sözel ve diğer duyuyla algılanabilecek kavramların öğrenilmesi dengesine önem vermelidir. Bu seçim daima öğrenme ve öğrenmenin niteliğini arttıracak şekilde yapılmalıdır.

Bununla birlikte araç ve yöntem seçme özgürlüğünden öğrenciler de yararlanabilmelidir.

SOSYAL B L MLER

YURTTA LIK E T M
TAR H

YURTTA LIKE T M

(haftalık ders sayısı 2, yıllık toplam 36 ders saati)

G R

Be inci sınıftaki yurtta lı ke itimi dersinin program içeri i, üçüncü sınıfta sıralı görülen ders olarak program içeriklerinin devamı ve geliştirilmi eklidir.

Be inci sınıfta 6 alt kategori içeren 5 kategori programla tırılmı tır.

Böylece **Gruplar ve Enstitüler** kategorisinden birinci ve üçüncü sınıflarda aile ve okul için öğrenilirken, be inci sınıfta bu kategori genişleyerek, toplumsal örgütlenmenin en yüksek ekileri olarak **kulüp, dernek ve enstitüler** hakkında bilgiler sunulmu olacaktı r.

Ö renciler, kulüplerin, derneklerin, sivil toplum örgütlerin ve enstitülerin örgütlenmesiyle ilgili bilgi sahibi olmu olacaktı r.

Yönetim ve Yurtta lık kategorisinde ise yönelim genelde **medya e itimine** yönlendirilen alt kategoriye ait olacaktı r. Ö renciler de i ik medya e itim ekileriyle bilgilendirilerek, toplumun demokratikle mesinde medyaların rolü konusunda da bilgi sahibi olacaktı r.

Nitekim **Ekonomi ve Teknoloji** kategorisinde ö renciler, toplumun gelişmesinde ve ilerletilmesinde bilim ve teknoloji konusunda bilgi sahibi olacaktı r.

Be inci sınıftaki **Kültür** kategorisi **kültürlerarası iletişim** alt kategorisiyle temsil edilir. Ça da toplumlarda kültürlerarası iletişimin çok yönlü faydaları vardı r. Bunun özellikle günümüzde Kosova gibi geçi döneminde olan toplumlar için büyük önemi vardı r.

Bu programla gerçekleştirilecek olan program içerikleri, bu yaktaki öğrencilerin olanaklarına ve zihinsel kapasitelerine uyumlu olacaktı r.

UZAK HEDEFLER

Ö renci:

- Okul ve topluluklardaki kulüp ve derneklerin etkinliklerine katkı olarak faal olmalı ;
- Süreçleri anlayarak onların uygulanmaları gereğinin önemini öğrenmeli. Ö renci, ister hükümet ister de hükümet dışı olsun kulüp ve enstitülerin işlevlerinin süreçler sayesinde yapılabileceğini anlamalı .
- Edebiyat dilini kullanmalı , dilleriyle iyi ve doğru iletişim sağlamalı ve ayrıca ifade ile mesaj iletmeye ait diğer iletişim tekniklerini uygulamalı ;
- Kolay ve önyargısız bir şekilde kendi yaklaşımlarıyla iletişim kurma yeteneğini geliştirerek bu iletişimi, Kosova'da yaygın ve diğer kültür ile topluluklara ait olan yeteneklerle de gerçekleştirebilir.
- Teknoloji bilgiler konusundaki yeteneklerini dolaylı olarak bir şekilde bilgisayar kullanarak sınıfta (ya da evde) uygulaması için olanakların sağlanması ve dilleriyle iletişiminde interneti kullanarak bunu yapması .
- Doğada ve toplumda meydana gelen değişimleri zamanın doğal süreçleri olarak kavrayabilmesi.

HEDEFLER

Ö renci:

Bilgi açısından:

- Kulüp ya da derneklerdeki yönetim sürecinin oluşturulmasını .
- Kamu haberleşmenin temel araçlarını , yazılı ve elektronik medya araçlarını ;
- Diğer kültürler arasındaki farkları ve kültürler arası iletişimin gereksinimini;
- Doğada ve toplumdaki bazı temel değişimleri .

Anlama açısı ndan:

- Kulüp, dernek ve enstitülerin önemini;
- İyi bir haberlemenin ilk kaynağı olarak kitap, gazete ve dergilerin önemini;
- Kültürler arası iletişimin önemini ve anlamlaştırmaları;
- Toplumun gelişmesinde bilim ve teknolojinin önemini;
- Doğru ve toplumdaki değişimlerin önemini.

Analiz açısı ndan:

- Yönetime etkin katılımının ve yönetime etki yapma becerilerinin önemini.
- Teknolojinin yaşam çevresine olan etkisini;
- Bilim ve teknolojinin topluluk içinde ve daha geniş çapta olan etkisini;
- Birlikli örneklerini, bireyler, gruplar ve Kosova'da yaşanan değişik kültürel topluluklar arasındaki bağımlılığa dayalı çatışmaları;
- Doğru ve toplumda neden her şeyin değiştiğini.

Değerlendirme açısı ndan:

- Okul ve topluluk içinde kulüp ve derneklerin kurulması için gereken şartları;
- Okul ve topluluktaki kulüp, dernek ve diğer enstitülerle olan ilişkiyi;
- Toplumun gelişmesinde ve demokratikleşmesinde yazılı ve elektronik medya araçlarının var olan etkisi;
- Bilim ve teknolojinin insanların günlük yaşamlarına olan etkisi;
- Diğer kültürlerle karşılaştırmaların ve kültürler arası iletişimin önemi;
- Doğru ve toplumda değişimler neden meydana gelebilir.

Uygulama açısı ndan:

- Kulüp, dernek ve enstitülerdeki kural ve süreçleri;
- İletişim, haber sunma durumlarında bilim ve teknolojiye elde edilen bilgileri;
- Günlük yaşamda kültürler arası iletişimde yüksek bir kültür sergileyebilmesi;
- Doğa ve toplum çevresine ait duyarlılık.

Tutum ve değerler açısı ndan:

- Kulüp, dernek ve enstitülerin çalışmalarınıyla ilgili olumlu tutuma sahip olması ;
- Okul gazetesinin çıkarılması nda seferber olması ;
- Açık ve hoşgörülü olması ile cinsiyet, etnik, dini veya ırk bakımında her çeşit ayrımcılığa karşı koyulmalı ;
- Doğada ve toplumda yaşanan durum ve ilişkilerine etkide bulunması ;
- Kamu söze ait eleştirel tutuma sahip olması

PROGRAM YAPISI
(yılıda 36 ders)

Kategoriler	Alt kategoriler	Ders sayısı
GRUPLAR VE ENSTİTÜLER	Kulüpler, dernekler, enstitüler	10
YÖNETİM VE YURTTAŞLIK	Medya iletişimi	10
EKONOMİK VE TEKNOLOJİ	Bilim, teknoloji ve toplum	8
KÜLTÜR	Kültürler arası iletişim	3
ZAMAN VE DEĞERLER	Doğada ve toplumdaki ilişkiler	2

❖ GRUPLAR VE ENSTİTÜLER

✓ Kulüpler, dernekler ve enstitüler (10 ders)

Örenciler kulüp ve enstitülerle ilgili esas bilgileri kavramalı (ö renmeli) ve aynı zamanda topluluk içinde ve daha geniş çapta kulüp ve derneklerin nasıl kurulduğunu, kulüp, dernek ve enstitülerin işlevlerini, kulüp, dernek veya enstitüdeki yöneticinin rolünü de bilmelidir.

Kazanımlar

Örenci

- Kulübün, derneğin ve enstitünün rolünü ve işlevlerini kavrar;
- Kulüp, dernek ve enstitülerin kurulması ile işlevliklerine ait süreç ve kuralları betimler;
- Kulüp, dernek ve enstitü üyeleri arasındaki karıllıklı yardım rolünü de belirler.

❖ YÖNETİM VE YURTTAŞLIK

✓ Medya ve İletişim (10 ders)

Örenciler, yazılı ve elektronik medya araçlarıyla ilgili temel bilgilere sahip olmalı; toplumun haberdar edilmesinde ve demokratikleşmesinde onların işlevlerini ve rolünü; yönetim ve medyaları, medya özgürlüğü, haber almanın temel kaynağı olarak kitabı; kamu haberleşme araçlarından haberlerin kullanılması ile seçimi vb.

Kazanımlar

Örenci

- Medyaların seçimlerde ve demokratik yönetimdeki önemini kavrar;
- İyi bir yönetim konusunda medyaların rolünü analiz eder;
- Topluluk, Kosova ve daha geniş çapta gerçekleşen olaylarla ilgili haberlerin alınma şekillerini (somut örneklerle) açıklar;

❖ EKONOM VE TEKNOLOJ

✓ Bilim, teknoloji ve toplum (8 ders)

Örenci u içerikleri bilmeli: i araçları n geli tirilmesini ve üretim teknolojisini, dünkü ve bugünkü üretimi, küresel ekonomiyi, bilgisayar , robotları , çevre ilgisini vb.

Kazanı mlar

Ö renci

- araçları nı n geli tirilmesini ve üretim teknolojisini açıklar (betimler);
- Küresel ekonominin ne oldu unu anlamalı ;
- Günlük ya amda bilgisayarın rolünü de erlendirir;
- Ya adı ı çevreye duyarlı (ilgili) olur.

❖ KÜLTÜR

✓ Kültürler arası ileti im (6 ders)

Ö renciler kitabı ; gazeteyi; televizyonu; kültürlerarası ileti im aracı olarak sinema ve tiyatroyu; toplulukları n kültürler arası de erlerini bilmeli.

Kazanı mlar

Ö renci

- Kitabı n rolünü kavrar;
- Kosova'da çı kan günlük gazeteleri belirler;
- Kültürler arası bir ileti im aracı olarak televizyonun rolünü açıklar (betimler);

❖ ZAMAN VE DEĞERLER

✓ Doğa ve toplumdaki değişimler (2 ders)

Öğrencileri öğrenmelidir: toplumu ve değişiminde olan doğayı.

Kazanımlar

Öğrenci

- Toplum içindeki toplumsal gelişmeleri analiz eder;
- Toplumda ve doğaya olan değişimleri ayırt eder.

DERS VE DERSLERARASI YAKLAŞIM

Beşinci sınıftaki Yurttaşlık eğitiminin, beşinci sınıfta öğrenilen tüm diğer derslerle bağlantılı olduğunu belirtir:

1. Ana dili
2. Matematik
3. İnsan ve doğa
4. Tarih
5. İngilizce
6. El işi
7. Resim dersi
8. Müzik dersi ve
9. Beden eğitimi

Türkçe: Dinleme ve konuşma kültürü, okuma kültürü ve grup içinde yazma kültürü, toplumlar içinde kurulan gruplar, dernekler ve enstitüler hakkında çalışmalarını en üst düzeyde yapar.

Matematik: Dernek ve diğer kulüplerin sırasıyla yaptıkları çalışmaların öğrenilmesi ile onların yaygınlaşması.

İnsan ve doğa: Dünya ve Uzay kategorisi; Canlı varlıklar ve yaşam süreçleri, beşinci sınıftaki Yurttaşlık eğitimi dersinin program içeriğiyle büyük ölçüde bağlantılı olan kategorilerdir.

Tarih: Kategori: İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Kosova 1945-1999, Alt kategori: eğitim, kültür, ve bilim dün ve bugün...

ngilizce: İngilizce dilindeki elektronik medyalardan haberlerin alınması

Eli i: Yurtta lı k e itiminin program içeri iyle ba lı lı ı olan birkaç kategori ve alt kategori vardır, ancak belirtilmesi gerekenler unlardır:

Kategori: haber sunma ve ileti im teknolojisi. Haber sunma ve ileti im, be inci sı nı ftaki Yurtta lı k e itimi dersinin alt kategorileridir.

Resim dersi: kategoriler: Gözlemler ve bilgiler; fadeler ve yaratıcı lık.

Müzik dersi: Okul ve topluluk içinde müzik toplulukları nı olu turulması müzik dersinin en önemli öncülükleridir. Program içerikleri ve yurtta lı k e itimi genelde ö rencilere bu grup ve derneklerin yürütülmesinde ve yönetiminde aktif olmalarını sa lar.

Beden e itimi: kategori: Spor etkinlikleri, alta kategori olarak gezi ve kros; kıl ve yaz dinlenmesi (tatili). Yurtta lı k e itiminde elde ettikleri kazanı mları ö renciler, de i ik spor etkinliklerinde uygulayabilirler örne in: bir kulübün yönetim kurulunun seçilmesinde, kulübe üye olmakta, ba kanı n seçimi ve spor dalı ndaki ba arı ları n sa lanı lması nda ba kanı n etkinli i ve katkı sı .

Resim dersi: kategoriler: Gözlemler ve bilgiler; ifade ve yaratıcı lı ın be inci sı nı fta ö renilen Yurtta lı k e itimi dersinin program içeri iyle büyük ba lı lı ı vardır.

Ö RET MYÖNTEMLER

Geleneksel metotlar yanı sı ra, Yurtta lı k e itimi dersinde ki ço u durumlarda **rollerle oyun** da uygulanabilir. Bu çalı ma eklinin uygulanabilmesi için, bir olayı n **canlandı rı lması** mecburiyeti vardır. Ö renciler rollerle üstlenirler örne in, ö retmen, okul müdürü, ebeveyn, trafik polisi, topluluk içindeki de i ik üyeler vb. Bu durumda ö retmen koordinatör rolüne bürünürken, sı nı ftaki ö rencilerin tümü bu sürece etkin bir ekilde katkı lı rlar. Onlar tekrar gruplar halinde ayrı labilirler örne in, do ayı ve parkları koruyan i çiler grubu, kamu alanlara ait belli kuralları saygı lamayan çocuklar grubu vb. Bir ders süresince ö renciler konu üzerinde oldu u gibi, tartı ılan soruna ait çözüm yolları hakkında da tartı malar yürütebilirler.

Çalı ma metodolojisinde özel önem, etkin çalı ma metotları na sunulmalı dır: Projeler üzerinde çalı ma, sorunları n ö renilmesi, i birli i ö renmek, konu ma, gözetleme, somut ortamlarda çalı ma (topluluk içindeki de i ik örgütlerle) vb.

Bir alı ma ekli olarak,  retmenlere, sı nı fta gruplar ve çiftler halinde çalı manı n örgütlenmesi önerilir.  rencilerin çiftlere ve gruplara ayrı lmaları onlara i birli i ba lamaları nı olanakla tı rır. Bu durumda  rencilere karar verebilmeleri için 5 dakikalık bir süre tanı nır. Örne in: Yöneticinin kulüp, dernek ya da enstitü içindeki rolü nedir? Bu tüm sı nı fta nı tartı maya ba laması ndan önce sa lanabilir.  rencilere sorunu çözmeleri için ayrı lan zaman açı klanmalı dır.  renciler gruplara ya da çiftlere ayrı lırken,  retmen denetleyici rolüne bürünür ve gerekti i anda uyarı ve önerilerde bulunur. Dersin tamamlanması ndan sonra, çiftler veya gruplar sı nı ftaki tüm  renciler kar ı sı nda rapor sunarlar. Her grup sı nı fta kar ı sı nda rapor sunacak temsilciye sahip olmalı dır.

DE ERLEND RME

Sı ralı  rencilere kı yasen yaygın e itim görenlerin de erlendirilmesi çok daha farklı dır (özeldir). Yaygın e itimdeki  renciler derslerini kı sı tlı bir programla gerçekle tirmekle birlikte onlara birinci ve ikinci yarı yı lde erlendirmesi de yapı lmaz. Yaygın e itim  rencilerinin de erlendirilmesi kı sı tlı ders yılı nı n sonunda yapı lır.

Ö retmen tarafından  rencinin çalı ması nı nde erlendirilmesi.

Ö retmen,  rencilerle çalı ması esnasında onların dersteki kazanı mları na ait de erlendirmeye özel önem vermelidir. En iyi de erlendirmeler testler sayesinde sa lanır, de erlendirmede neyi de erlendirmek istedi imiz önemlidir. eri i (içerik standartları testiyle) kazanı mları da (kazanı m standartları testiyle)

Bu di er de erlendirme ekilerini hiçe sayma anlamına gelmez. Dolayısıyla normlara dayalı de erlendirmeler oldu u gibi, periyodik (dönemsel) de erlendirmeler, daimi de erlendirmeler (sistemik), her ders esnasındaki gözetleme, ev ödevlerin de erlendirilmesi,  retmen tarafından hazı rlanan testler sayesinde de erlendirme e itleri de uygulanır.

Bununla ilgili bu ders,  retmenin, sorunlarla kar ı la tıkları durumlarda  rencileri desteklemeye hazı r olmasını gerektirir. Bu destek  rencilerin yanı t verme ya da dinleme durumlarında kar ı la tıkları zorluklarda oldu u gibi,  rencilerin açı k olmaları nda, kendi de erleriyle uyumlu olmayan eylemleri de dinlemelerinde ve ele tiri ile de erlendirme yapmadan bireysel yargı larını , te hislerini, analizlerini ve tavsiyelerini kar ı tı rmamaları nda hissedilmelidir.

De erlendirme çe itleri

Tüm derslerde de i ik de erlendirme çe itleri vardı r. Yurtta lık e itimi dersinde birkaç çe it de erlendirme ekli uygulanabilir. Bunlardan her birinin belli amaçları vardı r.

Derslerden, pratik etkinliklerinden ve resmi testler sayesindeki de erlendirmelerden ba layarak, de erlendirme daimi yapı lmalı dı r. Sı nı f ierisinde yani ders esnası nda u de erlendirmeler yapı labilir:

- Dersin de i ik bölümlerindeki sı radan de erlendirme.
- Bireysel ya da grup halinde gerçekte en projelerin de erlendirilmesi.
- Ö retmenin hazı rladı ı testler sayesindeki de erlendirme.

PROGRAMIN UYGULANMASI Ç NYÖNLEND RME LER

Programda mevcut geni alan ö retmene, kendi sı nı fı nda oldu u gibi, okulun bulundu u bölgeye veya okulun sahip oldu u fiziki ve insani özelliklerine göre etkin olması na olanak sa lar. Pratik etkinlikler veya tekrarlama için ö ngörülen dersler, ö retmenler tarafı ndan özel ders konuları nı n sa lamla tı rılması için kullanı lı r.

TARİH

Haftalık ders sayısı 20, yıllık toplam 36 ders saati

GİRİŞ

İlkokul beşinci sınıfının Tarih dersinde öğrencilerin Kosova'da yaşıyan deşik toplulukların ve ulusunun eski çağlardan bugüne kadar geçmişini kavrayabilmeleri amaçlanmaktadır.

Tarih dersi aracılığıyla öğrencilere her türlü gelişmeleri için yani ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel, insanlık ve baskın ilişkilerini geliştirmeleri için olanaklar yaratılmaktadır.

Tarih dersinin beşinci sınıfın doğum yerinin ve anayurdunun geçmişi tarihini öğrenmekle yerel ve ulusal tarihe sevgiyi geliştirme amacı vardır. Yerel ve ulusal tarihi her zaman öğrencilerin yaşadıkları gelişmelerine, yeteneklerine göre öğretmelidir.

UZAK HEDEFLER

Beşinci sınıfın Tarih dersi öğretim programının hedefleri:

- Kosova'da yaşıyan deşik toplulukların ve ulusunun bugüne kadar tarihi öğrenme, bilgi edinme, tanıma ve kavrama yeteneklerini öğrencilerde geliştirmek.
- Geçmişte yaşamış biçimlerini, önemli tarihî şahısların geçmişteki oynadıkları rolleri, inanışları, tutumları, yaşam koşulları, ekonomik, bilimsel, kültürel ve baskın gelişmeleri tanıma ve kavrama yeteneklerini geliştirmek.
- Farklı dönem ve koşullardaki tarih bilgilerini tanıma, kavrama, öğrenme ve uygulama için gereken olanak ve alışkanlıkları geliştirmek.

GENEL VE ÖZEL HEDEFLER

Ö renci:

Bilgi açısı ndan

- Eski ça lardan bugüne kadar Kosova ve Kosova'da ya ayan de i ik toplulukları n tarihsel geli me süreçlerini kavrayabilir.
- Temel tarihi terminoloji ve deyimleri kavrayabilir.

Anlama açısı ndan

- Kosova'da ya ayan toplulukları n ve Türklerin geçmi te tarihsel geli imin temel özelliklerini anlayabilir.
- Toplumsal, ekonomik, siyasal, kültürel, bilim ve dini geli me ilkelerini ve tarih deyimlerin temel tanı mları nı anlayabilir.

Turtum ve de erler açısı ndan

- Sözkonusu tarihi dönem sürecinde insano lunun elde etti i medeni de erleri önemser,
- Kültürel, dini, kavmi (etnik), cinsi farklı lı klara nazaran ho görü ve saygı yla yakla ır,
- Farklı tarihi dönemlerden miras kalan kültürel de erleri korur (kitaplık, müze, ar iv ve benzer kurumlar).

Tarih: 5. Sınıfta Haftada 2, yılda 37 (27 ders açılıkla, 6 ders yineleme ve 4 ders öğretmenin seçimine bırakılmıştır)				
Kategoriler	Alt kategoriler	Ders içerikleri	Kazanımlar	Dersler Arası ilişkileri
G R	Tarih dersine giri	Tarihin konusu ve önemi; Tarihte zaman; Takvim, Tarihin başlangıcı ve çağlar (1)	- Tarih dersinin konusunu, önemini kavrayabilme - Tarihte zaman, takvim, tarihin başlangıcı ve çağlara bölünmesini anlayabilme.	Coğrafya, kronoloji vb.
LKÇA TAR H	lkça 'da Balkan yarımadası	Balkan yarımadasının en eski halkları. İrler, onların toplumsal, devlet örgütlenmeleri, ehirlere, kültür ve yaşam biçimleri. (2)	- İrlerin toplumsal ve devlet örgütlenmelerini, ehirlere, kültürün ve hergünkü yaşam biçimlerinin gelişmelerini tanıyabilme	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi, müzik vb.
	lkça da Türkler	Türklerin anayurdu, göçleri; İlk Türk devletleri. Türk kültür ve uygarlığı (3)	- Türklerin ilk yurdu, göçlerini anlayabilme - İlk Türk devletleri ve Türk kültür ve uygarlığını kavrayabilme	Coğrafya, edebiyat, sanat vb.
ORTAÇA TAR H	Ortaça 'da Arnavutlar	Arnavutlar, onların hergünkü yaşamaları, toplumsal ve devlet örgütlenmesi; Kültür. ehirlere. Osmanlı akınları ve Skender Bey döneminde Osmanlı - Arnavut ilişkileri. Kültür. Arnavutluk paallıkları. (2)	- Arnavutların gelişmelerini ve toplumsal ve devlet örgütlenmelerini tanıyabilme - ehirlere gelişimi, Osmanlıların akınları na karşı gelişmeleri ve yaşam tarzları hakkında bilgi edinebilmeleri	Coğrafya, sanat, edebiyat, müzik vb.

	Ortaça da Türkler	Türklerin İslamiyeti kabul etmeleri; İlk Müslüman Türk devletleri, Selçuklular. Kültür ve uygarlık (2)	- Türklerin İslamiyeti kabul edilmesini kavrayabilme. - İlk Müslüman Türk devletleri ve uygarlığı hakkındaki bilgi edinebilme	Coğrafya, edebiyat, yurttaşlık eğitimi, müzik vb.
	Osmanlı Devletinin Kuruluşu ve Balkanlar'ın Fethi	Osmanlı devletinin kuruluşu; Anadolu'da ve Balkanlarda ilk fetihler. Sultan II Mehmet'in fetihleri. Kuruluş döneminde Türk kültür ve uygarlığı (3)	Osmanlı devletinin kuruluşu ve ilk fetihlerin nedenlerini kavrayabilme. - Osmanlı devletinin imparatorluğa geçişini anlayabilme - Türk kültür ve uygarlığının özelliklerini tanıyabilme	Coğrafya, sanat, edebiyat, mimarlık vb.
YENİ ÇAĞ TARİHİ	Yeniçağda Osmanlı Devleti	Osmanlı imparatorluğunun yükseliş devri. Toplumsal ve devlet düzeni. Osmanlı imparatorluğunun duraklama ve gerileme devri. İslahat hareketleri (2)	- Osmanlı imparatorluğunun yükseliş, duraklama ve gerileme nedenlerini kavrayabilme - İslahat hareketlerinin amaçlarını kavrayabilme	Coğrafya, yurttaşlık bilgisi, edebiyat, sanat vb.
	Osmanlı Devletinde Batılılaşma Hareketleri	III. Selim'in ve II. Mahmut'un islahatları. Tanzimat fermanı, 1856 islahatı; I ve II Mevritiyet (2)	Osmanlı devletinin batılılaşma hareketinin özünü anlayabilme	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi vb.
	Arnavutların Ulusal Uyanma Hareketleri	Arnavutların milli uyanma hareketlerini yaratmaları; Prizren ve Gëpek Birliği. Şairlerin, eğitimcilerin kültür ve sanatını geliştirmesi. Balkan savaşları	- Arnavut ulusunun milli uyanma hareketlerinin nedenlerini anlayabilme. Arnavut ulusunun bağımsızlığını elde etme mücadelelerini	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi vb.

		ve Arnavutluk'un bağımsızlığını ilan etmesi (3)	tanıyabilme	
YAKINÇA TARİH	Türkiye Kurtulu Savaşı	Birinci Dünya savaşı'nda Osmanlı devleti; Çanakkale savaşı, Mondros barış antlaşması. Savaştan sonra Türkiye'de durum. Kurtuluş savaşı için siyasi ve askeri hazırlıklar. Kurtuluş savaşı ve Türk devrimleri (3)	- Birinci Dünya savaşı'nda ve savaştan sonra Osmanlı İmparatorluğu'nun durumunu kavrayabilme - Kurtuluş savaşı'nın belirme nedenlerini ve gelişimine ait bilgiler edinme - Türk devrimlerin özünü kavrayabilme	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi, edebiyat, sanat, müzik vb.
	iki Dünya Savaşı arasında Kosova	Kosova'nın Sırbistan ve Karadağ yönetimi altına girmesi; SHS ve Yugoslavya Krallığı döneminde Kosova'da yaşayan toplulukların durumları (2)	- SHS ve Yugoslavya Krallığı döneminde Kosova'da yaşayan toplulukların durumları, hak ve özgürlüklerini kavrayabilme	Coğrafya, yurttaşlık bilgisi, edebiyat vb.
	II. Dünya Savaşı'ndan sonra Kosova	Kosova'da kurtuluş savaşı ve faşizmden kurtuluşu. Kosova'da yaşayan toplulukların Sosyalist Yugoslavya'da durum ve hakları; 1999 Nato harekati. Kosova'da eğitim, bilim, kültür vb. Kosova Türk halkı. (3)	-Sosyalist Yugoslavya'da Kosova'da yaşayan toplulukların durumlarını kavrayabilme - Kosova'da eğitim, bilim ve kültür gelişmeleri anlayabilme -Nato hareketinin nedenlerini ve sonuçlarını söyleme/yazma	Coğrafya, yurttaşlık eğitimi, edebiyat, sanat vb.

Not: Öğretmen ve öğrencilerin seçimine 4 ders saati bütçelimi tuttur. Bu ders saatlerinden öğretmen yöre tarihi içeriklerini açıklayabilir yada arşiv, müze, kütüphane, tarih anıtlarını öğrencilerle ziyaret edebilir.

Ö RETİM YÖNTEMLERİ

Eğitim amaçlarının, amaçlarına ulaşmada kullanılacak metod ve teknikler çok önemlidir. Programda düzenlenen üniteler ve seçilen konular öğrenirken izlenecek yollar, başarılanacak etkinlikler, çocukta beklenen davranış değişikliğinin meydana gelip gelmeyeceğini ve dolayısıyla eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesinde önemli rol oynar. Bu bakımdan, öğretmenin öğrencilerle birlikte sınıf içinde veya dışında amaçlara doğru yapacağı çalışmalar, eğitim olumuna etki yapan en önemli faktörlerdir. Bu sebeple öğretmen, eğitim, öğretim çalışmaları için; öğrencileri amaçlara ulaşacak metodları ve etkinlikleri benimsemeli ve uygulamalıdır. Genellikle kullanılan yerleri ve özellikleri bakımından, yöntem ve teknikler başlıca dört grupta toplanabilir:

1. Öğretmen ağırlıklı yöntem ve teknikler
2. Etkileşimsel ağırlıklı yöntem ve teknikler
3. Bireysel ağırlıklı yöntem ve teknikler
4. Yaşantılara dayalı yöntem ve teknikler
  - Anlatım, soru-yanıt, gösteri gibi öğretmen ağırlıklı olan ve genellikle tek yönlü iletişime yer veren, geçmişte çok kullanılan günümüzde de çok kullanılan geleneksel yöntem ve teknikleri kapsamaktadır.
  - Açıkoturum, sunulu tartışma, savlı tartışma, toplu çalışma gibi grup tartışma türleri, grup tasarımları vb. gibi etkileşimsel ağırlıklı öğretim yöntemleri ve teknikleri buraya girer. Öğrenci katılımlıdır, çok kalabalık olmayan gruplarda çok olumlu sonuçlar verir.
  - Bilgisayar destekli öğretim, modüllerle öğretim, programlı öğretim, bireysel tasarımlar gibi öğrencilerin bireysel olarak gerçekleştirdikleri çalışmalarda yararlanan öğretim yöntemleri ya da teknikleridir. Öğrenciler yaparak, yaşayarak, kendi kendileri çalışarak öğrenmeyi gerçekleştirirler. Öğretmenler, genelde birer rehberdir. Öğrencilerin kendi kendilerine öğrenme konusunda çaba göstermeleri öğrenmenin önemli ölçüde kalıcı olması için büyük bir etkidir.
  - Deneysel yöntemi, rol oynama, öğretim uygulamaları, benzetme ve oyunlar bu gruba girer. Öğrencinin kendisi öğrenme ile ilgili etkinliklere doğrudan kendisi de katıldığı ve çoğu zaman kendisi de görev aldığı için öğrenmeler kalıcıdır.

Ünitelerin i leni inde ö retmen ihtiyaca göre anlatma (takrir), soru-cevap, gösterme, metin okuma, problem çözme, gözlem ve inceleme, grupla çalı ma, tartı ma, açıkoturum (panel), sunulu tartı ma, savlı tartı ma, toplu çalı ma, oyunla tırma, vb. metodlar ve teknikler kullanılabilir.

Ünitelerin i leni i sırasında ferdi, küme, seviye grupları ve sı nı f çalı maları gibi çalı ma ekillerine ba vurmalı dır. Ö retmen, bu çalı ma ekillerini ö rencilerin durumları na, konun özelli ine, okulun imkanları na ve ihtiyaca göre ayarlamalı dır.

1. ANLATIM METODU

Ö retmenin herhangi bir konuyu, kar ı sı nda oturan ö rencilere iletmesi biçiminde uygulanmaktadır. Günümüzde ise, ö rencilerin pasif olarak oturmaları na neden oldu u, onlara dü üncelerini açıklama fı rsatı vermedi i için sı kıcı ve etkisiz bir metot olarak kabul edilmektedir.

Bu metod mümkün oldu u kadar az kullanılmalı , mutlaka kullanılması gerekiyorsa ö retmen konusunu çok dikkatli ve ayrı ntılı olarak hazı rlamalı , anlatacakları nı nasıl anlataca ını da planlamalı dır.

2. SORU-CEVAP METODU

Soru – Cevap metodu, önceden hazı rlık yapı ldı ı takdirde daha ba arılı olur. Bunun için ö retmen önce konuyu ayrı ntılı olarak ve planlı ekilde taramalı sorular hazı rlamalı dır. Bu i lemin ö renciler tarafından da yapılması istenmeli ve böylece konu ile ilgili cevaplandırılacak sorular dersten önce hazı rlanmalı olmalıdır. Bu metodun etkili bir ekilde uygulanması için ö retmenler, ö rencilere soru sorma fı rsatı hazı rlamalı , mümkün oldu u kadar ö retimin amacı ve yönü ö rencilerin soruları na dayandırılmalı dır. Böylece ö retmenin ö rencilerin ilgi ve ihtiyaçları nı göz önünde bulundurarak ö retim yapması sağlanmalıdır. Ö retmen ö renci soruları na yer ve önem verdikçe onları n daha dikkatli olmaları nı ve konuyla daha çok ilgilenmelerini de teşvik etmi olacaktır.

3. GÖSTERME METODU

Ö retmen üniteleri açıklarken tarihi haritaları , emaları , fotoğrafları , müze ve tarihi anıtları ziyaret etmek sı rasında gösterme metodunu

uygular. Bunun yanı nda Tarihsel mekanlara, Askeri bölgelere, kalelere, eski e itim-ö retim kurumları , saraylara geziler düzenlenebilir.

4. MET N OKUMA METODU

Tarih dersinde üniteler, konular açı klanı rken ö retimde tarihsel kaynak, edebi ve bilimsel metinlerden de faydalanabilinir. Örne in eski hükümdarlar arası ndaki mektupları içeren metinler, eski yöneticilerin anı ları , anlatma metinleri okuma parçaları nı n konuları nı olu turabilir. Böyle metinlerle ö retmen konuyu açı klarken kanı tlardan örnekler verebilir. Ö retimde ö retmen metin metodunu kullanmakla ö rencilerin geçmi hakkı nda bilgilerini geni letirler ve çe itli tarihi kaynak, eser, ansiklopedi sözlük seçmesi için beceri ve yetene in geli mesine yardımcı m edilir.

5. GRUPLA ÇALI MA METODU

Grup; birbiriyle ili kileri ve araları nda ortak de erleri olan, birbirlerine ba lı iki veya daha fazla ki iden olu an toplumsal bir birimdir. Grupla çalı ma, ferdin sosyal geli imini ve de i imini sa layan bir metottur. Bu metotla ferdin sorumluluk duygusu, ba kası na veya gruba katkı da bulunmak zevki de artı rı lmı olur. Bu metod ö rencilerden olu turulan gruplara birer konu verilmesi ve konunun ö rencilerce ara tı rı larak, sı nı fta grup halinde anlatı lması ekinde olmaktadır.

Grupları n te kili: 3 – 7 ki iden meydana gelen gruplar en iyi çalı ma grupları dı r. En ideali 5 ki ilik çalı ma gurpları dı r. Her grupta bir ba kan, bir sözcü ve bir de sekreter bulunmalı dı r.

Çalı mayaya ba layan grup içindeki her fert, ö retmenin rehberli i ile çalı manı n inceliklerini, her birinin ne yapaca ı nı , sorumlulu unu iyice ö renmelidir.

6. TARTI MA METODU

Tartı ma, herhangi bir grubun, bir ba kanı n yönetimi altı nda, belirli bir düzen içinde hapsini ilgilendiren sorunlar üzerinde ve belli bir amaca dönük kar ılı klı görü melerdir.

Ö renci sayısı az sı nı flar için en uygun bir tekniktir. Tartı ma metodunda hem ö retmenle ö renci arası nda hem de ö renciler arası nda dinamik bir etkile im, alı – veri vardı r.

Tartı ma metodu, ö rencilerin ilgisini uyandı rır, anlayı larını de erlendirme, gerçekleri kavrama, ele tirici dü ünme kabiliyetlerini geli tirir.

DERSLER ARASI VE PROGRAMLAR ARASI İ L İ K

Tarih ö retiminin amaçları na ula ması için ona yakı n olan derslerle ve programlarla ili ki kurması gerekir. Tarih dersi en çok ana dili, co rafya, yurtta lık e itimi, güzel sanatlar, felsefe, sosyoloji dersleri ve okullarda uygulanacak olan niceki: çatı ma çözüm oyunları , insan hakları e itimi, milli azı nlı klar, kadı nlar hakları gibi programları yla da i birli i geli tirebilir. Tarih dersini veren ö retmenler konuları i lerken ona yakı n olan dersleri veren ö retmenlerle ili ki kurarak birlikteki çalı malarda korelasyon yapabilirler. Ö retmenler araları nda birlikte ö rencilerle serbest etkinlikler, gezi ve ziyaretler esnası nda konular bakı mı nda i birlik yapabilirler. Tarih dersinin okulları n kendileri getirecek olan programları yla da i birlik yapma imkanı vardı r. Okulun getirmi oldu u programlar tarih dersinin programları daha da geni letebilir.

Ö LÇME VE DE ERLENDİRME

Ö retme-ö renme sürecinde ö rencilerin davranı ları nda olumlu yönde de i melerin olup olmadı ı , ölçme ve de erlendirme ile belirlenebilir. Bunun yanı sı ra ö encilerin e itim gereksinmelerinin saptanması ile ö retme-ö renme sürecinin belirlenmesinde de ölçme ve de erlendirmeye gerek duyulur.

Ö lçme, belli bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelli e sahip olup olmadı ı gözlenerek sonuçları n sayı larla ya da ba ka sembollerle gösterilmesidir. De erlendirme ise, ölçme sonuçları nı bir ölçütle kar ıla tırarak bir karara ula maktır. E itimde farklı amaçlarla de erlendirmeye ba vurulabilir. Tarih dersinde de bu ba lamda: ö retim programı nı de erlendirme, ihtiyaç saptama, ö rencilerin hazı rolu durumları nı saptama, ö renme eksiklerini belirleme ve düzey belirleme amacı ile de erledirmeler yapı labılı r.

Ö retme-ö renme sürecinde ö rencilere kazandı rı lacak olan davranı lar; bili sel, duyu sal ve devinimsel davranı lar olu turmaktadı r. Bu bakı mdan, ö retme-ö renme sürecindeki ölçme ve de erlendirme etkinliklerinin bu üç davranı alanı ndaki ö renmeleri de içermesi gerekir.

Ölçme, de erlendirmenin bir ögesidir ve de erlendirme için gerekli olan gözlem sonuçları nı n elde edilmesi i idir. Ölçme, özelliklerin veya niteliklerin sayı ve sembollerle e lenmesi olarak da tanı mlanı r. E itimde kullanılan ölçme araçları unları r :

- Yazılı sınavlar (Yazılı yoklamalar): Soruları n yazılı olarak verildi i, ö rencilerin yazarak cevaplandı rmaları istendi i, genel olarak az sayı da sorunun soruldu u sınavlara yazılı yoklamalar denir.
- Kısa cevaplı testler: Bir kelime, bir rakam veya en fazla bir cümle ile cevaplandı rabilecek sorulardan olu an ölçme araçları na, kısa cevaplı testler denir.
- Çoktan seçmeli testler: Bir sorunun cevabı nı n, verilen birtakı m seçenekler arasından seçilerek verilmesi gerektiren sorulara seçmeli soru; seçmeli sorulardan olu an bir ölçme aracı na da seçmeli test denir. Seçenek sayısı iki ise böyle seçmeli testlere do ru-yanlı testleri, ikiden çok ise çoktan seçmeli test adı verilir.
- Sözlü sınavlar: Soruları sözlü olarak sorulup sözlü olarak cevaplandı rılması istenen sınavlara, sözlü sınavlar veya sözlü yoklamalar denir.
- Çdev ve projeler: Bir konu hakkı nda derinlenmesine inceleme yapı lma amacı yla verilen soru veya sorulara ödev veya proje adı verilir. Ödev ve proje bireysel olabilece i gibi birden çok ö rencinin birlikte yapacakları bir çalı ma da olabilir.

Tarih dersinde ö rencilerin duyu sal ve psikomotor alan davranı - ları nı n ölçülmesinde de ölçme ve de erlendirme yapı lı r.

Ö RET M ARAÇLARI

Ö renme-ö retme etkinliklerinde, ö renmeyi büyük ölçüde kolayla tı ran araç-gereçlerin, özellikle ilkö retim okulları ndaki ö rencilerimizin etkili ve kalı cı ö renmelerinde önemli rolü vardı r. Örne in: Tarih derslerinde birçok soyut konunun somut duruma getirilmesinde ö retim araç-gereçlerinden yararlanmak kaçını lmazdı r.

Tarih dersinde en sık kullanabilecek birkaç araç-gereç arasında resimler, haritalar ve levhalar, zaman ve tarih eritleri, video kasetler, CD'ler, film eritleri, duvar resimleri, diyapozitifler, albümler, tepegöz, episkop, teyp ve ses bantları , televizyon ve video, bilgisayar sayı labilir.

ANS KLOPED LER

1. Ana Britanica, Hüriyet Yayınları , İstanbul 1994.
2. İslam Ansiklopedisi, MEB Basımevi, İstanbul 1978
3. Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, İstanbul 1986
4. Meydan Larousse Büyük Lugat ve Ansiklopedisi, Sabah Yayınları , İstanbul 1992.
5. İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı yayınları , İstanbul 1988.
6. Ülkeler ve Dünya Atlası , İstanbul 1998.

SÖZLÜKLER

1. Türkçe Sözlük, TDK, Cilt 1-2, Ankara 1998.
2. İmla Kılavuzu, TDK, Ankara 1996.

İNTERNET – KAYNAKÇA

1. www.meb.gov.tr
2. www.ttk.gov.tr
3. www.tarihvakfi.org.tr
4. www.iskenderiye.com
5. www.pegema.com.tr

SANATLAR

RES M- E T M
MÜZ KE T M

MÜZİK EĞİTİMİ

(Toplam 18 ders saati)

GİRİŞ

Müzik insanın hem sürekli gereksimini hem de kültürel gelişiminin bir unsurudur. O, insanlık kimliği ile doğrudan ve yapıcılarının kurduğu ses dünyasını şekillendirir.

Müziğin insanın yaşamındaki rolü ve etkisinden yola çıkarak, müzik eğitiminin amaçları (nemi) daha ortaya çıkar. Müzik eğitiminin amaçları olanaklar:

- Müzik temsilleri ve medyalar çerçevesinde müzik programlarını etkin ve seçmeli olarak dinlemeyi öğretmek
- Koro-enstrumantal grupları ve diğer müzik etkinliklerine katılımını körüklemek
- Yapısal müzik unsurunun bulunduğu yada müziğe dayalı mesleklere ilgi uyandırarak ileri müzik eğitimi sağlamak.

UZAK HEDEFLER:

Dersin hedefi:

- Negatif duyguları temin etmek ve derin müziksel etkinliklere karşı ilgi uyandırmak
- Müzikal seviyelerini sürekli yükseltme ve geliştirme
- Milli ve dünya müziğine karşı olumlu tutum oluşturmaktır
- Sağlıklı ses ortamı oluşturmak için çalışmak
- Değerlendirme ve eleştirel düşünme için ölçütler geliştirmek

GENEL VE ÖZEL HEDEFLER

Örenciler:

- **Bireysel ve beraberce müzik yapıyorlar**
  - Enstrüman elelinde ve onun dışında halk ve türk sanatçıların taklitle (kulak yoluyla) ve grafik sembolleriyle söylüyorlar
  - Grafik sembolleri ve taklitle göre (halk ve ORF) ritm ve melodik aletleriyle müziği icra ediyorlar
  - Kademeyle, müzik notalarının yazılı işaretlerini tanıyorlar (ritm ve melodi için) ve aynılarını enstrümantal bölümlerin ve arklarının icra edilmesinde kasten kullanıyorlar
  - Vokal kültürünü geliştiriyorlar (vücut durumu, nefes alma, artikülasyon, güzel ve tam anlamlı arka söyleme, dinamik ve hızdaki dereceler).
- **Etkin, analitik ve yaratıcı müzik dinleme yeteneği geli tirirler**
  - Dinlenen müzik eserlerde yorumlama formasyonları , müzik çalgılarını ve anlatım karakterini fark eder ve gözlerler
  - Yorumlama ve dinlemekle müzik türleri ve çeşitliliğini (cins) ayırt ederler
  - Arka s ylemekte ve diğer müzik faaliyetlerinde (dinamik, kuvvet renkliliğini, hız derecelerini, melodi, ezgi hareketliliğini ve müzikli ses niteliklerini) ayırt ederler
- **Yaratıcı anlatım geli tirirler**
  - Bireysel ilgilerine göre hareket, dans, mecazi ve sözlü anlatım yoluyla, müzik tasvirleri ve yaratılarının ifadelerine tevrik olurlar
  - Bireysel seslilik hayallere dayanarak melodik ve ritmik yaratıcı ifade için tevrik olurlar

M Z KETK NL KLER			
Y O R U M L A M A	<ul style="list-style-type: none"> ▪ müzik notasyonunun tanı tı mı yla ve grafik sembollerin kullanı mı yla taklitle (kulak yoluyla) ritim hitabetlerini tek ve iki sesli sanatsal halk arkı ları nı ostinato (sürekli bir konuya d nü) ile s ylerler ▪ Müzik i aret ve sembolleriyle kı sa ezgileri ORF, çocuk arkı ları ve di er müzik aletleriyle icra ederler ▪ Halk arkı sı nı geli tirirler. ▪ Müzik notalı yazı lı ve sembolleri kullanarak estetik biçimiyle arkı s ylemek ve çalgı larla yorumlamada temel tekni ini dile getirirler 	<p>ENFORMAT V KONU ÇER KLER</p> <p><i>Çevremizde Müzik</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aile içinde ve okulda müzik • Sı nı f Konseri • Müzik okulunda renciler neler renir • Müsamere ve konserlerde müzik (Opera, Bale müzi i, Filmde müzik, vb.) • Birinci yarıyı l ve yı lı n en güzel arkı sı • Enstruman kombine etmekle ritmik e li i <p>BEN MVAR S MM Z K</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halk çalgı ları mı z • Halk arkı ları ve oyunları mı z • Karma lçütlerin ya antı mı (5/8, 7/8, 9/8) <p>M Z KNOTALARLA YAZILIR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Portedeki notalar seslerin alt (derin) ve yüksekli ini tayin eder. 	<p>SANATSAL KAYNAKLAR RNEKLERİ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bayra ım – Halil Bedii Y netken 2. Cumhuriyet – Ziya Aydı ntan 3. Kapat g zlerini – Mehmet Seylan 4. Güz – H.B.Y netken 5. Oyuna ça nı – Hazar Alpnar 6. Kı geliyor – Sefai Acay 7. Oy Kemeçe - Türkü 8. Da lar da lar – Barı Manço 9. Ankara türküsü – Ragip Gazi Mihal 10. Ey güzeller - Türkü 11. Kı a veda - 12. Güzel arı – Mahir Dinçer 13. Ne eli ol – Z.Aydı ntan, S.Egüz 14. Annem – Ahmet Muktar Ataman 15. Oyun – Bella Bartok 16. Kelebek – Saip Egüz

		<p>Motif, tümce,</p> <ul style="list-style-type: none"> - stakato – legato - noktalı çeyrek nota. <ul style="list-style-type: none"> • Kısa ve uzun süreli sesleri notalarla iaret ediyoruz (çeyrek, sekizlik ve yarı m notalarla) • Sesleri sırayla söylerken gamları (dizi i) elde ediyoruz (Do-major ve la-min r gamı - dizisi) 	<p>Hitabetler</p> <p>Arpa bu day Sayı ma Bilmece Yavru ku El-ele Telli-telli Alla-balla</p>
D N L E M E	<ul style="list-style-type: none"> ▪ programlı ve programı olmayan çe itli ezgileri dikkatli dinlerler ▪ müzik ya antı ları n yaptı ı izleri ifade ederler ▪ ortamları ndaki kültürel olayları takip ederler ▪ Dans ediyorlar <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dinlenen eserlerde müzik aletlerini tanı yor ve fark ediyorlar 	<p>M Z KLE HAYAL D NYASINA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Film ve bale müzi i • Müzikle dans ediyoruz • Müzi in yaratılması hakkında konu uyor ve bilgi ediniyoruz <p>M Z KD NL YORUZ, REN YOR VE M Z K ÇALGILARIYLA CRA EDİYORUZ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Blokflüt - çgen - Küçük davull - Tef 	<ul style="list-style-type: none"> o Necil Kazim Akses - Scherzo o Hasan F Allnar – Türk süiti o Nevit Kodallı – Ses ve piano için garip iirler o Ahmet A. Saygun – İki klarinet için Duyu lar o Cemal R. Rey – Balon dünya o Muammer Sun – Demet “altı karı nca” o Ulvi C. Erkin – Zeybek türküsü o Cenan Akk1 n – Yunus deyi ler o Yalçı n Tura – Niyazi mı sri’nin ilahileri (solo, koro ve ork.için) o Sarper zsan – Çocuk müzikleri o Bülent Arel – Mimiana o Turkug Aldemir – Halk müzi i düzenlemeleri (ba lama için)

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ İki b lümlü arkı biçimlerin ya antı ları nı (hissediyorlar) ya ı yorlar ▪ Ritte danda, accelerando, çabuk yava tempoyu fark ediyorlar 	<ul style="list-style-type: none"> - Kemençe - Gloken pil - Ksilofon - Flüt - Obua - Kontrabas - Klarinet <p>M Z NB Ç M VAR - arkı, kanon, vals, menuet</p> <p>M Z N TEMPOSU VAR - yava ve çabuk hı zda müzik</p>	<ul style="list-style-type: none"> o Necati Gedikli – Arayı lar (karma koro için) o İhan Baran – Çocuk parçaları o Bethoven : Eliza için o L.V.Bethoven: Simfoni nr.6 “Pastorale” – III bölüm o M.Musorgski : Sergiden tablo o K.Sen Sans Hayvanlar karnevali (ku lar) o Shostakoviç: D rtlük No.8, II.Alleg. Molto-KRONOS o TAKEMICU: Çocuklar için iki piano parçası, (A.TAKAHASHI) o SCHUBERT Andante.,pf,vl.vlc., o Haydı n – Piano için sonat Op.30 No.1
Y A R A T I C I L I K	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sesleri seçiyor ve kullanı yorlar (ifade için ses veya enstrümanlar) ▪ Yeni müzik bütünlüklerini yaratı yorlar 	<p>M Z KLE, OLAYLARI ANLATIYOR VE YA ANTILARI İFADE ED YORUZ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sesimizle veya enstrümanlarla ifade ediyor, olayları anlatı yor, bireysel karakterleri taklit ediyoruz vb. • Ritim, yeni ezgileri yaratı yor ve yorumluyoruz, müzik çalgı ları n b lümlere ve arkı ları nı za e lik yapı yoruz 	
	renciler, devinim, mecazi ve edebi ifadelerle tüm müzik faaliyetlerde kendi ya antı ları nı ifade ederler.		

Ö RET MYÖNTEM VE TEKN KLER

lköretim beinci sınıfındaki müzik eğitimini önceki sınıftan müzik dersinin devamını ve derinleştirilmesini oluşturmaktadır ve önceki sınıflarda öğrenilen (1, 2 ve 3) bazı müzik komponentlerinin derinleştirilmesi, çeşitli müziksel olayların ya da antı çapında olmalıdır. Dördüncü sınıfta grafik sembollerin kullanılması devam ederken diğer yandan kademeli ve bilerek tamamen müzik notasyonu (DO, MI, SOL, LA) ses yüksekliklerini tanımlanır. Bununla birlikte yeni müzik görünümünü ya da antı prensiplere saygı göstermekle, kademeli kasten tanımlanır. Bu sınıfta kavram olarak müzik gamının ya da antı sınıfta katılmaktadır, Do-major ve la-minör ve böylelikle müzik seslerin gamlara sınıflandırılması ve gamdaki seslerin aldıkları yerleri gözler ve tonal cinsleri fark ederler (major – minör).

Yeni bir planlama ile, müzik faaliyetinde öğrencilere sunulan program içerikleri (yorumlama, dinleme ve yaratma) onların genel gelişimiyle ve özellikle müzik ile uyumlu olmalıdır.

Müzik dersi esastaki derslerle kombine olarak öğrenim sürecindeki çok çeşitliliği benimsenerek gerçekleştirilir. Öğretmen, müzik eğitimini süresince başarıyı garanti edecek çalışma metoduyla becerilerini benimseyecektir.

Müzik dersi etkinlikleri (yorumlama, dinleme, ve yaratma) aralarında ayrılmayan sıkı bağlantıyla ortaya çıkmakla beraber bu ders birimlerinin gerçekleştirilmesinde en azından iki faaliyetin kombine olması tercih edilir. Öğrencilerin bireysel yeteneğine göre bu karma faaliyetler onların aktif olmalarına olanak sağlar. Program içerikleri şu noktalara dayanmaktadır:

1. Yorumlama ve dinleme için seçmeli kaynaklar
2. Müzik eğitim seviyesini yükseltmeye yardımcı bulunan müzik kanunları ve kavramları tanımlanır
3. Ulusal ve dünya yorumlarına karşı olumlu ve estetik durumun ve müziksel kültürü ortamına ait tanımlar

YORUMLAMA

Öğrencilere temel müzik etkinliklerinden biri olan yorumlama müzik aletleriyle icra etmek ve farklı söyleme yoluyla gerçekleştirilmesi esaslarına dayanır:

- Farklılar ve halk oyunları yorumlanması, ritim hareketleri
- Çocuk sanat eserlerinin yorumu

- Melodik ve ritmik olayların ya antıları (ölçütler, ton niteliği, major ve minör tonalitelerin kıyaslanması)

Kulak yoluyla (taklit) arkı söylemenin düzenlenmesi öğrencilerin bireyselliğine saygı da bulunmak ve kademeli sembollerle ve grafik notasyon elementlerini kullanarak esas müzik grafik notasyonuna geçilir. Öğretmen, öğrencilerin ses düzeyine özen göstermelidir ve sürekli olarak doğru ve güzel arkı söylemesini hedeflemelidir. Arkı söyleme sırasında gerekli nefes alma, doğru telaffuz ve anlamlı ifade etme, dinamik renkli birleşmesi ve hislerin dile getirilmesi gibi doğru kurallar saygılanmalıdır. Bu sıranın dikkatli çeken biçime karşı hisleri öğrencilere tevik etmekle arkı söylemede ve dinlenecek olan eserlerdeki büyük bütünlüklerin anlamlı farkına varmak için (iki bölümlü veya üç bölümlü). Müzik enstrümanlarının özellikle de ritim çalgılarının kullanılmasıyla arkı eliinde yada hareket ve dans etmekten, ayrıca müzik yaratıcılık ifadesinde öğrenciler tekrar yorumlama veya yeni müzik bütünlüklerini yaratılmasından yararlanırlar.

DİNLEME

5. sıranın flarda müzik dinleme bu sıranın gayesini, hedeflerini göz önünde bulundurmakla ve eserin müzikli telafuzunun ebediyetle tirilmesiyle geçikle melodir.

Dinlemenin metodik yöntemi, ilgiyi bir araya toplama i levli inde ve dinleme esnasında yaratıcılık ifade etme olanaklarında eserin kafi süresini göz önünde bulundurarak dikkatlice gerçekleştirmektedir. Dinlemeler kısaca ve sıkça olmalıdır. Bir eserin tekrarlanarak dinletilmesi öğrencilere, müzik alanı nda yeni araç ve müzik elementlerinin farkına varıp ayırt etmelerini sağlamaktadır. Müzik dinleme esnasında fark edilen yorumlama, araç ve oluşturmaları, eserin anlatım karakteri, de işik ses renkleri ve ritim, melodi, armoni (major ve minör gibi tonalitede olan sesleri ayırt etmekle) gibi müzik elementleri konusunda ısrar edilmelidir. Öğretmen, dinlemek için, eğitim programıyla önerilen örneklerden eserlerin seçimini yapmaktadır. Bu yönde (yorumlama ve yaratıcılık) gibi konusal içerik ile diğer faaliyetlere bağlantılı olmalıdır. Dinlemeden önce ve sonrasında motive edici hazırlıklı, etkin ve dikkatli bir dinlemeyi sağlamaktadır.

YARATICILIK

Bu sıranın flardaki yaratıcılık etkinlikleri genelde yaratıcılık oyunları sayısıyla gerçekleştirir. Hareket ve dans etme, öğrencilerin müzik ya antılarını dile

getirdikleri esas etkinliklerini olu turup aynı zamanda, mecazi ve sözlü te vik edilmektedir. Bunlar, dinlenen müzikten etkilere dayanır. Önemli olan, müzik ifadesinin formu (biçimi) müzik sohbetleri (müzikli soru ve cevapları ses veya müzik aletleriyle gerçekle enler) çe itli melodi-ritim emprovizeleri ve yeni müzik bütünlüklerin yaratılmasıdır. Bu müzik etkinlikleri için ö retmen, öğrencilerin serbest olmalarını, onlara yakından yardımcı bulunmasını sağlar, onların yaratıcılarını yazıya geçirip (çizer) korur, ölçütleri sağlarken kendi ve başkalarının yaratıcılarını kritik ele tiride bulunmalarını te vik eder.

DE ERLENDİRME

Ö retmen, profesyonel, didaktik ve psikolojik istemler esasınca müzik e itiminde elde edilenlerin de erlendirmesini yapar. De erlendirme, etkin dinleme ve vokal-enstrumantal müzik icra ile yaratıcı çalı mada öğrencilerin bireysel müzik gelişmesinde elde edilenlerin de erlendirilmesiyle grup çerçevesinde yapı lmaktadır. Ö retmen müzik yetene ini, yorumlama beceriklerini, öğretici bilgilerini ve öğrencilerin ilgisini takip ederek kayd eder ve de erlendirmesini yapar. Dinlenen eserlerde müzik anlamının deneyimi ve takdimi yeniden tanı tım de erlendirilmektedir. Vokal ve enstrumantal yorumlama belirlenen arklar sayısının e itilmesi ve enstrumantal içerik (yazı yorumlama) esasınca de erlendirilmektedir. Ö retmen yaratıcılığa ilgisi olan öğrenciyi takip ederek te vik etmeli ve sürekli bir ekilde onun ilerlemesini izleyerek de erlendirme yapmalıdır. Ö retmen, de erlendirme süresince öne sürülen gaye esasınca ve elde edilen sonuçlara ait standartları göz önünde bulundurmaktadır.

Özellikle de erlendirmeler:

Dinlenen eserlerin tekrar tanı tım

- Enstrumantal icra edilmesi ve arka söyleme
- Ritmik ve melodik dikteleri
- Yazı ve sözlü cevaplar
- Tanı tım

Di er de erlendirme araçları :

- Test (anket)
- Kendi de erlendirme

Öngörülen hedeflere bağlı olarak öğrenci de erlendirme sı rasında düzeye göre standartlarını ve müzikte elde edilen sonuçları buldurmalarıdır.

RESİM – E T M

(Toplam 18 ders saati)

G R

Resim E timi Dersi, aslında her ki iolunda bulunan resmetme (resim yapma) yeteneğinden kaynaklanmaktadır. İnsanın gizemli dünyasında bulunan bu kabiliyet, yaratılıştan beri insanın içinde saklı olan bir tür yetenek ve beceri olarak da nitlenendirilebilir. Bugüne kadarki gelişmesinde geçtiği tüm tarihi evrelerde, toplumsal bir varlık olarak insanolu, kendi varoluşunu ardında bıraktığı sanat eserleriyle belgelemeye yeltenmiş ve bunda da başarılı olmuştur. Kendini kuşatan doğal olay ve belirtilerinin sıyrılmış öğrenmeye devamlı olarak gayret eden insan, onlarla uyum sağlayarak, onların sayesinde kendi hayatını kolaylaştırma yönünde çaba sarfetmiştir. Zaman zaman da ta devrinden kalma çizim ve resimlerle karşılaştığımız zaman ilkel çağlarda insanın ‘resmetme’ ihtiyacını ve onun bu yöndeki gayret ve azmini görmemiz karşısında hayretlerimizi gizlememiz mümkündür.

Etrafımızı ve günlük yaşamımızı dikkatlice izlediğimiz zaman bu yönde bazı ipuçlarına rastlamak mümkündür. Ki iolunun doğuştan beri gelişme safhalarını izlediğimiz zaman ilk önce emeklediğini, daha geçlerde ise kendi ayakları üzerine durup yürümek için gayret sarfettiğini görmekteyiz. Daha geçlerde bunu, çocuğun zaman anlam veremediğimiz hareketler izlemektedir. Konu tuktan sonra çocuk zamanla değişik oyunlar oynar, arkı ve türküler söyler ve ilk ‘eserlerini’ çizerek, kendisini, iç dünyasını ve etrafını saran olayları algıladığı şekilde “sanata” dökmeye çalışır. Bilirki i ve uzmanlar bundan hareket ederek çocuklarda *resim dilinin* doğuştan beri her bireyde var olan bir yetenek olarak kabul etmektedirler.

Resim ifadesi (veya tarzı) her ki iide mevcut olduğu için bunu *resim dili* olarak belirtmek de mümkündür. Çocuktaki zeka, kalıtım faktörleri, çevre ve doğu ortam göz önünde bulundurulmasıyla her çocukta resim dili dediğimiz bu kabiliyete rastları r.

Diğer yandan, Resim Dersi, diğer derslerle de iç içe olduğu ve bu derslerin daha kolay anlaşılması için görsel – vizüel boyutları için eğitim sürecinde önemli bir yere sahiptir.

Bu olgudan hareket ederek Resim Dersinin öğrenilmesi, onun ayrıntılarına inilmesi ve evrensel bir boyutu olan ve herkes tarafından anlaşılabilir resim dilinin geliştirilmesi, onun temel görevleri arasında yer almaktadır.

Elbette ki günümüz dünyasında olagelen tüm yenilikler, teknolojinin hızlı ilerlemesi vb. resim sanatı açısından da bir nevi meydan okumayı oluşturmaktadır. Diğer yandan toplumumuzun dünya ile bütünleşmesinde sanat alanında Avrupa ve dünyada olup bitenleri de yakından izlemesi artmıştır. Tüm bunlar ise okulda ve ders programında yeni kalite ve içeriklerin öngörülmesini zorunlu kılmaktadır.

UZAK HEDEFLER

Öğrencinin görsel – vizüel iletişim kurabilmesi için sanatın bileşik dünyasına adapte olması gerekmektedir. Öğrencinin yaratıcı bir şekilde fikir oluşturması ve çağdaş toplum değerleri ile barışık, insan değerleri için gayret sarfetmesi için ilgisini artırmak, temel gayeler arasında yer almaktadır.

Resim elemanlarını, yaratıcı çalışmayı, değişik türdeki maddi ve estetik değer kriterleri, görsel – vizüel algılama yetisi, ifade edebilme, yaratıcı – yapıcı bir şekilde fikir beyan etme, çalışma ve yaşam alanını geliştirilip güzelleştirilmesi, bireysel değer ve kültür alanında yapılan çalışmalarda kaydedilen toplam insani değerlerin önemsenmesi ve bu değerlerin artması olarak sıralanabilir.

GENEL HEDEFLER

Farketme ve algılama, yaratıcılık ve ifade etme, analiz ve değerlendirme

Bu çağdaş eğitimi öğrencilerin yerine getirmesi gereken şeyler:

Sanat eserinde esas ifade elemanlarını ayırtabilme ve sanatla ilgili basit terim ve deyimleri kullanabilmeleri gerekir. Etrafını müzisyen dünyaya ve belirtilerde sanat değerlerini ayırtabilme. Klasik ve çağdaş medya araçlarını iletişim imkanlarını, teknikleri, resim dersinde kullanılan alet ve araçları ve onların amaçlarına uygun bir şekilde kullanabilme yeteneğine sahip olmalıdır. Çağdaş iletişim araçları olarak (fotoğraf, video, internet,

çizgi roman, reklam mesajları nı n...) sanatsal ifadelerde ba vurulan birer araç oldukları nı bilmelidirler. Yaptıkları kendi çalı maları , arkadaşları nı n çalı maları ve di er sanat eserlerinin de erlerini saptama derecesine ulaşmaları olmalıdır. Sanat eserlerini ve onların yaratıcıları nı ayı rt edebilecek düzeye erişmeleri olmalıdır.

ÖZEL HEDEFLER

Çizgi, ekil, yön, oran, ritm, kompozisyon, ornament, çizgi roman, foto raf

Bu konularla ilgili öğrencinin bunları bilmesi gerekir:

Bireysel ve grup halinde çalı ma kabiliyetine sahip olmalı ; sorunun ortaya atılması , konunun araştırılması sırası nda di er ders birimlerinde edinilen bilgilerden yararlanmalıdır . Çizgi, ekil, yön, ritmin ne olduğunu bilmeli ve bir bütünü oluşturulmasında onlara başvurup kullanma yollarını bilmeli. Bir ornament, çizgi roman, afiş , kostüm için çözüm, kitap kapağı ve ilüstrasyon çözümlerini bulabilmeli. Bunları yaparken efekt sağlayacak elemanlardan birini kullanarak sorunla ilgili pratik çözümler üretmelidir. Kendi yaratıcı çalı ması sırası nda de ersiz olan çizim ve kopyalama tereddütlerinden kurtulup geldi i toplumdaki gelenek ve kültür de erleri hakkında gereken bilgiye sahip olmalıdır.

KAZANIMLAR

Resim Sanatı na do ru bir yaklaşımı benimsemi ve resim dili elemanlarını ayı rt edebilecek seviyeye ulaşmaları olmalıdır . Resim yaratıcılığı sayesinde multi kültür ilikilerin gelişmesi sağlanmalıdır . De i şik ulus, din ve cinsiyet arasında eşitlik ve hoşgörünü anlayışını a ı lama ve iletme yeteneğine sahip olmalıdır . Ya m kültürünü sürekli bir şekilde iletterek, devamda getireceğimiz yöntemlerle onu daha da zengin kı lmalıdır: Resim sergilerinde çalı malar, ziyaretler, sergiler, di er resim ve sanat olayları izlenerek hem kendisi hem de toplumun daha kazançlı çıkması için gerekli bilgi ve enformasyonların sağlanması .

DERS ÇER KLER

Ders programları ile öngörülen eğitimin verilmesi sayesinde öğrencide yaratıcı bir ruhun oluşturulması hedeflenmektedir. Aynı

zamanda sanat serüveni sırası nda öğrencinin cesur olup yenilikleri araştırması için kendinde gereken enerjiyi keşfetmesi için cesaretlendirilmelidir.

- ÇİZGİ ,DO RU
- EKİL
- YÖN
- ORANTI
- RİTM
- KOMPOZİSYON
- ORNAMENT
- ÇİZGİ ROMAN
- FOTO GRAF
- ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

ÇİZGİ VE DO RU

- Do adaki bir olgu olarak çizgi
- Hareket ve devamlılık olarak çizgi
- Çizginin psikolojik etkisi
- Karakter ve önemi bakımından çizgi
- Kitlenin sınamasını belirteç olarak çizgi
- Kaliografi çizgileri

Öğrenciler:

- Değerli özellikteki özellikleri ayırt edebilmeli
- Çizginin bir veya fazla ekil arası nda bir sınaması olacaktır
- Resim yapmada esas bir elemanı olacaktır çizginin tüm resmetme sanat alanları nda mevcut olduğunu bilmeli: ressamcılıkta, heykeltıraşlıkta, güzel sanatlarda, mimaride
- Çizginin hareket ve devinme esası nda ayrımlı (düz – teknik çizgi ve eğri veya kaliografi çizgiler)
- Çizginin oynadığı psikolojik etkisi ne yöndedir (duyguların vurgulanması , çizginin sembolik özellikleri)
- Karakteri – özelliği açısından çizgilerin ayrımlı (ince – kalın, sert – yumuşak, kaba – nazik...)

- Çizginin anlamına göre farkları (kontür yapıcı unsur veya silme -obris çizgileri)

EKİL

- Üretler ve ekil biçimleri (doğal ve yapay ekiller)
- Ekil türleri (iki boyutlu veya üçboyutlu ekiller)
- Özelliği (karakteri) açısından ekiller

Örnekler:

- Tüm etrafını zı de ik ekillerin sardı ını
- Onları materyel birer olgu olarak algıladı ını
- Kendi olu umunda kütlesi olan ekillerin mevcut oldu unu (top, ta , karpuz, elma...) aynı zamanda iç bo lukları olan ekillerin varoldu unu (balon, top, fı çı , ev...)
- Doğal ve yapay, iki boyutlu ve üç boyutlu düzgün ve düzgün olmayan ekillerin mevcut oldu unu bilmeli.

YÖN

- Kompozisyonda yönünün psikolojik etkisi (yatay, dikey, diyagonal, e ik yön)

Örnekler:

- Bir sanat eserinde sı ralamayı belirleyen temel unsurlardan birini yönün olu turdu unu
- Yatay, dikey ve e ik çizgilerin temel özelliklerden birini onların yönünün olu turdu unu
- Yönün bir sanatsal eserde – kompozisyonda, psikolojik etkileri nelerdir.

ORANTI

- Orantı nın boyutları
- Uzayda ekil büyüklü ü arasındaki orantılar (Planlara göre ayrı mın yapı lması : birinci, ikinci ve üçüncü plan)

Ö renciler:

- Aslı nda orantı nı n büyüklükler arası ndaki kı yaslamayı ifade et i ini
- Düzgün orantı ve düzgün olmayan – uyumsuz orantı lar nelerdir
- Uzayda büyüklüklerin ili kisi neyi ifade eder
- Kendilerinin yaptı kları resimlerde bu ayrı mları dile getirmeleri gerekir (birinci, ikinci, üçüncü ve arka plan).

R T M

- Aynı veya benzer olayları n do a ve resim sanatı alanı nda tekrar etmesi

Ö renciler:

- Ritm nedir (aynı veya benzer olayları n tabiatta veya sanat eserinde tekrarı)
- Ritm arası nda farkları n gözlemlenmesi (düzgün veya aralı klı)
- Ritmin tüm sanat dalları nda mevcut oldu unu ve de i ik ekillerde ortaya çı ktı ı nı bilmelidir.

KOMPOZ SYON

- Kompozisyonları n temel elemanları : çizgi, ekil, yön, oran, büyüklükler arası nda ili kiler, ritm.

Ö renciler:

- Bir sanat eserindeki kompozisyonu orada dizilen elemanları n olu turdu unu
- Çizgi, ekil, yön, oran, büyüklükler arası ndaki ili kiler hep birlikte kompozisyonu olu turur.

ORNAMENT

- Ornament nedir

Ö renciler:

- Ornamanet nedir (cisimlerin belli bir ritme göre tekrarlanan herhangi bir ekil vası tası yla süs ile bezenmesi)

ÇİZGİ ROMAN

- Çizgi roman ve onun rolü

Öğrenciler:

- Çizgi roman nedir ve onun rolü neden ibarettir
- İnsanların günlük yaşamında çizgi roman
- Çizgi roman yapmak için öğrencilerin bireysel denemede bulunmaları .

FOTO RAF

- Sanat olarak fotoğraf

Öğrenciler:

- Fotoğrafın nasıl özel bir grafik sanatı olduğunu
- Mevcut olan gerçeklerden yapılabileceğini
- Fotoğrafın nasıl bir yardımcıyla resmetme olduğunu
- Fotoğrafın yapılmış sayfaları
- Dijital fotoğraf nedir

ANALİZ VE DEĞERLENDİRME

- İletişim
- Sergiler

Öğrenciler:

- Belli bir reklam, afiş, plakat, çizgi roman veya fotoğrafın mesajlarını 'okuyabilmeli'
- Kendilerinin çizdikleri ve arkadaşlarının çizdikleri resimler hakkında konularını değerlendirebilmelidirler
- Dünya çapında ünlü resamları ve onların eserlerini tanıyanların hakkı hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar
- Kosova'da mevcut ünlü sanatçı ve onların eserleri hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar
- Kosova'da yaratan Türk resamları ve onların eserlerini ve aynı zamanda Türkiye'nin ünlü sanatçıları, onların eserleri ve izledikleri sanatçıları hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar

- Yaptıkları çalımları ve arkadaşlarından temin ettikleri resimlerden sergi oluturup açmaları ve gereksinimine sahip olmaları, okulda tertiplenen sergileri ziyaret edip orada gördükleri sanat eserleri hakkında fikir ve görüşlerini ileri sürebilme kabiliyetine erişmeleri olmalıdır
- Okulda tertiplenen sergiler veya ziyaret ettikleri profesyonel sergi ve galerilerde gördükleri eserler hakkında konularını kendi görüşlerini beyan etmelidirler
- Resim ve çizim tekniklerine başvururken yeni arayılarda bulunmaları ve değişik malzeme ve yöntem kullanmaları teşvik edilmelidir.

RES MALANLARI,TEKNİKLER VE MALZEMELER

1. Çizimler

Çizim teknikleri: Kalem, tuş, kombine ....

Malzeme: Kâğıt, kalem, pene, fırça...

2. Resim yapma

Resim yapma teknikleri: akvarel, tempera, gouache, kolaj, pastel, kombine...

Malzeme: Kâğıt, karton, fırça, akvarel boya, tempera, karma malzeme...

3. Heykeltıraşlık

Teknikler: Balçık, plastelin, glinamol, alçı, odun...

Malzeme: Balçık, plastelin, glinamol, alçı, odun...

4. Grafik

Grafik teknikleri: Alçı oyma, odun oyma, tenekedövme, monotipiya...

Malzeme: Kâğıt, boya, linoleum, alçı, odun, karton...

5. Görsel sanatlar

Teknikler: Kolaj, vitraj, mozaik, afiş, ilustrasyon, kitap kapağı, ornament (süs), fotoğraf, medya yaratıcılık ürünü...

Malzeme: Boya, kâğıt, renkli kâğıt, karışık malzemeler...

6. Estetik de erler:

Prodüksiyon gerçekle tirmek,  renci çalı maları , zirvedeki ressamlar ve onları n eserleri hakkı nda konu malar...

Teknik ve malzemeler: Teorik – kuramsal bilgilerin  renilmesi ve audio vizüel – görsel alı tı rmalar

RESSAMLARIN ESERLER

- ❖ Resim sanatı alanı nda dünya çapı nda ve Kosova'da yaratı lan sanat eserleri:

Onore Domiye, Donatelo, Dominik Engr, van Me trovi, smet Muyeziнови

- ❖ Kosova'daki olay, tarih ve geli melerle ilgili sanat eserleri hakkı nda fikirler:

üri Nimani, Muslim Mulii, Xhevdet Xhafa, Hilmiya atovi, Nusret Salihamici, Agim avdarba a, Tahir Emra, Esat Vala, Recep Feri, Kadru Rama, aban Abdullah, Mahmut Cafe

- ❖ Kosova'daki Türk ressamları n sanatı ve eserleri hakkı nda bilgiler:

Ethem Baymak, Davut Hamolar, smet Bölükemini, Zeynel Beksaç, Fevzi Tüfekçi, Agim ala vb.

- ❖ Kosova'daki mevcut Ortaa Osmanlı ve Bizans tarihi eserleri ve mimari dokular:

Pri tine Ta (veya ar ı) Camii, Prizren Sinan Pa a Camii, Yakova Terzi Köprüsü, Sultan Murat Türbesi, Prizren Hamamı , Graania Kı lisesi, pek Patrikhanesi, Dukagin yöresinde has kesmeta ev-kuleler, Prizren kale altı yöresindeki eski mimari dokuyu koruyan kaldı rı m sokaklar, cumbalı evler vb.

MOT F, KONU, CESARET VER C ÖNER LER

- nsan çevresi, do a ekilleri, alan, do adaki olaylar...
- Di er ders birimlerinden içerikler...edebiyat eserleri
- Halk adet, gelenek ve görenekleri ve tarihi olaylardan motifler

- Kosova'daki toplulukların gelenekleri ve burada yaşıyan Türk topluluğunun adet, gelenek ve görenekleri
- Resim sanatı alanında ad yapmış ressamların eserleri
- İnsanların içinden buram buram tüten motifler...

ÇALIŞMA EKLERİ

- Bireysel çalışma, gruplar halinde çalışma, cephesel çalışma, çiftler halinde çalışma
- Medyatik çalışma...görme, duyma ve konuşma açısından hafif engelli olan öğrencilerle özel tarzda çalışma
- Ek ve ilave çalışma, resim sekişyonlarını oluşturulması, müze ve sergi ziyaretleri, sınıftaki tarihi anıtların görülmesi ile levinde gezilerin tertiplenmesi

KAZANIMLAR

Öğrenci:

- Canlı ve ölü doğa arasındaki farkları bilmeli
- Kompozisyonun temel elemanlarını sayabilmeli (çizgi, şekil, yön, oran, büyüklüklerin oranı, ritim)
- Ornament (süsün) ne olduğunu açıklayabilmeli ve onu bizzat kendileri yapmalı
- Fotoğraf ve dijital fotoğrafı ne olduğunu bilmeli
- Fotoğrafın yapılış sürecini anlatabilmeli
- Kendisinin ve arkadaşlarının eserlerini değerlendirilebilmeli
- Gözetleme kabiliyetini geliştirmeli ve sanat eserlerinin açıklanması ilkelerini bilmeli
- Resim sanatında kullanılan esas elemanları bilmeli ve onları kendi başına veya arkadaşlarıyla beraber (gruplar halinde) belli mekanları düzenlemede kullanabilmeli
- Kosova'da mevcut sanat yaratıcılığı ve eserleri hakkında sağlıklı bir yaklaşıma sahip olmalı

- Kendi kültür zenginliği hakkında bilgi sahibi olmalı ve diğer kültür yaratıcıları hakkında saygılı davranması gerektiği konusunda bilinçlenmeli

Ö RET M YÖNTEMLER

- Ba vurulacak çalı ma yöntemleri objektif bilimsel araştırma sonuçlarına dayanarak resim sanatı alanındaki ziddiyetlerin ortadan kaldırılması sağlanmalıdır
- Harmonik bir bütünüün sağlanmasıyla kaliteli kreasyonların ortaya çıkması sağlanmalıdır
- Bireysel ve grup halindeki çalı malar sırasında didaktik-metodik ve pedagoji-psikoloji istem ve artılara uyarak tüm katılımcılara bir özgüvenlik ve güvenli bir ortamı oluşturularak yaratıcıları için açık uçlu karmaları desteklenmelidir
- Çalı malar sırasında uygulanan metot ve yöntemlerin doğru olduğu unun ispatlanması ve onların uygulanmasıyla sorunun çözüme kavuşturulması inancını öğrencilere aşılanması sağlanmalıdır.

DERSLER ARASI İ L K

- Diğer ders birimleri ile koordinasyon yapılmalı, özellikle Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Müzik ve Beden Eğitimi Dersleri ile işbirliğine sürekli özen gösterilmelidir.

DE ERLENDİRME

- Tüm ders birimleriyle ilgili ödevlerin gerçekleştirilmesi sırasında öğretmen ilk sırada yönlendirici bir unsur olarak görevini sürdürmektedir
- Öğretmen, öğrencilerin yakaladıkları kalite ve çalı malarını yakından takip etmektedir
- Öğrencilerin çalı malarını değerlendirilmesi (not verilmesi) Resim dersinde önemli bir role sahiptir, çünkü bu sayede çalı ma sırasında yaratıcılık desteklenirken öğrencilerin güzeli yakalamadaki bireysel girişimleri de desteklenmektedir.

- Ö rencilere notları n do ru ve adaletli bir ekilde verilmesi hem dersin ba arı sı na yansı r, hem de demokratik ilkelerin fonksiyon etmesini sa ladı ı için ö rencilerin yeni eylemleri ö renme hı rsı ve azmini artı rır.
- De erlendirmenin yapı lması nı n (ö rencilere notları n verilmesinin) di er bir boyutu, kendi yaratıcı çalı maları sı rası nda ö rencilerin eri tikleri derece hakkı nda ö retmenin de erlendirme yapması nı sa lması ndan kaynaklanmaktadır.
- Ö rencinin ki ili i ve elde etmi oldu u bilgiler, e itim alanı nda kaydedilen hedeflerin odak noktası nda bulunmaktadır.

TEKNOLOJ

EL

EL

(yıllık toplam: 18 ders saati)

G R

Teknolojik etkinlikler bireysel yaşam, aile ortamı, okul, eğilence, yaşamadığımız çevre, enerji üretimi, işletme ve sanayi gibi alanlarda geniş bir uygulama alanı bulmuştur. Okullar kendi öğretim programlarına tüm bu alanları belli bir düzene göre yerleştirebilirler. Bu alanlar, iletişim ve yaratıcı becerilerin geliştirilmesi amacıyla, aralarında çeşitlilikte birleştirilebilirler.

El işi dersi, el becerilerini zihinsel becerilerle birleştirerek, yaratıcılık, ilgi, sorumluluk ve problem çözme becerisini geliştirir. Öğrenci tarafından yapılan bir çalışmada, fikirle başlayıp nihai ürünle biter. Tekstil ürünü, ağaç veya metal ürünleriyle yapılan bir çalışmada, öğrencileri kendi yeteneklerine güvenme ve günlük işleri yönetmeye hazırlar.

Bu dersin amacı öğrencilere, estetik değerleri tanıma ve bir ürünün işlevsellik ve ömrünün malzeme seçimine, işleme ve montajından etkilendiğini öğretmektir. Bu ders aynı zamanda çevre ve çevre koruması ile ilgili problemlere ve de maddi kaynakların iyi yönetimine yönelik bilgiler sunar;

Daha geniş bir bakı açılarından bakıldığında bu ders, çeşitli kültürlerdeki el zanaatları geleneğini muhafaza etmeyi amaçlamaktadır.

Beşinci sınıf El işi dersi, bu seviyeye yönelik teknik çizim, inşaat malzemeleri teknolojisi, teknik gereçleri kullanımı, işleme becerileri, tarım ürünleri teknolojisi, trafik ve bilim teknolojileri bilgi ve becerilerini geliştirmekle ilgilidir.

Tarım ürünleri teknolojisi, güduları üretme, hazırlama, sunma ve koruma süreçlerinin güvenlik ve inandırıcılığını anlamayı ve de bu güduların geliştirilmesi, paketlenmesi ve pazarlanmasını kapsamaktadır.

Teknik gereçlerin kullanımı, teknik gereçlerin kullanımı ve bakımı bilgileri ile çalışmada esnasında güvenlik bilgilerini kapsamaktadır.

n aat malzemeleri teknolojisini, istenen sonuçlara varmak için kullanılan malzemelerin belirlenmesini, kullanımını ve geliştirilmesini (üretimini) kapsar. Balçık, alçı, çimento, stropor gibi malzemelerin miktarı ve uyumunu belirleme ve seçim süreci ile ilgili bilgiler anlamına gelir.

Teknolojik uygulamalarda çizim ve grafikler de önerilen fikir ve çözümlerin açıklanabilmesi için belirleyici rol oynarlar.

Trafik kısımları da bisiklet kısımları ve parçalarını ve de bisiklet sürücüsünün uygulamada uyması gereken kurullarla ilgili bilgileri kapsamaktadır.

UZAK HEDEFLER:

El işi dersinin uzak hedefleri:

- El işine karşı olumlu tutum geliştirip El işinin önemini kavrayabilme
- Günümüzde, geçmişte ve gelecekte teknoloji ile toplum arasındaki ilişkileri tanıyabilme
- Grupta davranış kurallarını dikkate alarak değişik etkinliklerde öğrencilerin katılımlarını veya başlıca görev üstlenmelerini teşvik edebilme
- Buldukları toplumda geliştirilen teknolojik ürün, sistem ve ortamları belirleyip yararlanabilme ve anlayabilme
- Belirlenen ihtiyaçlarını, teknolojik etkinliklerle karşılanma olanaklarını araştırabilme.

GENEL HEDEFLER

Tutum ve değerler açısından

- Dersin sadık öncülük ve sorumluluklarını geliştirebilme
- Bireysel davranışlarını (iştirli işe hazırlık, bakışları, karşılaştık, hoşgörölü, saygılı, istekli, eleştirici, girişimci vb. olma) geliştirebilme

Bilgi açısı ndan

- Teknik çizim araçlarını öğrenme
- Meyve ve sebzelerin teknolojik işlemlerinde başvurulan etkinlikleri öğrenme

Anlama açısı ndan

- İmalat malzemeleri kullanımının önemini anlayabilme
- Tarım ürünlerini işlenmesinin önemini anlayabilme
- Teknik gereçlerin kullanımını anlayabilme

Anlatma açısı ndan

- Teknik gereçlerin kullanımını anlatabilme
- Tarım ürünlerini teknolojik işlenmesini anlatabilme
- İmalat malzemelerinin teknolojik işlenmesini anlatabilme

Uygulama açısı ndan

- Teknik gereçleri kullanabilme
- Bisiklet sürücüsünün trafikte uyması gereken kurallara uyabilme

Farkında olma açısı ndan

- Çeşitli teknik gereçleri farkında olabilme
- Bilgisayarın ana kısımlarını fark edebilme

Modelleme açısı ndan

- İmalat malzemelerinde modeli yapabilme

Karar verme becerisi açısı ndan

- Kendine güvenip el becerilerine karşı güvenini geliştirebilme

DERS ÇER

Kategori	Alt kategori	Ders saati	Oran
1. Teknik çizim	1.1 Teknik çizim araçları 1.2 Cisimlerin teknik resimle gösterilmesi	2	%11,11
2. İnşaat malzemeleri teknolojisi	2.1 Balçık 2.2 Alçı 2.3 Çimento 2.4 Stropor	2	%11,11
3. Teknik araç ve gereçler	3.1 Teknik araç ve gereçlerin kullanımı	2	11,11%
4. İnceleme becerileri	4.1 Malzeme inceleme ve değerlendirilmeye uygun yöntemlerin seçimi ve uygulanması	4	%22,23
5. Tarım ürünleri teknolojisi	5.1 Bitki yetiştirme ve inceleme teknolojisi 5.2 Hayvancılık ve hayvancılık teknolojileri 5.3 Tarım ekonomisi	4	%22,22
6. Trafik	6.1 Trafikte bisiklet sürücüsü	2	%11,11
7. Bilişim teknolojileri	7.1 Bilgisayar genel bilgileri 7.2 Programlarla çalışma	2	%11,11

Kategori	Alt kategori	Ders içeri i	Kazanı mlar	Dersler arası ili ki
1. Teknik çizim	1.1 Teknik çizim araçları	1.1.1 Kroki ve Çizgi çe itleri 1.1.2 Aktarma ve Ölçek	Teknik resim kısımlarını anlar Çizgi çe itlerini, ölçek ve aktarma kısımlarını anlar.	Matematik Güzel Sanatlar
	1.2 Cisimlerin teknik resimle gösterilmesi	1.2.1 Teknik araçlar ve Cisimlerin gösterilmesi	Cisimlerin gösterilmesi sırası nda teknik resim elemanlarına vurur	
2. n aat malzemeleri teknolojisi	2.1 Balçık	2.1.1 n aat malzemesi olarak balçık ve çe itli uygulamaları	Balçık n çe itli uygulamalarını belirler	Türkçe Güzel Sanatlar
	2.2 Alçı	2.2.1 n aat malzemesi olarak alçı ve çe itli uygulamaları .	Alçı n n çe itli uygulamalarını belirler	
	2.3 Çimento	2.3.1 n aat malzemesi olarak çimento ve çe itli uygulamaları	Çimentonun çe itli uygulamalarını belirler	
	2.4 Stropor	2.4.1 n aat malzemesi olarak stropor ve çe itli uygulamaları .	Stroporun çe itli uygulamalarını belirler	
3. Teknik araç ve gereçler	3.1 Teknik araç ve gereçlerin kullanımı	3.1.1 Çe itli teknik araç ve gereçlerin do ru kullanımı	Çe itli teknik araç ve gereçleri tanı r. Teknik araç ve gereçlerin kullanımı nı tarif eder Söz konusu araçların kullanımı kurallarını uygular	Türkçe Matematik, Güzel Sanatlar
4. leme becerileri	4.1 Malzeme i leme ve ekillendirmeye	4.1.1 Balçık, alçı , çimento, stropor gibi malzemelerden nesnelerin ba ı msız yapımı	Balçık, çimento, alçı ve stroporun elle ve makine ile i leme becerilerini geli tirir	

	uygun yöntemlerin seçimi ve uygulanması		Çeşitli projelere gerçekleştirir	
5. Tarım ürünleri teknolojisi	5.1 Bitki yetiştirme ve ilim teknolojisi	5.1.1 Bitki yetiştirme 5.1.2 Tarla ürünleri, sebze ve meyvelerin ilimlenmesi	Tarla bitkilerinden yapılan gıda ürünlerini bilir; Meyve ve sebze ilimleme teknolojilerini bilir	Türkçe Doğa Bilgisi
	5.2 Hayvancılık ve hayvancılık teknolojileri	5.2.1 Et ve bal ilimleme teknolojisi	Et ilimleme ve konservasyon teknolojilerini bilir; Bal ilimleme teknolojilerini bilir.	
6. Trafik	6.1 Trafikte bisiklet sürücüsü	6.1.1 Bisiklet ve kırsımları 6.1.2 Bisikletçi kuralları	Bisikletin kırsımlarını bilir; Uygulamada bisikletçi kuralları nı bilir.	Beden Eitimi
7. Bilişim teknolojileri	7.1 Bilgisayar genel bilgileri	7.1.1 Bilgisayarın yapısal birimleri 7.1.2 Bilgisayarın günlük yaşamda kullanımı	Bilgisayarın kırsımlarını öğrenerek, tanı r; Çeşitli somut durumlar aracılı ıyla, günlük yaşamda bilgisayarın kullanımı nı bilir.	Türkçe İngilizce
	7.2 Programlarla çalış ma	7.2.1 Bilgisayarda matematiksel hesaplar yapma 7.2.2 Görsel ve işitsel kayıtların bilgisayarda oynatılması	Bilgisayar üzerinde Calculator (Hesap Makinesi) ve arkı ile film yürütme programlarını çalıştırır.	

DE ERLEND RME

De erlendirme a a ıdaki ekilde yapı lmal ıdır:

1. Program içeri i gerçekte tirilmesi süresince ö renci katkı lı mı ,
2. Bireysel çalı ma
3. Grup çalı maları na ö rencinin katkı sı

DERS K TAP VE ARAÇLARININ KULLANIMINA YÖNEL K AÇIKLAMALAR

Önerilen Ders Kitapları

1. Balçık, alçı , çimento, stropor i leme el kitapları
2. **Erich Neuwirth**: “Spaß beim Forschen und Entdecken 2”, Veritas –Verlag, Linz, Austria, 2001.
3. **Schoiswohl · Jeide · Neuwirth**: “Spaß beim Forschen und Entdecken 3”, Veritas-Verlag, Linz, Austria, 2002.
4. **Schoiswohl · Jeide · Vogl**: “Spaß beim Forschen und Entdecken 4”, Veritas-Verlag, Linz, Austria, 2003.

Gerekli Di er Araç ve Önko ullar

1. Ö retmenlere yönelik hizmet içi e itim
2. Araç ve gereçlerle donatılı mı çalı ma odası

Asgari Ko ullar

Ö retmenlere yönelik hizmet içi e itim

YÖNTEM GENEL TAL MATLARI

1. Konu veya içeri in anlatılması nda problem çözme yakla ımı
2. Gösteri, bireysel ve grup çalı ması na vurgu yapma
3. Bireysel çalı ma, bilgi ve birikim alı verilerinin te vik edilmesi Etkile imli çalı ma

B REYSEL ÇALI MAYA YÖNLEND RME

1. Grup Çalı ması ve Bireysel Çalı ma

BEDEN E T M

BEDEN VE SPOR E T M

BEDEN VE SPOR E T M

(haftalık ders sayısı 2, yıllık toplam 36 ders saati)

G R

Be inci sını f öğrencileri için beden e itimi dersi süreci bu sını f öğretmenleri için, ek bir faaliyeti olu turmakla birlikte, çok zorlu ve çok büyük bir sorumlulu u da te kil etmektedir. Çünkü çocuk organizması nın geli mesinde ki en kritik safhada çocuk sa lı ını n korunulması ile yeti tirilmesi gerekir.

Bu yüzden bu sını f öğretmenlerinin zengin mesleki (profesyonel) bilgi-yetene e sahip olmaları gerekir. Çünkü e itime ait yeni reformlarla bu sını f öğretmenlerinden bu dersten de e itim sürecini örgütlemeleri istenmektedir.

Ders saatlerinin oldu u gibi, okul dı ı saatlerinin de iyi bir ekilde örgütlenmesiyle ile didaktik-metodik istemlerin desteklenmesiyle, sa lı ını n korunması ile geli tirilmesinde bu becerinin etkili, do ru ve de erli oldu una dair bilinç olu turulur, dolayısıyla da ders sürecinin ba arı sa lamasını etkiler.

Beden ve spor e itimi dersi sürecinin do ru bir ekilde örgütlenmesiyle ve de i ikçalı ma ekillerinin kullanılmasıyla unlar sa lamı r:

- Normal geli me ve organizmanın de i ik ya am ko ulları na uyum sa laması , olumlu-e itim ile motorik özelliklerin ö renilmesi;
- Biyolojik-hijyenik (temizlik) yeteneklerinin korunması ile geli tirilmesi ve bununla birlikte sa lık korunması ve geli mesine katkı da bulunmayı ;
- Program içeriklerini kavrayabilmesi için ö renci organizması nın hazı rlanması -yetenekle tirilmesi, bununla birlikte hareket yeteneklerinde meydana gelebilecek engellerin ba arılı bir ekilde atlatılması ;
- Motorik beceriklik konusunda maksimum yetene e varı larak becerisi olan spor dalı na kar ı yönlendirilmesi yapı lı r.

UZAK HEDEFLER

Be inci sı nı f ö rencileri için beden ve spor e itiminin amacı , didaktik-metodik istemlere göre yapı lan uygulamayla, bio-psiko-sosyal istemlerin tamamlanması nı n sa lanması elde edilir. Böylece ya am boyunca bu becerinin devamlı bir ekilde olan de er ve önemi anla ılı r.

Bu plan ve programla kapsanan program içeriklerine göre, unlar sa lanı lmalı dı r:

- Beden ve spor e itiminin özü ile de erinin kavranması ;
- Vücudun düz tutulması na yönelik uyumsal geli meyi te vik etmek;
- Sa lı ın daha etkili bir ekilde korunulması amacı yla sa lık kültürünün geli tirilmesi;
- Sporun teknik-taktik ve dansı n (oyunun) elementlerini ö renebilmek için, yeteneklerin etkinle tirilmesinin te viki;
- Beden ve spor e itiminin mutlu ve olumlu ya anması ;
- Toplumsal ve ulusal kültür ile kazanı mları n saygı lanması ;
- nsani ve toplumsal öz faaliyetler alı kanlı ını nolu turulması ;
- Beden ve spor e itiminin esas ilkelerini göz önünde bulundurarak, ba ı msız giri im ve faaliyetlerde bulunmayı te vik etmek.

HEDEFLER

Be inci sı nı f ö rencileri için saptanan program içeriklerinin gerçeikle mesiyle u hedeflere ula ma öngörüsü yapı lmı tı r:

- **Vücut, motorik ve fonksiyonel yeteneklerin geli tirilmesi;**
- **Bilgi kazanı mı ve do al hareketlerin ö renilmesi;**
- **Beden ve spor e itiminin teorik özelliklerinin bilinmesi;**
- **Alı tı rmalar (antremanlar) sı rası nda beden ve spor e itiminin mutlulukla ya anması .**

Vücut, motorik ve fonksiyonel yeteneklerin geli tirilmesi:

- Vücudun düz tutulması için etkide bulunmak ve onu korumak;
- Motorik yeteneklerin geli tirilmesi do rultusunda maksimum etkiye devam etmek;
- Vücudun de i ik durumları nı ö renerek ve kullanarak, alandaki yönlendirme yeteneklerinin ö renilmesi ile mükemelle tirilmesi;
- Ritmik ve dans elementlerinin ö renilmesi ile mükemelle - tirilmesi;

- Ö renci organizması organları nı n fonksiyonel yeteneklerinin geli tirilmesi ile ö renilmesi;
- Oyun ve esas hareketler için gerekli olan ö rencinin ilkesel motiflerini tamamlayarak, bireysel yeteneklerin geli tirilmesi ve korunması ;
- Ya am artları na uyum sa layarak ve ö renci sa lı ı nı n korunması amacıyla, temizlik alı kanlı kları nı n korunması ,ö renilmesi ve geli tirilmesi.

Bilgi kazanı mı ve do al hareketlerin ö renilmesi:

- De i ik spor elementlerinin kompozisyonu ve mükemelle tirilmesi;
- Spor gereçlerinin ayı rt edilmesi ve kullanı lması konusunda yetenekle meleri;
- Ko u, atlayı ve atı tekniklerinin do ru bir ekilde ö renilmesi;
- Bir kaç elementin kombine edilmesiyle (iki-üç elementi ba lamak) spor ve ritmik jimnasti nin temel elementlerinin uygulanması na ait do ru tekniklerin ö renilmesi;
- Spor oyunları na ait kuralları n ö renilmesi;
- En azı ndan bir yüzme stiline ö renilmesi;
- Kayakçılı ı a ait temel elementlerin bilinmesi ve sahaya göre onları n ba lı lı ı .

Beden ve spor e itiminin teorik özelliklerinin bilinmesi:

- Spor araç ve gereç kavramları nı n bilinmesi ile onları n kullanı lma ekli;
- Spor ifadesine ait esas kavramları n bilinmesi;
- Beden ve spor e itimi de erinin teorik açı dan bilinmesi;
- Yarı lar sı rası nda oyun kuralları nı n bilinmesi ile saygı lanması ve rakiplere kar ı iyi ve insani davranı ta bulunmak;
- Vücut hareketlerine ait temel özelliklerin bilinmesi ile ö renci organizması nı n dönü ümünde olan etkisi;
- Bireysel ve toplumsal temizlik artları n bilinmesi ve saygı lanması .

Alı tı rmalar (antremanlar) sı rası nda beden ve spor e itiminin mutlulukla ya anması :

- Olumlu özelliklerin geli tirilmesine ait etki-sporcu davranı , ortak hareketlilik ve hazı rlık, yarı lar esnası nda kolektiflik, yarı ları n kurallar bazı nda geli tirilmesi;

- Galibiyeti oldu u gibi, ma lubiyeti de do ru ve mutlu ya ayabilmek;
- Dayanı klı lık, öz giri imcilik, cesaretlik, feerplaylik gibi yeteneklere olan etki;
- Alı tı rmalar (antremanlar) ve yarı lar-oyunlar sı rası nda temizlik kural ile ko ulları n mutlu ya antı sı ;
- Vücut etkinlikleri sayesinde ö rencinin didaktik-metodik istemleri temelince ö renmesinin te vik edilmesi;
- Alı tı rmalar sı rası nda ö rencilerin estetik ile ritmik mutlulu u ya amaları nı sa lamak.

PROGRAM ÇER KLER

Kategoriler	Alt kategoriler	Ders sayı sı ve %
Test: vücut geli tirilmesi ile motorik yetenekler	Vücut uzunlu u ve a ırlı ı nın ölçülmesi-yerinden uzak atlayı - omuzlar toplanmı vaziyette demirde durmak- derin e ilme-ve 200, 400 ve 6000 m ko u.	4 ders %5.40
ATLET Z M	- ko ular, - atlayı lar ve - atı lar	9 ders %23
Ritmik ve spor jimnasti i	- dö emede alı tı rmalar, - atlayı lar, - demir, - paraleller, - yüzükler, - jimnastik aracı , - danslı ritmik alı tı rmalar,	8 ders %23
Kolektif sporlar:	- küçük futbol, - el topu, - basketbol, - voleybol,	13 ders %33.75
Bireysel sporlar	- karate, - pingpong, - tenis	11 ders %14.85
Di er etkinlikler	- olu turma alı tı rmaları , - geziler ve kros, - kı ve yaz tatili	
De erlendirme:	- devamlı , - periyodik ve - nihai	

PROGRAMIN ESAS GÖSTERGELER

Kategoriler	Alt kategoriler	Program içerikleri	Kazanımlar
Test	Antropometrik özelliklerinin ve hareket-motorik yeteneklerinin ölçülmesi ile değerlendirilmesi	Vücut a ır lı ı , vücut uzunlu u, medisibolun atı ı , yerinden uzak atlayı , - omuzlar toplanmı vaziyette demirde durabilme - ko u 200m (e.k), ko u 600m (E) ve 400m (K)	Organizma geli mesinin nihai ve ba langı ç düzeyi.
Atletizim	Ko u Atlayı lar Atı lar	- Uzaklı klara ile de i ik tempo ve 4. sı nı fta ö renilen esas oyunlara göre ko u tekniklerin güçlendirilmesi. - Yüksek ve dü ük start tekni i, - 60 - 100 m mesafede hızlı ko u, - De i ik rekvizitlerle bayrak oyunları (çember, çubuk, odun i e, top vb.) - ''vücut çember halinde ve toplanmı vaziyette'' uzun atlayı tekni i- - Uzaklı k ve hedefe 200gr. Topları n atı ı .	artlara ve tempoya göre ko u tekniklerini ö renmeleri. Yüksek ve dü ük start tekni ini bilmeli ile anı nda davranmaya ait alı kanlı ı kazanmalı - starttan çı kmayı ve ko u hadı mları nı sahaya, uzaklı a, zamana ve süreye göre uyumla tı rmalı . Atlayı tekniklerin uygulanması na ait alı kanlı kları kazanmalı -uzun ve yüksek atlayı ı -teknikleri; Gözetleme ve isabet alı kanlı ı n sa lanı lması .
Spor ve ritmik jimnasti i	Dö emede alı tı rmalar	- 4. sı nı fta ö renilen elementlerin güçlendirilmesi ile tekrarlanması (ön, arka takla, bu de i ik pozisyonlardan yapı lmalı). - uçarak geçi , - eller üzerinde vertikal duru ,-yandan	ki veya fazla elementin ba lanması yla- elementlerin do ru uygulanması nı mükemelle tirmeleri

	<p>Atlayı lar</p> <p>Ritmik alı tı rmalar</p>	<p>takla yapmak, -yandan ve cephesel takla (3 ve daha fazla hareketten oluşan elementler kombinasyonu)</p> <p>- ayaklar açık ve toplama vaziyette iken atı atlama.</p> <p>Rekvizitlerle ritmik alı tı rmalar (çember, odun i e, çubuk - rekvizitlere göre) - ritmik alı tı rma elementleriyle esas oyunlar - Toplumsal çevre- ortamdaki halk oyunları .</p>	<p>Atlayı tekniklerin mükemelle tirilmesi</p> <p>Asılma sı rasında vücut pozisyonlarının ayrı t edilmesini bilmeleri</p> <p>Belirli teknik ve elementleri öğrenmeleri ve onların do ru uygulanması .</p> <p>- Rekvizitlere göre hareket ritimlerini ayı rt etmeli ve ritmik hareketlere göre müzi i ayı rt etmeli.</p>
<p>Kolektif sporlar</p>	<p>Küçük futbol</p> <p>El topu</p> <p>Basketbol</p> <p>Voleybol</p>	<p>Topla ve topsuz esas elementleri (debloke etme, asist, pas yapma, kabul etme, çalı m atma, atı vb.)</p> <p>- basit oyun 1:1, den 2:2,3:3 ,5:5.</p> <p>- el topu kuralları na göre esas oyunlar.</p> <p>- 1+3 oyunu</p> <p>- Teknik-taktik esas elementleri-yön ve ritim de i imiyle çalı m atma, bir veya iki elle durmaları . — yerinde ve hareket durumunda iki elle pas yapma ve kabul etme. - - bir potada oyun—1:1, 2:2, 3:3 ve 4:4.</p> <p>- Teknik-taktik esas elementleri, - anında davranma ve hız ın geli tirilmesine dair esas oyunlar, alanda yönlendirme ve ortak faaliyet.</p>	<p>Oyun kurallarını n uygulanmasıyla teknik-taktik elementlerin öğrenilmesi</p> <p>Oyun kurallarını n uygulanmasıyla teknik-taktik elementlerin öğrenilmesi</p> <p>Oyun kurallarını n uygulanmasıyla teknik-taktik elementlerin öğrenilmesi</p> <p>Oyun kurallarını n uygulanmasıyla teknik-taktik elementlerin öğrenilmesi</p>

Bireysel sporlar	Karate Pingpong Tenis	<p>Kendini savunmaya ait bağımlı ç elementlerin öğrenilmesi – rakipsiz</p> <p>Teknik-taktik esas elementleri (roketin alını ve tutuşu, el ve ayak hareketleri, farklı ekilde topa vurular-serbest).</p> <p>- Esas elementler (roketin alını ve tutuşu, ayak ve omuz hareketleri. — topa esas vurular (serbest ekilde, ardından forhend ve bekhend) asist yapma-.</p>	<p>”</p> <p>”</p> <p>”</p>
Diğer etkinlikler	Oluşturma alımları Gezi ve kros Kış tatili Yaz tatili	<p>- Rekvizit ve araçlarla ve onları z oluşturma alımları ndan bir demet (toplar, çember, çubuk, vb.) her ders esansı nda.</p> <p>Yılda üç kere-sonbahar, kış ve ilkbahar.</p> <p>- Karda esas oyunlar. - Kayak yapmaya ait esas elementler, - Paralel dönüş, yürüyüş ve koşu, kaymak için rekvizitlerin kullanılması .</p> <p>Bir veya iki yüzme tekniğinin öğrenilmesi, omuzları ve ayakların hareketlerini uygulayarak, - nefes alma teknikleri, - omuz ve ayakların olduğu gibi, nefes alma tekniklerinin kombine edilmesi, - okulda öğrenilen ekile göre start ve dönüş .</p>	<p>Öğrencilerin her durumda vücut alımlarını kullanmaya yeteneklemleri. Doğal engelleri kolaylıkla atlatabilmek için yeteneklemleri. - karda oyunlarını ayırt etmeye yeteneklemleri olduğu gibi, kayarken karla acakları de i ik durumlardaki vücut tekniklerini öğrenmeleri vb.. - alımlarını yaptıkları yüzme stili tekniğini ve sudaki esas oyunlarını öğrenmeleri .</p>

DE ERLENDİRME

Öğrenciler sırasıyla bir şekilde değerlendirilmelidirler:

- Bedensel (fiziki) yeteneklerin değerlendirilmesi;
- Teknik-taktik (spor) kazanımlarında değerlendirilmesi ve
- Vücut eğitimine ait öğrencilerin bilinçleme etkinlikleri.

Doğru ve reel bir değerlendirilmenin yapılabilmesi için, öğretmenin öğrenci organizmasını dönüştürme için izleme metodolojisini bilmesi gerekir. Bu şekilde yukarıda belirtilen yeteneklerin geliştirme düzeyinin belirlenmesi sağlanır. Bunun için tabloda belirtilen testi kullanılır. —
PROGRAMIN ESAS GÖSTERGELERİ :

GENEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Beden ve spor eğitiminin planlama ile programlama süreci mesleki (profesyonel) yetenekleri gerektirmekle birlikte, ders sürecinin gelişmesi ile gerçekleştirilmesi sırasında belirli bir şekilde gerçekleştirilen tüm program içeriklerinin kapsanması için devamlı çaba göstermeyi gerektirir.

Programın hazırlanmasında bu ders öğretmenleri için zorluklar genelde belirgindir, çünkü bu dersin didaktik- metodik gereksinimlerine göre plan ve programlara bağlıdır:

- Okulun teknik - maddi koşullarına (bina, spor poligonu-sahası, rekvizitler ve yardımcı ders araçları).
- Önceden elde edilen bilgiler (yetenekler).
- Öğrencinin bio-psiko-sosyal yetenekleri.

Okullarımızda mevcut koşullarımızda, öğretmenler tarafından hazırlanması gereken program içeriklerinin planlama ile programlanması, ancak okullarda mevcut koşullara göre uygulanmalıdır. Gereken koşulların olmaması yüzünden, öğrenci organizmasını genel dönüşümünü etkileyecek program içeriklerinin planlanıp programlanması gerekir. Bu ancak öğretimde didaktik-metodik yetenekler varsa, örgütlü çalışmalarını, metotlarını, planlama ilkelerini ve ders ilkelerini tanımlayarak sağlanır.

Ö retmenin örgütlü çalışmaları ekilerini kullanarak gerçekleştirdiği ders süreci esasınca ve özellikle de dersin örgütlenmesinde tüm metodik-örgütlenme ekilerini kullanma konusunda yetenekli olması çok büyük önemdedir. Çünkü devamlı bir şekilde, tek bir çalışmaları metodunun uygulanması, bu ya da ö renciler için, sıkıcı olmakla birlikte, ders sürecine istekle katılmaları için gereken motivasyon ile ilgili de önemli derecede dır.

Ö rencilerin istemlerine göre, ö retmen, devamlı ve kesin bir şekilde program içeriğinin ne kadar sürece ini belirlemeli ve aynı zamanda, gerçekleştirmesi gereken diğer program içeriklerini sıralamasını da belirlemelidir.

Tekrarlama ya da ders biriminin geliştirilmesinin yapıldığı her durumda, pratik hazırlanması nda ö retmen, teorik hazırlıkları da yapmalıdır. Ö retmen bu şekilde öğrencileri vücut etkinliklerinin (program içeriğinin) onların sağlıkları için ne kadar değerli ve önemli olduğunu anlatmalı ve açıklmalıdır.

Tiraj: 100
Yayı na hazı rlayan:
SHTËPIA BOTUESE LIBRI SHKOLLOR - Prishtinë
Baskı : PRINTING PRESS - Prishtinë

Katalogimi në publikim – (CIP)
Biblioteka Kombëtare dhe Universitare e Kosovës

371.214(496.51)

Ö retim plan ve programı : yaygın E itim İlkö retim Be inci Sı nı f
Yönelk. – Pri tine : E itim, Bilim ve Teknoloji Bakanlı ı , 2007. – 146
f. ; 24 cm.

ISBN 978-9951-16-015-5